

ศูนย์ศิลปาชีพภาคใต้

SOUTHERN ART AND CRAFT CENTER

นายเอกชาติ คงแทน

A021124

เลขที่.....	1356	021124
เลขทะเบียน.....		
วัน เดือน ปี.....	-7 พค 2538	

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชา ครุศาสตร์สถาปัตยกรรม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2537

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ศูนย์ศิลปาชีพภาคใต้

SOUTHERN ART CRAFT CENTER

นักศึกษา

นายเอกชาติ คงแทน

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์สุรศักดิ์ กิ่งขาว

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ได้ตรวจพิจารณาและเห็นชอบ
แล้ว จึงอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขา
ปีการศึกษา 2537

(รศ.ดร.ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์)

ประธานกรรมการ

(ผศ.วิโรจน์ นีพิทักษ์วัฒน์)

กรรมการ

(อาจารย์สมิทธิ์ หวังเจริญ)

กรรมการ

(อาจารย์สุรศักดิ์ กิ่งขาว)

กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์สมพล ดำรงเสถียร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องศูนย์ศิลปาชีพภาคใต้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงวิธีการ-
ออกแบบอาคารสาธารณะ การออกแบบเพื่อแก้ปัญหาอาคาร การกำหนดวางผังองค์ประกอบ
ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับที่ตั้งโครงการให้มีความเหมาะสม และเกิดประโยชน์มากที่สุด โดย
เน้นการออกแบบที่ว่าง และรูปทรงทางสถาปัตยกรรมที่แสดงถึงการนำเอาลักษณะของ
สถาปัตยกรรมไทยภาคใต้มาประยุกต์โดยใช้วัสดุก่อสร้างที่ทันสมัย ให้เหมาะสมกับสภาพการ
อยู่อาศัยและการใช้สอยอาคารในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้ประโยชน์จากการศึกษาข้อมูล
ประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับการออกแบบอันได้แก่ ข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรม
แขนงต่าง ๆ ที่มีอยู่ในภาคใต้ ข้อมูลพื้นฐานของวิวัฒนาการของสถาปัตยกรรมไทยภาคใต้
ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและเพื่อเป็นการสืบสานมรดกไทย ให้สถาปัตยกรรมไทยภาคใต้ของเรา
คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาหาส่วนใช้สอยต่าง ๆ และขนาดพื้นที่ของแต่ละส่วนให้เหมาะสม
2. เพื่อศึกษาหาที่ตั้งโครงการที่เหมาะสม
3. เพื่อจัดทำผังและออกแบบส่วนใช้สอยต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
4. เพื่อศึกษาวัสดุก่อสร้างที่ทันสมัยและมีใช้กันอยู่ในปัจจุบัน แล้วนำมา

ประยุกต์ใช้แทนวัสดุที่ใช้กันในสมัยเก่า โดยให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และการใช้สอย
อาคารในปัจจุบัน ซึ่งจะยึดรูปแบบลักษณะเอกลักษณ์เดิมของสถาปัตยกรรมไทยภาคใต้เป็น-
หลักในการออกแบบตัวอาคาร

วิธีดำเนินการศึกษา

จะแบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ ภาคข้อมูลและภาคการออกแบบ

1. ภาคข้อมูล สามารถดำเนินการศึกษาได้ 2 ลักษณะ คือ

1.1 ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ศิลป-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น มิอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัตถกรรม สิ่งพิมพ์ สถาปัตยกรรม สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่นำมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

1.2 การสำรวจทางภาษา เพื่อเป็นการศึกษาของข้อมูลต่าง ๆ ของ
ส่วนใช้สอยและสะท้อนความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

ข้อมูลที่ได้ทั้ง 2 ลักษณะนำมาดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

- กำหนดตารางปฏิบัติงานภาคข้อมูล
- เก็บและรวบรวมข้อมูล
- แยกแยะและรวบรวมข้อมูล
- วิเคราะห์ข้อมูล
- ความสัมพันธ์ของข้อมูลในการกำหนดโครงการ
- ศึกษาพฤติกรรมของคนที่ใช้สอยโครงการ
- หาพื้นที่ใช้สอยและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ จากข้อมูล
- สรุปส่วนใช้สอยและพื้นที่ใช้สอยประเภทต่าง ๆ
- หาและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

2. ภาคการออกแบบ ใช้องค์ประกอบข้างต้นดำเนินการออกแบบ ผสมผสาน
กับแนวความคิดและการแก้ปัญหาในการออกแบบอาคาร เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบของงาน
สถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับโครงการ

ขอบเขตการศึกษา

ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ขอบเขตทางด้านการศึกษา เป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ตั้งแต่ระดับ-
ประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายที่จะใช้สนับสนุนข้อมูล
ทางด้านการออกแบบต่อไป

2. ขอบเขตด้านการออกแบบ ศึกษาสถาปัตยกรรมท้องถิ่นของภาคใต้ และทำ
การวางผังส่วนใช้สอยต่าง ๆ ในโครงการ ซึ่งประกอบด้วย

- ส่วนผลิตและฝึกอบรม
- ส่วนแสดงสินค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ส่วนจำหน่ายสินค้า
- ส่วนบริหาร
- ส่วนบริการต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ร้านอาหาร จอดรถ
- ส่วนพักผ่อนหย่อนใจ เช่น ส่วนพักผ่อน
- ส่วนพักอาศัยบุคลากรและฝึกอบรม

ผลที่ได้รับจากการศึกษา

- โครงการตามวิถีสานฝันนี้เป็นโครงการเสนอแนะข้อมูลต่าง ๆ เป็นผลสรุปจากการศึกษาค้นคว้า โดยอาศัยหลักเกณฑ์ทางวิชาการและสถิติต่าง ๆ เป็นบรรทัดฐาน โดยคำนึงถึงเหตุผลในด้านต่าง ๆ ประกอบกัน เช่น แนวนโยบาย ทางเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 6-7 การตลาด สภาวะเศรษฐกิจ ศิลปวัฒนธรรม ทัศนคตินิยมประเพณี การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่นทางภาคใต้
- 2. ทำให้ทราบถึงรูปแบบสถาปัตยกรรมของภาคใต้ รวมถึงแนวความคิดในการแก้ปัญหาการออกแบบอาคารให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ในภูมิภาคนี้ ซึ่งคนสมัยก่อนได้คิดและวางรูปแบบเอาไว้
- 3. ทำให้ทราบถึงการนำวัสดุสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสภาพอาคารในปัจจุบันแต่ต้องรักษาไว้ซึ่งสถาปัตยกรรมท้องถิ่นภาคใต้
- 4. ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์และแนวทางรวมถึงขั้นตอน และวิธีการในการทำงานสถาปัตยกรรมที่มีความซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น

สรุปผลการศึกษา

1. โครงการศูนย์ศิลปาชีพภาคใต้ เป็นโครงการที่ช่วยเหลือเกษตรกรให้มีรายได้เสริม และเป็นการรวบรวมศิลปหัตถกรรมที่มีในภาคใต้นำมาเผยแพร่ให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้รวมถึงเป็นโครงการที่มีศิลปเอกลักษณ์ในตัวเอง จึงเป็นโครงการหนึ่งที่สามารถสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนไทยทั้งประเทศได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. โครงการนี้มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริงได้ ถ้าหลาย ๆ หน่วยงานของรัฐและเอกชนให้ความร่วมมือในการลงทุนโดยเฉพาะเงินบริจาคของประชาชน เพราะเป็นโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

3. การออกแบบอาคารประเภทนี้ต้องมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเองและจัดพื้นที่ในการฝึกอบรมให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมให้ได้มากที่สุด ก็จะเกิดกิจกรรมในโครงการตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

1. การออกแบบอาคารประเภทนี้สิ่งที่สำคัญคือ ต้องเข้าไปศึกษาการผลิตงานหัตถกรรมในพื้นที่จริงทุกชนิด จึงจะรู้พฤติกรรมและขั้นตอนในการทำงานหัตถกรรม เมื่อนำมาออกแบบตัวอาคารและจัดความสัมพันธ์ของกิจกรรมก็จะกระทำได้ง่ายมาก

2. ควรศึกษาศิลปะต่าง ๆ ให้มากเพื่อนำมาเป็นจุดเด่นของโครงการ เช่น โครงการนี้ก็คือ จะมีการโชว์ เรือกอลและของจริงไว้ด้านหน้าโครงการ เพราะการเขียนลายลงบนเรือกอลและเป็นงานหัตถกรรมที่มีราคาแพงที่สุดในภาคใต้

3. ควรจะแบ่งเวลาในการศึกษาให้ได้ตามตารางที่วางไว้ จึงจะได้ผลงาน-วิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพเหมาะสมที่จะเป็นบัณฑิตเพื่อออกแบบมารับใช้ประเทศไทย

4. สุดท้ายขอฝากคำเตือนใจสั้น ๆ ไว้ให้น้อง ๆ นำไปคิดเพื่อจะได้ไม่ประมาท คือ (ตราใบดกที่โลกใบเล็ก ๆ ในนี้ยังหม่นอยู่ความแน่นอนก็คือความไม่แน่นอน)

กติกกรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ผมได้ผ่านพบอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย ทั้งที่คาดไม่ถึง แต่ก็มีทุกสิ่งทุกอย่างที่คอยให้ความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะทางด้านวัตถุ เช่น เงิน อุปกรณ์ ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ทุกชนิด รวมถึงรถ ปอ.18 ที่ทำให้ผมได้นอนพักผ่อนในช่วงเดินทางมาส่งงาน และทางด้านจิตใจคือ กำลังใจ คำพูดเพราะ ๆ คำเตือนต่าง ๆ จากบุคคลรอบด้าน ทำให้ผมได้ผ่านอุปสรรคต่าง ๆ มาได้จนประสบความสำเร็จ ผมจึงใคร่ที่จะขอขอบคุณทุกสิ่งทุกอย่างไว้ ณ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตามลำดับดังนี้

ชาตุดิน น้ำ ลม ไฟ ที่เป็นตัวผมขึ้นมา

หัวใจและร่างกายของผมเองที่ยังมีพลังต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ

ดวงวิญญาณบรรพบุรุษทุกดวง

คุณบิดา มารดา

ครู อาจารย์ ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ ทุกแขนงให้ผมมาตั้งแต่ว่าจำความได้จนถึงปัจจุบัน

เพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ทุกคน

เจ้าหน้าที่ และผู้ที่ให้ความรู้ในการผลิตงานหัตถกรรมแต่ละชนิด และที่สำคัญที่สุดคือ ทุกคนที่ช่วยเหลือผมด้วยความจริงใจจนทำให้วิทยานิพนธ์ของผมในครั้งนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี

เอกชาติ คงแทน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญเรื่อง	ฉ
สารบัญตารางประกอบ	ญ
สารบัญภาพประกอบ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 คำนำ	1
1.2 เหตุผลในการเสนอวิทยานิพนธ์	1
1.2.1 ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2.2 เหตุผลในการเสนอวิทยานิพนธ์	2
1.3 ความเป็นมาของปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหา	3
1.3.1 ที่มาของปัญหา	3
1.3.2 แนวทางในการแก้ปัญหา	4
1.4 วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์	4
1.5 ขอบเขตของวิทยานิพนธ์	5
1.6 วิธีการดำเนินวิทยานิพนธ์	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.7.1 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ	6
1.7.2 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำวิทยานิพนธ์	7
บทที่ 2 ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการและข้อมูลพื้นฐานของโครงการ	8
2.1 ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการทางด้านนโยบาย	8
2.2 ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการทางด้านเศรษฐกิจ	13
2.2.1 ศึกษาแหล่งที่มาของเงินทุน	13

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 2.2.2 ศึกษารายได้ของโครงการและก้ารนำไปใช้ในโครงการระดับชั้นด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน้า
2.2.3 ศึกษาการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของโครงการ	15
2.3 ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการทางด้านสังคม	15
2.3.1 ศึกษาการดำเนินชีวิต ชนบทธรรมนิยมประเพณี วัฒนธรรมของคนภาคใต้ ในด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	15
2.3.2 ศึกษาศิลปวัฒนธรรมและแหล่งผลิตที่มีอยู่ในแต่ละจังหวัด ของภาคใต้	26
2.4 ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการทางด้านภาษา	31
2.4.1 ศึกษาลักษณะทั่วไปของภาคใต้	31
2.4.2 ศึกษาโครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ (หมู่บ้านจุฬารัตน์พัฒนา 12 แห่ง) ของสถาบันจุฬารัตน์	36
2.4.3 ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของภาคใต้	43
2.4.4 ศึกษาทำเลที่ตั้งของโครงการ	43
2.5 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโครงการ	47
2.5.1 โครงสร้างการบริหารงานของโครงการศูนย์ศิลปาชีพ- บางไทร	47
2.5.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	48
2.5.3 ระยะเวลาของการฝึกอบรม	49
2.5.4 หลักสูตรและวิธีการฝึกอบรม	50
2.5.5 วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการฝึกอบรม	51
2.5.6 วิทยากรผู้ฝึกอบรม	51
2.5.7 คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	52
2.5.8 ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอบรม	53
2.5.9 สัมฤทธิ์ผลของการฝึกอบรม	54
2.5.10 หน่วยงานฝึกอบรมภายในศูนย์ฯ และแผนกต่าง ๆ	55

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ หากมีข้อผิดพลาดประการใด
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน้า
บทที่ 3 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านสถาปัตยกรรม	57
3.1 ศึกษาประเภทของผู้ใช้โครงการ	57
3.2 ศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ	58
3.3 การหาขนาดพื้นที่ใช้สอยของส่วนต่าง ๆ ของโครงการ	63
3.3.1 ส่วนผลิตและฝึกอบรม	63
3.3.2 ส่วนแสดงสินค้า	95
3.3.3 ส่วนจำหน่ายสินค้า	100
3.3.4 ส่วนบริหาร	101
3.3.5 ส่วนบริการ	109
3.3.6 ส่วนพักผ่อน	114
3.4 ศึกษาและวิเคราะห์สภาพทั่วไปของที่ตั้งโครงการ	122
3.5 ศึกษาและวิเคราะห์ระบบต่าง ๆ ของโครงการ	138
3.5.1 ระบบโครงสร้าง	138
3.5.2 ระบบเสียงและการควบคุม	140
3.5.3 ระบบปรับอากาศ	141
3.5.4 ระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง	142
3.5.5 ระบบกำจัดน้ำเสีย	144
3.5.6 ระบบป้องกันและควบคุมอัคคีภัย	145
3.5.7 ระบบรักษาความปลอดภัย	146
บทที่ 4 แนวความคิดในการออกแบบทางสถาปัตยกรรม	147
4.1 การเปรียบเทียบพื้นที่ใช้สอยในส่วนต่าง ๆ ของโครงการ	147
4.2 การกำหนดกลุ่มกิจกรรมของโครงการ	148
4.3 ความสัมพันธ์ของส่วนใช้สอยต่าง ๆ ในโครงการ	149
4.3.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักของ	149

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน้า
4.3.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนผลิต และฝักอบรม	150
4.3.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายใน แผนกต่าง ๆ	151
4.3.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วน- จำหน่าย	152
4.3.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนบริหาร	153
4.3.6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนบริการ	154
4.3.7 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนพักอาศัย	155
4.4 การจัดวางองค์ประกอบหลักของโครงการ	157
4.5 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบกับที่ตั้งโครงการ	158
4.6 การสำรวจระหว่างส่วนใช้สอยต่าง ๆ ในโครงการ	159
4.7 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบแบบ 3 มิติ	160
4.8 แนวความคิดในการออกแบบ	161
4.9 ผลงานการออกแบบ	162
บทที่ 5, สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	185
5.1 สรุปผลการวิจัย	185
5.2 ข้อเสนอแนะ	185
บรรณานุกรม	186

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญัตินี้ประกอบด้วย

	หน้า	
ตารางที่ 1	แสดงการหาพื้นที่ผลิตและฝึกอบรม	91
ตารางที่ 2	แสดงการหาพื้นที่ห้องน้ำ-ส้วม ในแต่ละแผนก	94
ตารางที่ 3	แสดงขนาดพื้นที่ใช้สอยแผนกต่าง ๆ	95
ตารางที่ 4	แสดงการหาพื้นที่ส่วนแสดงสินค้า	99
ตารางที่ 5	แสดงการหาพื้นที่ส่วนจำหน่ายสินค้า	100
ตารางที่ 6	แสดงวิธีการหาจำนวนบุคลากรในส่วนบริหาร	104
ตารางที่ 7	แสดงการวิเคราะห์การใช้เนื้อที่ใช้สอยของพนักงาน	105
ตารางที่ 8	แสดงเนื้อที่ทำงานของพนักงานราชการเทียบกับตำแหน่งและ ระดับของพนักงานราชการ	106
ตารางที่ 9	แสดงการหาพื้นที่ส่วนบริหาร	107
ตารางที่ 10	แสดงสถิติการเข้าชมอุทยานแห่งชาติเขาลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช (ประจำเดือนเมษายน พ.ศ. 2537)	113

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพประกอบ

		หน้า
รูปที่ 1	แสดงแผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช	125
รูปที่ 2	แสดงผังแม่บทโครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาที่ 3	126
รูปที่ 3	แสดงสภาพทั่วไปรอบ ๆ บริเวณที่ตั้งโครงการ	127
รูปที่ 4	แสดงเส้นทางการเข้าถึงที่ตั้งโครงการ	128
รูปที่ 5	แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ	129
รูปที่ 6	แสดงสภาพบริเวณด้านหน้าโครงการ	130
รูปที่ 7	แสดงมุมมองจากฝั่งตรงข้ามของโครงการและอ่างเก็บน้ำ หน้าโครงการ	130
รูปที่ 8	แสดงถนนด้านหน้าโครงการ	130
รูปที่ 9	แสดงทางเข้าหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาที่ 3	131
รูปที่ 10	แสดงพื้นที่ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ 900 ไร่	131
รูปที่ 11	แสดงสำนักงาน ชป.บ. จุฬารักษ์ 3	131
รูปที่ 12	แสดงอ่างเก็บน้ำ	132
รูปที่ 13	แสดงสำนักงานป้องกันไฟฟ้า	132
รูปที่ 14	แสดงบ้านพักอาศัยของชาวบ้าน	132
รูปที่ 15	แสดงอาคารอเนกประสงค์	133
รูปที่ 16	แสดงหอพระหน้าอาคารอเนกประสงค์	133
รูปที่ 17	แสดงบ้านพักอาศัยและพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน	133
รูปที่ 18	แสดงสวนสมุนไพร	134
รูปที่ 19	แสดงกระชังเลี้ยงปลา	134
รูปที่ 20	แสดงบ่อเพาะไรแดง	134
รูปที่ 21	แสดงสถานีประมงน้ำจืด	135
รูปที่ 22	แสดงห้องเครื่องปั้มน้ำ	135
รูปที่ 23	แสดงคอกเลี้ยงไก่ของชาวบ้าน	135

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน้า
รูปที่ 24 แสดงบ่อเลี้ยงปลาของชาวบ้าน	136
รูปที่ 25 แสดงทางเข้าร้านอาหารหมู่บ้านจุฬารัตน์พัฒนาที่ 3	136
รูปที่ 26 แสดงทัศนียภาพโดยรวมของสถานที่ท่องเที่ยวหมู่บ้านจุฬารัตน์- พัฒนาที่ 3	136
รูปที่ 27 แสดงกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับบริการนักท่องเที่ยว เช่น จักรยานน้ำ เรือแคนู ตกปลา และร้านอาหาร ฯลฯ	137
รูปที่ 28 แสดงแนวความคิดในการออกแบบ	161
รูปที่ 29 ผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรมทั้งหมด	162

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 คำนำ

สถาปัตยกรรมถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ของมนุษย์ในการดำรงชีวิต จากความต้องการด้านสถาปัตยกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีองค์ประกอบต่าง ๆ เป็นส่วนส่งเสริมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ความสวยงามทางด้านศิลปะ ด้านเศรษฐกิจและทรัพยากร ซึ่งล้วน เป็นตัวแปรที่จะกำหนดให้เกิดรูปแบบทางสถาปัตยกรรม มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเองที่ แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ดังจะสามารถศึกษาได้จากวิวัฒนาการของสถาปัตยกรรม ตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์เป็นต้นมา

สถาปัตยกรรมทางภาคใต้ ก็มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่โบราณแล้ว ทั้งแบบประเพณี และพื้นบ้าน ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของไทยที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ ของคนทางภาคใต้ของไทย ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวเอง

ศูนย์ศิลปาชีพ ภาคใต้เป็นโครงการเสนอแนะที่นำเอาสถาปัตยกรรมทาง ภาคใต้มาประยุกต์ใช้ โดยใช้วัสดุสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน เพื่อ ก่อร่างออกแบบตัวอาคารให้ทันสมัยและคงไว้ซึ่งลักษณะ เอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมทาง ภาคใต้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็นศูนย์ฝึกอบรมงานทางด้านศิลปหัตถกรรมแขนงต่าง ๆ ที่ มีอยู่ทั่วไปอย่างกระจุกกระจิกในภาคใต้ และถือได้ว่าเป็นศูนย์รวมทางศิลปหัตถกรรมของ ภาคใต้ ซึ่งเป็นมรดกส่วนหนึ่งของประเทศไทยให้คงอยู่ต่อไปตราบชั่วลูกชั่วหลานอีกด้วย

1.2 เหตุผลในการเสนอวิทยานิพนธ์

1.2.1 ความเป็นมาของโครงการ

เนื่องจากโครงการศิลปาชีพ เป็นโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เพื่อส่งเสริมอาชีพและรายได้แก่ราษฎรในชนบท และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ใดเห็นประโยชน์หรือข้อบกพร่องในการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกรและให้มี รายได้พิเศษนอกเหนือจากอาชีพหลักในด้านเกษตรกรรมอันเป็นการช่วยยกระดับฐานะความ เป็นอยู่ของเกษตรกรให้อยู่ดีกินดี มีฐานะมั่นคงขึ้น สำหรับในภาคใต้โครงการศิลปอาชีพที่มีอยู่ ในปัจจุบัน ส่วนมากมักจะเป็นลักษณะของการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมในแต่ละท้องถิ่นของ ตนเอง ที่มีการฝึกอาชีพเป็นหลักแหล่งจริง ๆ ก็มี ซึ่งอยู่ในพระราชดำหนักทักษิณราชินีเวศน์ จ.นราธิวาส แต่ก็ยังไม่ครบทุกแขนง และไม่เป็นส่วนในการดำเนินการฝึกอบรมศิลปอาชีพ เท่าที่ควร รวมถึงไม่มีการเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยว นักศึกษา ประชาชน ได้ชม ได้ซื้อ ได้ศึกษาอย่างสะดวกและเป็นทางการ เพราะตั้งอยู่ในพระราชดำหนัก ซึ่งจะทำการเข้า- ออกได้ยาก สรุปคือยังขาดแหล่งที่เป็นศูนย์รวบรวมเพื่อการฝึกอบรมศิลปอาชีพที่จะสะท้อนให้ เห็นถึงศิลปหัตถกรรมแขนงต่าง ๆ ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ อันมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ของภาคใต้ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น โครงการศูนย์ศิลปอาชีพภาคใต้นี้จัดเป็นส่วนหนึ่งของการ- ส่งเสริมการท่องเที่ยว และยังเป็นโอกาสให้ประชาชนอยู่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง ทั่ว กับโครงการหรือจังหวัดใกล้เคียง ๆ กับโครงการมีอาชีพทำและมีรายได้มากกว่าเดิม เนื่องจากเมื่อโครงการแล้วเสร็จก็จะมีธุรกิจที่ต่อเนื่องมารองรับโครงการอีกมากมาย ซึ่ง ธุรกิจเหล่านี้จะช่วยให้ประชากรในท้องถิ่นมีงานทำ โดยเฉพาะเกษตรกร เพราะในช่วงที่ เกษตรกรเหล่านี้ทำการเพาะปลูกแล้วเสร็จพวกเขา ก็จะว่างงาน รวมทั้งยังเป็นการช่วย ลดปัญหาการอพยพ หลังไหลเข้ามาหางานทำในเมืองหลวงของเกษตรกรได้อีกทางหนึ่งด้วย

1.2.2 เหตุผลในการเสนอนวัตกรรม

1. ศึกษานโยบายของรัฐในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ในแผนความหมายว่าในอีก 5 ปีข้างหน้า ไทยจะเป็นประเทศที่ ก้าวออกสู่ระดับนานาชาติมากขึ้น ประชากรส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่ดีขึ้น มีการ กระจายความเจริญออกสู่ส่วนภูมิภาค และชนบทมากขึ้นควบคู่กับการธำรงรักษาไว้ซึ่ง ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม (โดยเฉพาะปี พ.ศ. 2537) นี้ รัฐได้กำหนดให้เป็นปีแห่งการ- อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของไทย)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. โดยสนับสนุนให้มีการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคให้เป็นฐานเศรษฐกิจและฐานจ้างงานหลักของแต่ละภาค เพื่อรองรับการกระจายความเจริญและกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากส่วนกลาง เมื่อลงทุนไปแล้วก็จะได้ผลตอบแทนในระยะยาวรวมทั้งจะเกิดผลดีคือประชากรในท้องถิ่นก็จะมีอาชีพเพิ่มขึ้นและมีรายได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่ต้องหลังไหลเข้ามาทำงานในเมืองหลวง

3. โดยให้ประชากรในภาคและท้องถิ่นได้มีการพัฒนาจิตใจ วัฒนธรรมและสังคมเพื่อให้คนปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ

4. โดยพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญ ในส่วนภูมิภาคให้เป็นฐานเศรษฐกิจและฐานการจ้างงานหลักของแต่ละภาค เพื่อรองรับการกระจายความเจริญและกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากส่วนกลาง โดยเร่งพัฒนาโครงสร้างบริการพื้นฐานให้เชื่อมโยงกับเมืองอื่น ๆ โดยรอบ ควบคู่ไปกับการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน และควบคุมสภาพแวดล้อม

1.3 ความเป็นมาของปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหา

1.3.1 ที่มาของปัญหา

1. เนื่องจากรัฐบาลไม่มั่งบประมาณ และสถานที่ ๆ พร้อมทางด้านสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างศูนย์ศิลปาชีพขนาดใหญ่ และมีการจัดรวบรวมศิลปหัตถกรรมรวมถึงการจัดฝึกอบรมศิลปาชีพได้อย่างครบถ้วน

2. ขาดการพัฒนาในระดับภาค และท้องถิ่นให้มีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคงและมั่นคงในด้านการเงิน เงินหมุนเวียนระดับภาคไม่ค่อยมี โดยมากรัฐบาลจะจ่ายเงินมาลงทุนและพัฒนาในเมืองหลวงมากกว่า

3. ประชากรในท้องถิ่นไม่ค่อยได้รับการศึกษาเท่าที่ควรและไม่ค่อยมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม โดยเฉพาะอาชีพในท้องถิ่น งานฝีมือต่าง ๆ ส่วนมากจะถูกปล่อยปะละเลยจนสูญหายไปก็มี

4. รัฐบาลไม่มีที่ดินที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับโครงการ เช่นอยู่ไกลจากศูนย์กลางของเมือง ซึ่งมีการประกอบอาชีพต่าง ๆ มากมาย หรืออยู่ไกลจากระบบ

สาธารณูปโภค ระบบสาธารณูปการ

1.3.2 แนวทางการแก้ปัญหา

1. สนับสนุนให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในการสร้างโครงการ หรือขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศ
2. กระจายรายได้และการพัฒนาเมืองไปสู่ส่วนภูมิภาคและชนบทให้มาก ทำให้เศรษฐกิจระดับภาคดีขึ้น มีคนและมีเงินทุนหมุนเวียน ก็จะมีนักธุรกิจมาลงทุนมากมาย
3. ให้การศึกษาแก่ประชากร ปลุกฝังให้มีจิตสำนึกที่จะหวงแหนศิลปวัฒนธรรม และศิลปหัตถกรรมอาชีพท้องถิ่น และรู้จักเผยแพร่อย่างถูกหลักการโดยพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพอาชีพต่าง ๆ ในปัจจุบัน และเทคโนโลยีในปัจจุบัน
4. ประกาศรับบริจาคที่ดินจากประชาชนในท้องถิ่น เพราะโครงการนี้เป็นโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ หรือหาเช่าซื้อที่ดินจากประชาชนในท้องถิ่น เลือกสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับโครงการ โดยการพิจารณาที่ตั้งโครงการ กำหนดข้อพิจารณาแจกแจงค่าคะแนนและหาค่าน้ำหนักแล้วเลือกเอาที่ดินที่เหมาะสมที่สุด หรือหาที่ดินจากโครงการในพระราชดำริต่าง ๆ เช่น พื้นที่ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งเป็นพื้นที่ ๆ อยู่ในโครงการหมู่บ้านจุฬารัตน์พัฒนาทั้ง 12 แห่ง ในภาคใต้ โดยพิจารณาจากเหตุผลทางด้านวิชาการต่าง ๆ แล้วเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมที่สุดเป็นที่ตั้งโครงการ

1.4 วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์

1. ศึกษาวิเคราะห์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ถึงความเป็นไปได้รวมถึงการศึกษา แผนงานในพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
2. ศึกษาวิเคราะห์อัตราการว่างงานของเกษตรกร และรายได้ของเกษตรกร

ว่ามีอยู่กันระดับไหน
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ศึกษาวิเคราะห์การขยายตัวของประชากรและความสนใจเกี่ยวกับอาชีพ-
หัตถกรรมของคนในท้องถิ่นว่ามีความสนใจเพียงใด และอนุรักษ์ไว้ได้มากขนาดไหน มี
หัตถกรรมแขนงใดสูญหายไปบ้าง จัดเก็บรวบรวมข้อมูลศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่คงเหลืออยู่
4. ศึกษาวิเคราะห์สภาพท้องถิ่นภาคใต้ ว่ามีทรัพยากรธรรมชาติอะไรบ้างที่
จะนำมาใช้ในการผลิตสินค้าหัตถกรรมท้องถิ่นภาคใต้
5. ศึกษาขั้นตอนต่าง ๆ ในงานหัตถกรรมท้องถิ่นของภาคใต้ทุกแขนง
6. ศึกษาและออกแบบลักษณะของงานสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับท้องถิ่นของ

โครงการ

1.5 ขอบเขตของวิทยานิพนธ์

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นทางด้านนโยบายเศรษฐกิจ สังคม และ
กายภาพ ในระดับประเทศ ภาค จังหวัด ชุมชนชน ควบคู่ไปกับศึกษาแผนงานใน
พระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์
ศิลปาชีพ
2. ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของ
องค์ประกอบต่าง ๆ และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
3. ศึกษาการออกแบบสถาปัตยกรรมโดยยึดศิลปวัฒนธรรมหัตถกรรม และ
เอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมภาคใต้เป็นหลัก
4. ทำการวางผังส่วนใช้สอยต่าง ๆ ในโครงการซึ่งประกอบด้วย
  - ส่วนผลิตและฝึกอบรม
  - ส่วนแสดงสินค้า
  - ส่วนจำหน่ายสินค้า
  - ส่วนบริหาร
  - ส่วนบริการต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ร้านอาหาร ที่จอดรถ
  - ส่วนพักอาศัยบุคลากรและผู้ฝึกอบรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น 5. ศึกษาการออกแบบอาคารส่วนใช้สอยต่าง ๆ ในโครงการสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6 วิธีการดำเนินวิทยานิพนธ์

จะแบ่งเป็น 2 ภาคคือ ภาคข้อมูลและภาคการออกแบบ

1. ภาคข้อมูลสามารถดำเนินการได้ 2 ลักษณะคือ

- ก. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศิลปหัตถกรรม สังคม สถาปัตยกรรม สภาพแวดล้อมต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ
- ข. การสำรวจทางกายภาพ เพื่อเป็นการศึกษาของข้อมูลต่าง ๆ ของพื้นที่ใช้สอย และสะท้อนความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

ข้อมูลที่ได้ทั้ง 2 ลักษณะจะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- กำหนดตารางปฏิบัติงานภาคข้อมูล
- เก็บและรวบรวมข้อมูลแต่ละขั้นตอน
- แยกแยะและรวบรวมข้อมูลแต่ละขั้นตอน
- วิเคราะห์ข้อมูล
- จัดความสัมพันธ์ของข้อมูลในการกำหนดโครงการ
- ศึกษาพฤติกรรมของคนที่ใช้สอยโครงการ
- หาพื้นที่ใช้สอยและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ จากข้อมูล
- สรุปพื้นที่ใช้สอยและพื้นที่ใช้สอยประเภทต่าง ๆ
- หาและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

2. ภาคการออกแบบ ใช้องค์ประกอบข้างต้นดำเนินการออกแบบ ผสมผสานกับแนวความคิดในการออกแบบโดยยึดเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมท้องถิ่น ของภาคใต้เป็นหลัก เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับโครงการ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เกษตรกรในท้องถิ่นมีรายได้พิเศษนอกเหนือจากรายได้หลักจากการ- เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์โดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทำอาชีพเกษตรกรรม รวมทั้งข้อมูลจัดช่วยให้ประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณโครงการ หรือ จังหวัดที่อยู่ใกล้กับโครงการมีอาชีพทำจากธุรกิจที่สนับสนุนโครงการ เช่น ธุรกิจทัวร์ ร้านอาหารและธุรกิจบันเทิงต่าง ๆ เพราะธุรกิจเหล่านี้จะเป็นธุรกิจที่มารองรับนักท่องเที่ยว

2. เป็นแหล่งอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรม ของภาคใต้ไม่ให้สูญหายไปและเป็นศูนย์รวบรวมเพื่อการฝึกอบรมศิลปอาชีพ ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงศิลปหัตถกรรมแขนงต่าง ๆ ที่ลือชื่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษอันมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของภาคใต้ให้เป็นที่รู้จักกันมากขึ้น

3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ อีกทั้งเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในท้องถิ่นด้วย

4. เป็นศูนย์การศึกษา ค้นคว้าวิจัย เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา นักวิชาการ นักวิจัย เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและหัตถกรรมของภาคใต้

5. เป็นการลดปัญหาการอพยพหลังไหลของประชากรในท้องถิ่นเข้ามาสู่เมืองหลวง โดยเฉพาะเกษตรกรรมเพราะในฤดูที่เกษตรกรว่างเว้นจากการเพาะปลูกก็มักจะเข้ามาหางานทำกันในเมืองหลวง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาความแออัดเช่นทุกวันนี้

6. ส่นองพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

1.7.2 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำวิทยานิพนธ์

1. ส่นองตอบสนองนโยบาย ในการกระจายความเจริญ และการกระจายรายได้ออกไปสู่ภูมิภาคและชุมชนชน ควบคู่กับการกระจายรายได้ออกไปสู่ส่วนภูมิภาคและชุมชนชน ควบคู่กับการชำระค่าไวซึ่งศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม เพื่อพัฒนาจิตใจวัฒนธรรมสังคมของประชากรในท้องถิ่นตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7

2. สามารถนำมาเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของเกษตรกรในท้องถิ่นหรือชุมชนให้ดีขึ้น รวมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นหรือชุมชนได้ตรงเป้าหมาย

3. เป็นการเสนอแนะแนวทางการศึกษาค้นคว้า สำหรับผู้ที่สนใจและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการและข้อมูลพื้นฐานของโครงการ

2.1 ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการทางด้านนิยบาส

พระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ที่มาของโครงการศิลปอาชีพพิเศษ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปทรงเยี่ยมพสกนิกรทั่วทุกภาคของประเทศมาเกือบ 40 ปี จึงได้ทอดพระเนตรเห็นทุกข์สุขทั้งสิ้นในการครองชีพของราษฎร ได้ทรงพบว่าราษฎรซึ่งส่วนใหญ่เป็นกสิกรต้องประสบภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม ศัตรูพืชรบกวน ทำให้การทำมาหากินไม่ได้ผล ทรงห่วงใยมีปรีวิตกว่า ราษฎรจะไม่มีอาชีพเสริมหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว จึงได้ทรงพบว่าราษฎรไทยหลายท้องถิ่นมีฝีมือเป็นเลิศทางหัตถกรรมหลายชนิดสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ ถ้าหากไม่ได้รับการส่งเสริมอนุรักษ์ไว้ ศิลปหัตถกรรมแขนงต่าง ๆ อันเป็นมรดกของชาติก็จะสูญหายไป จึงทรงกุ่มเทพระวิริยะอุตสาหะและได้พระราชทานพระราชมติสั่งเสริมงานหัตถกรรมแก่ราษฎรผู้ยากไร้ เพื่อเป็นการ เสริมรายได้แก่ครอบครัว ช่างนา ช่างไร่ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นางสนองพระโอษฐ์เปิดการอบรมศิลปประดิษฐ์ที่หุบกระพง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นแห่งแรก และเมื่อทรงเห็นว่าได้ผลดี จึงมีพระราชเสาวนีย์ให้ข้าราชการบริหารในพระองค์รับผิดชอบในโครงการนี้ เรียกว่า "โครงการศิลปอาชีพพิเศษ" จึงกล่าวได้ว่า เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริเป็นโครงการอาชีพหลัก คือการทำนา ทำไร่ไว้ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำริจัดทำอาชีพเสริมไว้ควบคู่กัน

โครงการศิลปอาชีพพิเศษ มีวัตถุประสงค์หลักคือ การส่งเสริมอาชีพเป็นรายได้อีกพิเศษให้แก่ครอบครัวช่างนา ช่างไร่ ผู้มีรายได้น้อย โดยให้ความรู้เกี่ยวกับอุตสาหกรรมในครัวเรือนและประดิษฐ์ศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ รวมทั้งจัดหาตลาดจำหน่ายให้ จึงเห็นได้ว่า

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเริ่มต้นด้วยการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนคือ เอกสารนี้เป็นเอกสารทสรส่วนวิชาสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาดテナไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อให้เป็นอาชีพที่นำมาซึ่งรายได้ที่จะเลี้ยงตนเองได้ของประชาชน หลังจากนั้นก็ทรงทำการศึกษา สำนวณสถานการณ์ โดยทรงศึกษาและสำรวจด้วยพระองค์เองในโอกาสโตสมเด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ออกทรงเยี่ยมราษฎรในท้องถิ่นห่างไกล และยังได้ทรงส่งนางสนองพระโอษฐ์ออกไปศึกษา สำนวณและหาข้อมูลเพิ่มเติมอีกด้วย ในขั้นตอนต่อไปก็ได้ทรงนำผลผลิตทางศิลปหัตถกรรมของชาวบ้านมาทดลองใช้ในชีวิตประจำวันของพระองค์เอง และนำไปเผยแพร่ในหมู่คณะใกล้เคียงก่อนเพื่อทดสอบตลาด และทรงกลับมาแนะนำปรับปรุง และพัฒนาเพิ่มเติม

"...สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ของเรามีใช้เพียงสิ่งให้ประชาชนส่งเสริมอาชีพเท่านั้น แต่ว่าทรงเป็นผู้โฆษณาสินค้าเหล่านั้นให้แพร่หลายออกไปด้วย เพราะพระองค์เสด็จต่างประเทศก็นำสินค้าไปด้วยนำผ้าไหมไปนำกระเป๋าย่านลิเภาไป นำเครื่องถมไป ช้างดี ๆ สวย ๆ งานฝีมือประณีตของคนไทยนั้นทรงพาไปแสดง เรียกว่าแสดงนิทรรศการตามโรงแรมใหญ่ๆ ในกรุงนิวยอร์ก ในกรุงชิคาโก ในกรุงวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา เพราะอเมริกานั้นเป็นตลาดใหญ่กำลังซื้อดีมาก..."

จากพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงกล่าวตอบ นายเฟเดอริโก มาซอร์ ผู้อำนวยการใหญ่องค์การยูเนสโกในวโรกาสทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญทองโบริพตโตแด่พระองค์ เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2535 ณ ศาลาธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นข้อสนับสนุนยืนยันให้เห็นถึงพระราชดำริ และความเป็นมาของโครงการศิลปอาชีพได้เป็นอย่างดี คือ

"...การที่ข้าพเจ้าเริ่มงานศิลปอาชีพขึ้นนั้น ข้าพเจ้าตั้งใจจะสรรหาอาชีพให้ชาวบ้านที่ยากจนเลี้ยงตนเองได้เป็นเบื้องต้น ทั้งนี้เนื่องจากข้าพเจ้าได้ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไปเยี่ยมราษฎรตามชนบทมาหลายสิบปี ได้พบว่าราษฎรส่วนใหญ่เป็นชาวไร่ ชาวนา ที่ต้องทำงานหนัก และต้องเผชิญอุปสรรคจากภัยธรรมชาติมากมาย เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม ศัตรูพืชระบาด เป็นต้น ทำให้ชาวไร่ชาวนามักยากจน การนำสิ่งของไปแจก

ราษฎรผู้ประสบภัยธรรมชาติเป็นเพียงการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชปรารภว่าเป็นการช่วยเหลือที่ยั่งยืน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้ใช้ในเพื่อการศึกษาเท่านั้น มิใช่อนุญาตให้เผยแพร่หรือใช้ซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หาวิธีช่วยให้ราษฎรพึ่งตนเองได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงตั้งพระราชหฤทัยจะทำนุบำรุงชาวนา ชาวไร่ ทรงอุทิศพระองค์พัฒนาที่ดินและน้ำ ในเวลาเดียวกันก็ทรงมอบหมายให้ข้าพเจ้าช่วยดูแลครอบครัวของชาวนา ชาวไร่ อีกทางหนึ่งด้วย ข้าพเจ้าก็เข้าไปดูแลทางด้านสุขภาพอนามัยชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนการศึกษาของเด็ก ๆ และได้พบด้วยความยินดีว่า ชาวนา ชาวไร่ เหล่านี้มีฝีมือทางหัตถกรรมสื่อทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษแล้ว โดยที่หัตถกรรมส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่เขาใช้สอยอยู่ในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น ชาวนี้อานปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเพื่อทอไว้ใช้เอง สิ่งนี้จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้าเริ่มงานส่งเสริมการทอผ้าไหมขึ้น เพื่อให้ความน่าชาวไร่่นำความสามารถของเขาเองมายกระดับความเป็นอยู่ รวมทั้งเพิ่มพูนศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจในงานของเขา จนในที่สุดจึงเกิดเป็นมูลนิธิศิลปาชีพขึ้น..."

มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ความเป็นมาของมูลนิธิ

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงคิดริเริ่มช่วยชาวนา ชาวไร่ มากมายหลายพันครอบครัวทั่วประเทศให้มีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มพูนรายได้แก่ครอบครัวของชาวบ้านมานานถึง 5 ปี เป็นผลงานศิลปาชีพที่ประสบผลสำเร็จอย่างยิ่ง จนชาวบ้านเปลี่ยนสภาพจากยากจนมาอยู่ในสภาพที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและสามารถตั้งเนื้อตั้งตัวได้ หลายรายหันมาประกอบธุรกิจเป็นงานหลัก ด้วยผลงานอันยิ่งใหญ่กว้างขวางของโครงการศิลปาชีพพิเศษ ทำให้โครงการขยายออกไปอย่างรวดเร็วและเป็นที่น่าสนใจของบุคคลทั่วไป สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ต้องทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ และทรัพย์สิ้นส่วนพระมหากษัตริย์เพิ่มยิ่งขึ้น เป็นการสร้างความศรัทธาให้กับบรรดาข้าราชการบริพารและผู้มีจิตศรัทธาร่วมกันทูลเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จให้จัดตั้งเป็นมูลนิธิขึ้น เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2519 โดยพระราชทานนามว่า "มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ" ทรงพระกรุณาฯ รับเป็นองค์ประธานบริหารของมูลนิธิ และทรงรับมูลนิธินี้ไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์ด้วย ดังนั้นมูลนิธินี้จึงมีชื่อเต็มว่า "มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษในพระบรมราชินูปถัมภ์" และภายหลังได้ทรงพระกรุณาฯ ปรับปรุงแก้ไขชื่อเสียใหม่เป็น

"มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ" ด้วยสาเหตุที่มา

เอกสารนี้เป็นเอกสารหลังงานแปลสำหรับกรใช้เชิง นิตยสารเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ผ่านการคัด
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังกล่าวแล้ว มุลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ จึงได้เป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินงานตามโครงการศิลปาชีพพิเศษ มาจวบจนกระทั่งปัจจุบันและรัฐบาลได้ประจักษ์ถึงผลงานและคุณประโยชน์ของมูลนิธิจึงได้รับเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐ โดยจัดตั้งเป็นกองศิลปาชีพขึ้นในสำนักราชเลขาธิการ เมื่อ พ.ศ. 2528 เพื่อสนับสนุนงานของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เป็นผลงานที่ประสบผลสำเร็จอันยิ่งใหญ่ สมควรแก่การสรรเสริญชื่นชมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในการที่องค์ประธานมูลนิธิทรงเนนการให้ทรัพยากรธรรมชาติ ในท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบ ทรงส่งเสริมอาชีพของประชาชนโดยให้รู้จักรักษาศิลปะพื้นบ้านไว้ทั่วทุกภาค ทรงฟื้นฟูพัฒนางานศิลปะให้แปลกใหม่ ทรงเป็นผู้นำในการเผยแพร่ผลงานอาชีพเสริมที่สำคัญ อันควรแก่การเกิดพระเกียรตินิรันดร์ในการช่วยเหลือชาวนา ชาวไร่ อย่างน่าภาคภูมิใจ ดังกระแสพระราชดำรัส สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานแก่นายกรัฐมนตรี คณะบุคคลต่าง ๆ ในมหามงคลสมัยพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ ณ ศาลาศรีดาชัย พระราชวังดุสิต ความบางตอนว่า

"...มูลนิธิศิลปาชีพตอนนั้นยังไม่มีชื่อ เลขก็มีชื่อหลังจากปฏิบัติงานมาได้ 5 ปีเต็ม ๆ แล้วถึงได้ตั้งมูลนิธิขึ้นเพราะว่าข้าพเจ้าเห็นว่า การตั้งมูลนิธิหรือองค์การอะไรขึ้น แต่เมื่อไม่มีผลงานออกมาปรากฏไม่มีประโยชน์อะไรเลย สู้ให้ผลงานก่อนและให้คนได้รับความสุขจากผลงานนี้แล้วจึงค่อยตั้งมูลนิธิขึ้น แสดงให้ทุกคนเห็นว่า สนับสนุนได้ไม่ใช่เพื่อเงิน..."

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงจัดตั้งมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพขึ้นภายหลังจากที่ได้ริเริ่มโครงการศิลปาชีพพิเศษ ในท้องถิ่นชนบททุกภาคของประเทศไทยมาหลายปี และการส่งเสริมศิลปาชีพของพระองค์ก็คือการฟื้นฟูงานศิลปะของแต่ละภาค ทั้งได้ทรงพิจารณาถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นเข้ามาประกอบโครงการศิลปาชีพพิเศษ และต่อมาให้อยู่ในความรับผิดชอบดูแลของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ ดังแนวการดำเนินงานโดยย่อดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในภาคเหนือ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ฝึกอบรมการเย็บปักถักร้อยและ การทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าปักภูเขา ผ้าขน ทำไม้แขวนเสื้อ ทำเครื่องประดับเงิน ทองของชาวไทยภูเขา เครื่องเคลือบดินเผา

ในภาคอีสาน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ฟื้นฟูการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทอผ้ามัดหมี่ขึ้นทุกจังหวัด มีพระราชเสาวนีย์โปรดเกล้าฯ ให้ราชเลขาการในพระองค์ ออกไปติดต่อกับราษฎรในท้องถิ่นแนะนำทอผ้าไหมมัดหมี่ให้เป็นล่ำเป็นสัน มีการปรับปรุงวิธีการทอ การย้อมให้ได้มาตรฐาน ตลอดจนทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดทำเครื่องปั้นดินเผาโดยใช้เทคโนโลยีการเผาสมัยใหม่ให้เป็นตัวอย่างทั่วไป

ในภาคกลาง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สอนการทำดอกไม้ประดิษฐ์และการจักสานด้วยหวายป่านศรนารายณ์และไม้ไผ่ การทอผ้าฝ้าย การปั้นตุ๊กตาชาววัง การแกะสลักไม้ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การปักสอยแบบไทย การตัดเย็บเสื้อผ้า การเย็บปักถักร้อย และการถนอมอาหาร

ในภาคใต้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการทอผ้า การปักสอยแบบไทย การจักสานด้วยหวาย ไม้ไผ่และย่านลิเภา ทอเสื่อกระจูด เย็บปักถักร้อย ถมทองและเครื่องเคลือบ เป็นต้น

การดำเนินงานของศูนย์ศิลปาชีพนอกจากจัดให้มีการสอนในส่วนจิตรลดาและในเขตพระราชฐานทุกแห่งขณะแปรพระราชฐานแล้ว ยังมีศูนย์ศิลปาชีพที่สำคัญ ๆ ตามพื้นที่ต่าง ๆ ในทุกภูมิภาค คือ

- ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม และศูนย์ศิลปาชีพบ้านจาร จังหวัดสกลนคร
- ศูนย์ศิลปาชีพบ้านแม่ต๋ำ จังหวัดลำปาง
- ศูนย์ศิลปาชีพภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่
- ศูนย์ศิลปาชีพพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ จังหวัดนราธิวาส

จากการดำเนินงานอย่างกว้างขวางและก้าวหน้าเป็นที่น่าพอใจ ปัจจุบัน สมาชิกศิลปาชีพจึงมีมากกว่าหมื่นคน มีผลงานปรากฏเป็นลักษณะต่าง ๆ มากมายที่ปรากฏอวดสายตาชาวโลก ซึ่งเป็นผลงานที่เน้นถึงความละเอียดละออนประณีต อันเป็นเอกลักษณ์ของ

ชาวไทยอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ผ้าไหมที่ตัดเย็บเป็นเสื้อผ้า หรือจัดตกแต่งในลักษณะของผ้ามา่าน เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ประเภทกระเป๋ากะเป็องดินเผารูปทรงต่าง ๆ แม้มกระทั่งของที่ระลึก ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นจากการที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระมามีเจ้าของชาวไทย ได้ทรงตราครุฑว่าพระวรวงศ์เธอ ทนงทรวงงาน ศิลปชีพทุกชิ้นตอน ในขณะที่เสด็จฯ แปรพระราชฐานจะทรงใช้เวลาติดต่อกันนับสิบชั่วโมงในแต่ละวัน ในการพิจารณาพระราชทานคำติชมฝีมือ ลวดลายและสีสันทของผ้าทอแต่ละชิ้นที่ราษฎรนำมาและทรงพระราชทานเงินให้เป็นจำนวนมากเพื่อช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ จึงนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณต่อชาวชนบทไทยอย่างล้นเหลือ พระปรีชาสามารถ และพระเกียรติคุณของพระองค์ได้ขจรขจายเป็นที่ยกย่องของหน่วยงานระดับโลก ด้วยการถวายพระเกียรติในลักษณะต่าง ๆ ดังปรากฏให้ชาวไทยได้ชื่นชมในพระบารมีและพระปรีชาสามารถแห่งองค์พระแม่เจ้าของชาวไทยพระองค์นี้

2.2 ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการทางด้านเศรษฐกิจ

2.2.1 ศึกษาแหล่งที่มาของเงินทุน

การลงทุนนั้นจะมีแหล่งเงินทุนมาจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งหน่วยงานทั้งสองภาคจะต้องมีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะก่อตั้งศูนย์ศิลปชีพเพื่อทูลเกล้าถวายแก่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยตั้งงบประมาณเพื่อเป็นเงินลงทุนของโครงการ ดังนั้นการลงทุนของโครงการจึงเป็นโครงการในกรณีพิเศษที่ไม่ได้ลงทุนเพื่อหวังผลตอบแทน หรือการคืนเงินทุนแต่อย่างใด

ฉะนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่า แหล่งเงินทุนเพื่อการก่อตั้งโครงการจะเป็นการตั้งงบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและมาจากเงินพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์รวมถึงเงินที่ประชาชนถวายบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลสำหรับโครงการนี้ การลงทุนจึงไม่ต้องกู้เงินจากแหล่งใด ๆ เลย ส่วนการลงทุนด้านส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการนี้ ส่วนหนึ่งอาจจะได้มาจากเงินบำรุงแรกเข้าจากภาคเอกชน ซึ่งมาใช้ประโยชน์ที่คืนของศูนย์ศิลปชีพ และอีกส่วนหนึ่งอาจมาจากเงินบริจาคของภาคเอกชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่นเพื่อการศึกษาค้นคว้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในช่วงการดำเนินงาน แหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงานจะเป็นไปในลักษณะที่
 ศูนย์ศิลปาชีพสามารถเลี้ยงตัวเองได้ โดยนำเอารายได้มาจากการขายบัตรผ่านประตูด้าน
 หน้าจากการขายบัตรเข้าชมกิจกรรมต่าง ๆ จากการจัดงานประจำปีของศูนย์ศิลปาชีพ จาก
 การจัดงานลอยกระทงและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของศูนย์มาจัดสรร ซึ่งอาจจะมีส่วนเกินบ้าง
 เล็กน้อยก็จะนำมาจัดสรรเพื่อพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ศูนย์ศิลปาชีพยังมีวัตถุประสงค์
 ที่จะพัฒนาด้านการฝึกอาชีพและสร้างบุคลากรทางด้านอาชีพโดยการดำเนินการดังกล่าวอาจ
 จะได้แหล่งเงินทุนมาจากค่าบำรุงรายปีจากภาคเอกชนที่มาใช้ประโยชน์จากศูนย์ศิลปาชีพ

2.2.2 ศึกษารายได้ของโครงการและการนำไปใช้ในโครงการ

- รายได้ของโครงการสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือรายรับที่
 เกี่ยวกับการท่องเที่ยว รายรับและสิ่งของจากเงินบริจาค และรายรับจากเงินงบประมาณ
 จากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวนั้นมาจาก 3 กิจกรรมหลัก คือรายได้จาก
 ค่าเข้าชมศูนย์ รายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ของศูนย์ รายได้อื่น ๆ จากงานเทศกาล
 (ตัวอย่างเช่น ค่าขายกระทงจากการจัดงานลอยกระทง หรือรายได้จากการจัดรายการ
 ต่าง ๆ ในงานศิลปาชีพและรายได้จากการให้เอกชนเช่าสถานที่ออกร้านขายของในทั้งสอง
 งานเป็นต้น)

จึงสรุปได้ว่ารายได้อันเกิดจากการดำเนินโครงการจะนำมาจัดสรรเพื่อใช้-
 ประโยชน์ในการดำเนินการของศูนย์ศิลปาชีพให้เลี้ยงตัวเองได้โดยไม่ต้องใช้เงินอุดหนุน-
 จากรัฐบาล และมีเงินลงทุนเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาศูนย์ฯ ให้มีความเจริญมากขึ้น
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนเพื่อพัฒนาด้านการฝึกอาชีพและการลงทุน เพื่อพัฒนาส่วน
 ประกอบของกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ศิลปาชีพ

- รายจ่ายของการดำเนินงานแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ลักษณะ ได้แก่
 ค่าใช้จ่ายในการบริหาร ซึ่งรวมถึงรายจ่ายบุคลากรด้วย ส่วนอีกประเภทหนึ่งได้แก่ การ
 ค่าเนิการ เช่น ค่าสาธารณูปการต่าง ๆ ค่าอาหารครุฝึก ค่าอาหารนักเรียน ค่าวัสดุฝึก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งบประมาณสำหรับค่าใช้จ่ายบริหารโดยคิดเป็นจำนวนบุคลากร 40 คน เฉลี่ยคนละ 3,000 บาท ต่อเดือน และเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อปี นอกจากนี้บุคลากรจะเพิ่มขึ้น 10 คน ทุก ๆ 3 ปี โดยบุคลากรใหม่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นช่วงละ 500 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการคิดอัตราร้อยละ 20 ของรายได้ค่าผ่านประตู และเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ของทุก ๆ 5 ปี

2.2.3 ศึกษาการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของโครงการ

ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะวางขายในศูนย์ศิลปาชีพ โดยขายให้กับลูกค้าที่เข้ามาเยี่ยมชมศูนย์ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเป็นการส่วนตัว รองลงมาคือนักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศผลิตภัณฑ์ที่ซื้อจะเป็นผลิตภัณฑ์ชิ้นเล็ก ๆ เพราะสะดวกในการพกพากลับประเทศ ผลิตภัณฑ์ที่ขายในศูนย์ฯ จะขายได้ในต่างประเทศกาลต่าง ๆ เช่น งานประจำปีของศูนย์ฯ และงานลอยกระทง นอกจากนี้ยังมีการส่งไปขายตามร้านจิตรลดา ร้านค้าครุสภา มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ร้านค้าของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมและกรมส่งเสริมการส่งออก ส่วนตลาดในต่างประเทศนั้น สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จะเป็นผู้นำไปเผยแพร่โดยการนำไปแสดงนิทรรศการตามโรงแรมใหญ่ ๆ ในกรุงนิวยอร์ก ในกรุงชิคาโก ในกรุงวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา เพราะอเมริกานั้นเป็นตลาดใหญ่กำลังซื้อดีมาก ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ที่พระองค์นำไปแสดงส่วนมากจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นของดี ๆ สวย ๆ เป็นงานฝีมือที่ปราณีตของคนไทย เช่น ผ้าไหม กระเป๋าฮ่านลิเภา และเครื่องถม เมื่อตลาดต่างประเทศมีความสนใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ของศูนย์ศิลปาชีพก็จะสั่งซื้อมายังมูลนิธิศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

2.3 ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการทางด้านสังคม

2.3.1 ศึกษาการดำเนินชีวิต ชนบทธรรมนิยมประเพณี วัฒนธรรมของคนภาคใต้ ในด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้

โดยทั่ว ๆ ไปคำว่า "หัตถกรรม" หมายถึงงานที่ใช้ฝีมือในการตัดแปลง วัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ไม้สอยที่ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือใน โอกาสพิเศษภายในครอบครัวหรือในสังคม กระบวนการตัดแปลงวัสดุหรือจะเรียกว่า "เทคโนโลยี" ของหัตถกรรมนั้น ส่วนมากจะเป็นงานประเภทที่ใช้แรงมือทำ และอาจจะมี อุปกรณ์เครื่องมือเข้ามาช่วยบ้าง เช่น กี่ทอผ้า และแป้นหมุนที่ใช้ในการปั่นขึ้นทรง หม้อดิน- เเผา เป็นต้น ผลงานหัตถกรรมอาจเรียกได้ว่าเป็นผลงานทางด้านศิลปะเช่นเดียวกัน ใน หลายสังคมในภาคใต้ของไทย ส่วนมากไม่สามารถแยกผลงานหัตถกรรมออกจากศิลปะได้ อย่างชัดเจน ผลงานหัตถกรรมหลายประเภทถึงแม้ว่าจะทำขึ้นเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันใน การทำมาหากิน เช่น ตะกร้าจักสาน ก็มีคุณค่าทางด้านศิลปะอยู่ในตัววัตถุนั้นๆ ดังนั้น การศึกษาหัตถกรรมและศิลปะส่วนมากจะไปด้วยกันได้

การทำหัตถกรรมผู้ทำต้องมีความสนใจ หรือใจรักที่จะทำมีความสามารถและมี ฝีมือ ซึ่งอาจได้จากการเรียนรู้และความเคยชิน เช่น หัตถกรรมที่ทำกันภายในครอบครัว หลายช่วงอายุคนที่สืบทอดมาถึงลูกหลาน

คำว่า "พื้นบ้าน" และ "พื้นเมือง" จะมีความหมายคล้ายกัน ซึ่งสะท้อนถึง ท้องถิ่นแต่อย่างใดก็ดี ความแตกต่างจะขึ้นอยู่กับระดับหรือขอบเขต กล่าวคือบริเวณของการ กระจายของวัตถุที่ใช้และผลิตเป็นงานหัตถกรรม เช่น เวลาพูดถึง "ผ้าทอพื้นบ้าน" จะ หมายถึงผ้าที่ชาวบ้านแห่งหนึ่งทอขึ้นใช้เอง ซึ่งผ้าที่ทอนี้อาจจะมีลักษณะพิเศษที่เป็น เอกลักษณ์ของตนเอง ไม่ว่าจะในด้านลวดลาย สี หรือวัสดุที่ใช้ ซึ่งในหมู่บ้านอื่น ๆ หรือใน จังหวัดอื่น ๆ ไม่ทำกัน คำว่า "ผ้าทอพื้นเมือง" จะหมายถึงผ้าที่ชาวบ้านทอใช้กันหลาย หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือทั้งจังหวัด ที่มีความคล้ายคลึงกัน เช่น ผ้าทอเกาะฮอย ซึ่งได้ เริ่มเป็นผ้าทอพื้นบ้าน และในที่สุดก็ได้ขยายขอบเขตจากการใช้ภายในเกาะฮอยออกไปใน บริเวณตำบล อำเภอ และจังหวัดใกล้เคียงจนกลายเป็นผ้าพื้นเมืองประเภทหนึ่งของภาคใต้ ไป ปัจจุบันคำว่า "พื้นบ้าน" และ "พื้นเมือง" มีความหมายที่คล้ายกันโดยที่ว่า สังคมหรือ หมู่บ้านหนึ่งไม่ได้มีอยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่ได้มีการติดต่อโดยเฉพาะทางเศรษฐกิจ มีความ ผูกความสัมพันธ์กับชุมชนอื่น ๆ ในระดับต่าง ๆ ขึ้นไปถึงตำบล อำเภอ และเมืองต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการใช้ในพิธีกรณีสืบค้น ไม่นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้นผ้าทอเกาะฮอกก็เป็นตัวอย่างที่ได้เริ่มจากการเป็นผ้าพื้นบ้านมาเป็นผ้าพื้นเมืองของภาคใต้ จากเหตุผลที่กล่าวมานี้ คำว่า "หัตถกรรมพื้นบ้าน" ก็มีความหมายที่คล้ายกับคำว่า "หัตถกรรมพื้นเมือง" ส่วนมากจะแยกออกจากกันไม่ได้ชัดเจนโดยเฉพาะในสมัยปัจจุบัน

กระบวนการดำเนินงานของสังคมตั้งแต่แรกเริ่มของชุมชนจะเห็นได้ว่า ไม่ได้หยุดนิ่งปราศจากการเปลี่ยนแปลง แต่ได้มีการพัฒนาและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และสังคม เป็นระยะ ๆ ตามเวลาที่ผ่านมา ปรากฏการณ์เช่นนี้ได้ทำให้หัตถกรรมพื้นบ้านเป็นที่รู้จักและนิยมใช้กันนอกหมู่บ้าน กระจ่ายไปหลายอำเภอหรือจังหวัด จนกลายเป็นหัตถกรรมพื้นเมือง เมื่อมีผู้เลียนแบบทำกันหลายหมู่บ้านหรือหลายท้องถิ่นในจังหวัดใกล้เคียง เมื่อเป็นเช่นนี้ความหมายของคำว่า "หัตถกรรมพื้นบ้าน" ก็จะมี ความหมายที่คลุมไปถึง "หัตถกรรมพื้นเมือง" ด้วย โดยเฉพาะในปัจจุบัน

ความเป็นมาของหัตถกรรมพื้นบ้าน

ในสังคมชนบทส่วนมากโดยทั่ว ๆ ไป ในแต่ละหมู่บ้านจะประกอบด้วย สมาชิกชาวบ้านรุ่นแรก ๆ ที่มีประวัติรากฐานความเป็นมาจากถิ่นหรือกลุ่มเดิซวกัน เช่น กลุ่มภาษา กลุ่มเชื้อชาติ หรือศาสนา เมื่อเป็นเช่นนี้วิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านหรือจะเรียกรวม ๆ ว่า "วัฒนธรรม" ก็จะเหมือนกันซึ่งจะสะท้อนออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม กฎเกณฑ์ประเพณี และวัตถุสิ่งของที่ผลิตออกมา วัฒนธรรมนี้เป็นที่ยอมรับและปฏิบัติตามกันอย่างมีรูปแบบโดยสมาชิกของสังคมนั้นหากมีใครไม่ปฏิบัติตามก็จะมี การลงโทษตามกฎเกณฑ์ที่ได้ทำการตกลงไว้ ไม่ว่าจะมาจากประเพณีดั้งเดิมหรือกฎหมายของประเทศ

การที่มนุษย์ใช้วัฒนธรรมเป็นหนทางในการปรับตัวให้สอดคล้องจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้ก่อให้เกิดความคิดในการประดิษฐ์วัตถุสิ่งของออกมาใช้เพื่อประโยชน์ป้องกัน รักษา เป็นเครื่องทุ่นแรง หรืออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น เครื่องนุ่งห่ม หม้อ ไท กระบุง ตะกร้า และเครื่องมือจับปลา เป็นต้น นอกจากความ ต้องการขั้นพื้นฐานในการประดิษฐ์วัตถุสิ่งของใช้แล้ว มนุษย์ยังมีความต้องการในสิ่งที่เหนือ

กว่าดังปรากฏในเรื่องที่เป็นนามธรรมของวัฒนธรรม เช่น ความเชื่อ ประเพณี และวัตถุ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่มนุษย์ผลิตออกมา ซึ่งจะมีความหมายพิเศษหรือเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นที่เข้าใจเฉพาะในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน ตัวอย่างจะเห็นได้จากวัตถุสิ่งของที่ประดิษฐ์ขึ้นใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา หรือพิธีกรรมที่เกี่ยวกับวงจรชีวิตของมนุษย์นับตั้งแต่เกิด แต่งงาน และตาย หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ เป็นต้น เมื่อหันมามองสังคมในแง่นี้ หัตถกรรมพื้นบ้านก็จะแสดงออกมา 2 กลุ่มด้วยกันคือ (1) สำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน และในการดำรงชีวิตท่ามกลางกัน ซึ่งเป็น การตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ ที่เกี่ยวกับตัวเองหรือสังคม ดังเห็นได้จากวัตถุที่ผลิตขึ้นไว้เพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่ง ชนชั้น สถานภาพ ฐานะทางสังคม เป็นต้น

หัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้เป็นทำนองเดียวกับของภาคอื่น ๆ คือส่วนใหญ่ทำขึ้นสำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เสื้อสำหรับบุ๋น รองนอน ตากหรือคานข้าวเปลือก พืชผักกระสอบสำหรับบรรจุข้าวเปลือก ข้าวสารและของอื่น ๆ เช่น สอบนึ่ง สอบนอน สอบหมาก ส้มก และก้อตะ สำหรับใส่หมาก พลู บุหรี่ หรือเครื่องจักสานที่ทำด้วยข่านลิเภา ทำเป็นเครื่องใช้ประเภทตะกร้า เขื่อนหมาก เครื่องจักสานประเภทไม้ไผ่ทำเป็นกระดัง ตะแกรง ลุ่ม ไช้ ข้อง แพงตากปลา ผ่ากันเรือน เป็นต้น ครั้นระยะต่อมาการทำหัตถกรรมสำหรับใช้ในชีวิตประจำวันค่อยแตกกว้างและพิศดารออกไป เช่น จักสานเป็นหมวกกันแดด กันฝน การร้อยลูกปัดเป็นเครื่องแต่งกายโบราณ และรูปหนึ่งตะลุงสำหรับเข็ดเล่นเป็นมหรสพพื้นเมือง เป็นต้น ในบรรดาหัตถกรรมพื้นบ้านที่ทำขึ้นสำหรับใช้ในชีวิตประจำวันเหล่านี้ บางชิ้นผู้ทำมีนิสัยรักสวยรักงามได้ประดิษฐ์ประคอยเป็นพิเศษ ทำให้เกิดการสนองตอบความต้องการทางด้านจิตใจควบคู่ไปด้วย เช่น การประดิษฐ์รูปทรงของไฟตบ การถักขอบเครื่องจักสานบางชนิดที่เรียกว่า "ถักหางแลน" หรือ "แทงหางแลน" การแกะสลักรูปหนึ่งตะลุง เป็นต้น

หัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้บางอย่างทำขึ้นสำหรับสนองตอบความต้องการทางจิตใจเป็นสำคัญก็มี เช่น เครื่องถมนครศรีธรรมราช การประดับมุกซึ่งเป็นหัตถกรรมของภูเก็ต เช่น ประดับเป็นรูปนกยูง เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามหัตถกรรมประเภทหลังนี้ต้องอาศัยเทคนิควิธีค่อนข้างซับซ้อน จึงกระทำได้ในวงจำกัด และมีบางส่วนที่รับเอาหลัก

เอกสารนี้เป็นวัฒนธรรมของกลุ่มอื่นเข้ามาสอดคล้องเสริม ส่วนหัตถกรรมที่เป็นลายจักสานหรือทอก็นับว่ามีไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เจตนาจะสนองตอบความต้องการทางด้านจิตใจโดยเฉพาะ จึงมีการประดิษฐ์คิดหลายชั้น หลากหลาย เช่นลายเส้นกระจุกบ้านทะเลน้อย ตำบลนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีลายต่างๆ เช่น ลายดอกจัน ลายก้านต่อดอก ลายดาวล้อมเดือน ลายพัด ลายดอกจันแขก ลายดอกพิกุล ลายก้างปลา ลายตีนหมา ลายชายชิงเมือง ลายไยแมงมุม ลายลูกแก้ว เป็นต้น

หัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติ มีบทบาทมากในการกำหนดขอบเขต ทางด้านวัตถุดิบที่นำมาประดิษฐ์หัตถกรรมพื้นบ้านประเภทต่าง ๆ วัตถุดิบไม่ว่าจะเป็นพืช ดิน หิน แร่ หรือสัตว์ก็ดี จะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่อำนาจการเจริญเติบโตหรือแหล่งที่หาได้ ตัวอย่างจะเห็นได้จากผลผลิตที่เกี่ยวข้องกับย่านลิเภา ซึ่งเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านหรือพื้นเมืองของ ภาคใต้มาแต่เดิม และก็ได้เฉพาะในภาคใต้ของประเทศไทย หรือเสื้อลำเจียก (ปาหนัน) ที่เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านของจังหวัดกระบี่ วัตถุดิบหรือต้นลำเจียกนี้จะขึ้นอยู่ในบริเวณฝั่งทะเล ของภาคใต้โดยทั่วไป เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้หมู่บ้านจะประดิษฐ์หัตถกรรมขึ้นมาอย่างหนึ่งจะ ต้องคำนึงถึงวัตถุดิบ และที่เป็นมากก็เป็นวัตถุที่หาได้ง่ายในบริเวณนั้นอยู่แล้ว

วัสดุที่เป็นวัตถุดิบของหัตถกรรมพื้นเมืองภาคใต้ที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1. ดินเหนียวและทรายละเอียด สำหรับทำหัตถกรรมประเภทเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งมีอยู่น้อยแหล่ง หัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาของภาคใต้ที่มีคุณภาพและขึ้นชื่อมาแต่โบราณ ได้แก่ ที่บ้านสทิงหม้อ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา บ้านโคกลาน อำเภอกำสาขลา จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี เป็นต้น

2. ไม้ไผ่ มีทั่วไปในภาคใต้ นิยมใช้ทั้งไผ่สีสุก ไผ่ตง และไผ่ป่า เป็นวัสดุที่หาง่าย และมีความทนทานพอสมควร หัตถกรรมประเภทไม้ไผ่จึงมีหลากหลายเกือบทุกท้องถิ่น แหล่งที่มีลายนจักสานไม้ไผ่มากแบบเป็นพิเศษคือที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งส่วนใหญ่นิยมทำฝ้ายบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. หวาน ภาคใต้หลายท้องที่อุดมไปด้วยหวานนานาชนิด เช่น หวานแห้ง หวานระกำ หวานกำพวน หวานน้ำ หวานเสี้ยน หวานแดง หวานเคา หวานหอย หวาน เหล่านี้เป็นหวานเส้นโต ใช้ประกอบเป็นเตี๊ยะ โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น และหวานที่นิยมนำมาใช้เป็นเครื่องมัต ถัก กรอง กันมากคือ หวานเล็ก หวานขลิง หวานชุ่มพร ซึ่งอาจใช้ทั้งลำหรือผ่าก็ได้

4. กระจูด เป็นพืชที่ชอบขึ้นในลุ่มน้ำจืดซึ่งเกือบตลอดปีหรือตลอดปี เช่น บริเวณบ้านทะเลน้อย ตำบลนางคอง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นแหล่งที่สานเสื่อ กระจูดสืบต่อกันมาหลายชั่วคน และปัจจุบันมีการทำนากระจูดกันเป็นอาชีพอย่างหนึ่ง มีรายได้ดีกว่าทำนาข้าว

5. ต้นกก ใช้กกเสื่อซึ่งมีลำต้นกลม และกกริงกาซึ่งมีลำต้นสามเหลี่ยม

6. คล้าและคลุ้ม คลุ้มมีลักษณะคล้ายคล้าแต่โตกว่า มีความทนทานและสวยงามกว่า

7. ใบพืช ใต้แก่ ป่าดงบางชนิด เช่น ตาลโตเนด ลาน จาก (นิยมสอดช้อนแล้วเย็บเป็นภาชนะตักน้ำ เรียกว่า หมา หรือติหมาและใบพืชอื่น ๆ เช่น เตย ลำเจียก)

8. ลิเพา เป็นเถาวัลย์เรียกตามภาษาถิ่นว่า "ฮ่านฮี่เพา" หรือ "ฮ่านลิเพา" มีหลายชนิด ต่างขนาดกัน นำมาใช้จักสานได้ทุกขนาด แต่ที่นิยมกันมากคือขนาดกลางและขนาดใหญ่ ขนาดกลางใช้จักสานสิ่งที่ต้องการความประณีตสวยงาม ส่วนขนาดใหญ่ใช้สานเครื่องใช้ขนาดใหญ่ ไม่ต้องใช้ความประณีตมากนัก

9. เปลือกหอย ใช้ทำหัตถกรรมประดับมุกหรือประกอบเป็นเครื่องถม มีกรรมวิธีค่อนข้างซับซ้อน และเครื่องประดับตกแต่งอื่น ๆ

10. แผ่นเงินและแผ่นทอง ใช้ประกอบในการทำเครื่องถม

11. เขาสัตว์ เช่น เขาควาย เขาวัว เขาควาง นิยมใช้แกะสลักเป็นส่วนประกอบของเครื่องมือเครื่องใช้บางประเภท บางทีก็ใช้งาช้าง

12. ส่วนอื่น ๆ ของพืช เช่น ใยตาล จันทมะพร้าว เปลือกมะพร้าว กะลามะพร้าว

13. ด้วง ใช้เป็นเครื่องถักทอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มอาชีพพิเศษ

การที่มนุษย์จะประดิษฐ์อะไรขึ้นมา เขาต้องมองไปรอบ ๆ ตัวว่ามีอะไรอยู่ที่ไหนที่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ได้ จากประสบการณ์และการทดลอง สิ่งของที่ประดิษฐ์ขึ้นมาและมองเห็นว่ามีประโยชน์ ผู้คิดก็อาจจะนำมาใช้เผยแพร่ต่อสมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนนั้น จนเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นวัตถุที่ประดิษฐ์ขึ้นชิ้นหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางด้านความคิดของสังคมนั้น หลังจากที่คิดมีผู้คิดประดิษฐ์หัตถกรรมนั้นขึ้นมาที่ทำกันภายในครอบครัวหนึ่ง และได้กระจายไปในหลาย ๆ ครอบครัวในหมู่บ้านนั้น ก็เกิดกลุ่มช่างหรือกลุ่มอาชีพพิเศษที่ทำงานทางด้านนี้โดยตรงในหมู่บ้านนั้น เช่น ช่างถมและช่างหล่อกระบोक ชมเงินของนครศรีธรรมราช ช่างมุกของจังหวัดภูเก็ต เป็นต้น อย่างไรก็ตามก็ตีหัตถกรรมพื้นบ้านบางอย่างไม่ได้เป็นอาชีพหลัก จะทำเมื่อมีเวลาว่างหลังจากการทำงานหรือเก็บเกี่ยว การที่เกิดกลุ่มช่างหัตถกรรมพื้นบ้านขึ้นนี้ สามารถทำให้เราเรียนรู้ถึงโครงสร้างของการทำงาน เช่น มีการแบ่งแรงงานกันอย่างไร งานประเภทไหนเป็นของผู้ชายหรือผู้หญิงโดยเฉพาะมีกฎเกณฑ์ข้อห้าม หรือประเพณีความเชื่อเกี่ยวกับการปฏิบัติหรือขั้นตอนของการทำงานอะไรบ้าง เช่น ไหว้ครู

กระบวนการเรียนรู้ของหัตถกรรมพื้นบ้านก็เป็นสิ่งที่น่าศึกษาว่า ใครสอนกันอย่างไร เป็นเรื่องลับที่สืบทอดมาภายในตระกูลเด็ชวหรือเปล่า เช่น การทำเครื่องมือเหล็กหรือกริชซึ่งเชื่อกันว่าส่วนผสมของโลหะนั้นจะทำให้ตัววัตถุมีความศักดิ์สิทธิ์และมีผลดีต่อผู้ครอบครอง ฉะนั้นผู้ทำถึงปกปิดสูตรและวิธีขั้นตอนของการทำไม่ให้ผู้อื่นมาลอกเลียนแบบไปเรื่องลับในหัตถกรรมอื่น ๆ อาจรวมถึงเรื่องความคงทนของวัตถุว่าทำอย่างไรถึงจะทนทานหรือผสมสีอะไรถึงจะรูปแบบเช่นนี้ เป็นต้น

หัตถกรรมบางประเภท เช่น การผลิตรูปหนังตะลุง ก็ได้กลายเป็นศิลปหัตถกรรม ที่มีชื่อเสียงอย่างหนึ่งของภาคใต้ กระบวนการรูปหนังตะลุงนี้ จะเห็นได้ว่ามีกลุ่มอาชีพพิเศษที่ผลิตและนำไปใช้ในการแสดง ซึ่งก็เป็นอาชีพประเภทหนึ่งของพวกที่ยึดอาชีพการแสดงหนังตะลุง

ลักษณะของหัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้

หัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้มีลักษณะทางศิลปะในเชิงรูปแบบลวดลาย และสีที่ใช้สะท้อนให้เห็นความเชื่อ ค่านิยม สัญลักษณ์ และกฎเกณฑ์ปรากฏอยู่ ถ้าไม่อย่างชัดเจนก็ที่แอบฝังอยู่ลึกในตัวของมัน ตัวอย่างจะเห็นได้จากสิ่งที่ทอใช้ในพิธีการสวดของศาสนาอิสลาม เช่น การทอเสื่อที่บ้านงุมลา จังหวัดภูเก็ต เสื่อที่ใช้ในการสวด หรือ "ละมวด" จะมีลวดลายพิเศษ คือมีด้านหัวซึ่งเวลาใช้จะต้องหันหัวไปทางทิศตะวันตกที่เมืองมัทกะห์อันเป็นเมืองศักดิ์สิทธิ์ของชาวมุสลิมตั้งอยู่ ส่วนลวดลายที่ใช้มาตั้งแต่ดั้งเดิมก็คงจะเป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมาย แต่ปัจจุบันคนที่ทำส่วนมากไม่รู้ถึงความหมายของลวดลายที่ใช้เพราะลืมหมดแล้ว หรือทำกันมาหลายชั่วอายุคน และขาดช่วงของการอธิบายให้ความหมายของสัญลักษณ์ที่ทำกันมาแต่โบราณ นอกจากนี้ในปัจจุบันก็ยังมีการเพิ่มลวดลายใหม่ ๆ เข้ามาและมีการรับลวดลายของท้องถิ่นเข้ามาใช้เหมือนกัน

ตัวอย่างผลงานหัตถกรรมการทอเสื่ออีกแห่งหนึ่งที่น่าสนใจว่ามีคุณค่าทางศิลปะที่ยังหาอยู่ได้ คือที่จังหวัดกระบี่ ดังเป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า "เสื่อลำเจียก" (ปานัน) ลวดลายที่ใช้ส่วนมากจะเป็นลายเรขาคณิต เช่น ลายลูกแก้ว ลายสอง ลายสาม เป็นต้น การแสดงฝีมือหรือความประณีตของผลงานย่อมเป็นความภาคภูมิใจของผู้ทำ และส่วนมากจะเป็นสิ่งของที่ใช้ในโอกาสพิเศษ ไม่ว่าจะในพิธีแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ หรืองานศพ เป็นต้น เสื่อบางประเภทมีการสานหรือทอคำขวัญสรรเสริญลงไป ซึ่งจะเป็นสิ่งสิริมงคลแก่ผู้รับหรือผู้ใช้

ทางด้านการทอผ้าจะเห็นได้ว่าผลงานที่ต้องใช้ฝีมือชั้นเอกล้วน ส่วนใหญ่จะเก็บไว้ใช้ในเทศกาลสำคัญ เช่น เทศกาลสงกรานต์ วันตรุษ วันสารท หรือพิธีทางศาสนา พิธีแต่งงาน หรือในบางกรณีของขบวนแห่ศพ เช่น ชาวบ้านนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง ในบางโอกาสจะมีการทอผ้าสำหรับคลุมบนหีบศพ ผ้านี้เรียกว่า "ผ้าพานช้าง" ผ้าประเภทนี้เจ้าภาพศพจะทำติดต่อกัน 3 ผืนยาวประมาณ 1-2 เมตร ไว้ประดับหีบศพเวลาแห่ไปเผา และมีการใช้ลายตัวหนังสือโดยผู้ทอเป็นคำโคลงกลอน เมื่อเสร็จพิธีแล้วเจ้าภาพก็จะตัดผ้านี้ออกเป็นชิ้น ๆ ขนาดเล็กเท่ากับผ้าเช็ดหน้ากวาดกวายพระไป คำโคลงกลอนที่ใช้กันส่วนมากจะเป็นคำสั่งสอนในเรื่องศีลธรรม

ในเรื่องหัตถกรรมของการจักสาน เช่น กระด้ง มีเรื่องเล่ากันว่า ในสมัยโบราณชาวภาคใต้จะมีความเชื่อและปฏิบัติกับกระด้งหลายอย่าง โดยมีจุดประสงค์คือไม่ให้เกิดเรื่องร้ายขึ้น ดังนั้นพวกผู้ใหญ่จะสั่งสอนให้ลูก ๆ ปฏิบัติสืบต่อกันว่า ห้ามนำกระด้งขึ้นไปบนสังข์ข้าว เพราะจะทำให้ขวัญข้าว แม่โพสพหรือเทพธิดาแห่งข้าวไม่พอใจแล้วหนีไป ไม่คุ้มครองเป็นมิ่งขวัญซึ่งจะทำให้การทำนาไม่ได้ผลดี ความเชื่อหรือข้อห้ามที่มีอยู่กับหัตถกรรมพื้นบ้านก็ยังมีปรากฏเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างที่กล่าวมาชี้ให้เห็นถึงความคิดความเชื่อที่มีต่อวัตถุนั้น ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมในบางเรื่องของสังคมนั้น

หัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้สามารถช่วยให้เราเข้าใจโครงสร้างทางสังคมในบางระดับ ซึ่งแลเห็นได้จากหน้าที่ในการใช้ของวัตถุหรือของผู้ที่ใช้ เช่น พบว่าศิลปหัตถกรรมจำนวนมากไม่น้อยที่เก็บอยู่ในพิพิธภัณฑ์สถานวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ล้วนใช้วัสดุมีค่าและประจงทำสุดฝีมือเพื่อ "บูชาพระบรมธาตุ" โดยเฉพาะมีลักษณะพิเศษเกินกว่าที่ทำขึ้นเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน ทั้ง ๆ ที่สิ่งเหล่านั้นเลียนแบบมาจากการใช้ทั่วไป เช่น ผ้าทอ เครื่องประดับ ไม้เท้า ต้นหมากเงินหมากทอง เป็นต้น หรือเครื่องจักสานย่านลิเภาบางชิ้นทั้งที่เป็นทองคำ เงิน และไม้ เป็นเครื่องชี้ถึงฐานะของผู้ใช้หรือแม้แต่จะบึงของลูกผู้ดีตระกูล ทำด้วยทองคำและเงินประดิษฐ์ลวดลายพิเศษต่างจากบึงของคนจนที่ทำจากกะลามะพร้าว ทั้ง ๆ ที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกัน วัตถุประเภทที่ใช้ในโอกาสพิเศษใครเป็นผู้ใช้ เป็นเครื่องชี้ถึงฐานะหรือสถานภาพทางสังคม มีข้อห้ามเกี่ยวกับผู้ใช้ในการใช้บอกถึงปรัชญา ประเพณีความเชื่อ ค่านิยม หรือโลกทรรศน์ ผลผลิตความคิดที่สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรมที่มีส่วนในการควบคุมกระบวนการผลิตของหัตถกรรมนั้น หัตถกรรมต่าง ๆ จึงมิได้หยุดอยู่แต่ที่ตัววัตถุหัตถกรรมนั้นอย่างโดดเดี่ยว แต่ยังมีความสัมพันธ์อยู่กับสังคมของผู้ผลิตและผู้ใช้ ทำให้เข้าใจถึงการดำเนินงานของสังคมของชาวภาคใต้ได้ดียิ่งขึ้น เช่น ค่านิยมและโลกทรรศน์ของชาวภาคใต้ที่มีต่อสตรีในสมัยก่อนถือว่าความเป็นแม่ศรีเรือนของสตรีก็ต้องรู้งานบ้านงานเรือน และที่สำคัญจะต้องรู้งานทอผ้า วรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องสุภาษิตสอนหญิงของภาคใต้จึงเห็นว่า

" เป็นสาวพรหมจารี	ยังไม่มีเหย้าเรือนก่อน
อยู่กลางเรือนมารดร	อดส่ำห้ำเพียรเรียนวิชา
การทูกและการฝ้าย	เรียนให้ได้จหนักหนา
แบ่งปันกันไปมา	พีด้ายไหมให้เจนจริง
สอนสอนให้มีแสง	เหลืองและแดงให้ตีชิง
ถ้าค่าให้ค่าจริง	ชาวฝ้ายฝ้ายราคะมี"

งานทอผ้าของภาคใต้ที่นั่นนอกจากจะทอเพื่อการไว้สอยในครอบครัวแล้วยังทอ-
เพื่อขายอีกด้วย ดังบทเพลงกล่อมเด็กที่ว่า

"ทอโทก (ทูก) เเห	ทอฝ้ายสามสิบเส
น้ำไหลใต้เก (เก)	ทอเป็นลายลูกหวาย
ฝืนหนึ่งจะทอหนึ่ง	ฝืนหนึ่งจะทอชาย
ทอเป็นลายลูกหวาย	ชายเจ้าไม่พอกัน"

เมื่อหัตถกรรมทอผ้ามีผลเกี่ยวโยงไปถึงด้านเศรษฐกิจแรงงานทอผ้าจึง
เป็นกำลังสำคัญของบ้านเมือง และด้วยเหตุนี้เองในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เจ้าเมืองนคร
จึงได้มีการกวาดต้อนหญิงสาวชาวเมืองสงขลาไปยังเมืองนครศรีธรรมราช จนเป็นเหตุให้
เกิดความขัดแย้งกับเจ้าเมืองสงขลา และมีผลเชื่อมโยงไปถึงการปกครองเหล่านี้ เป็นต้น

พัฒนาการ การเปลี่ยนแปลง และแนวโน้ม

ปัจจุบันงานทางด้านหัตถกรรมในประเทศไทยของทุกภาคได้รับความสนใจและ
การสนับสนุนจากหน่วยงานราชการและเอกชน ในปีหลัง ๆ ที่ผ่านมามีการสนับสนุนและ
ปรับปรุงคุณภาพและจัดหาตลาด ซึ่งทำให้ผลผลิตสูงขึ้นเพราะเมื่อเผยแพร่จนเป็นที่นิยมกัน
ภายในและนอกประเทศแล้ว ความต้องการก็จะมีมากขึ้นด้วย เมื่อปรากฏการณ์เช่นนี้ได้
เกิดขึ้น งานหัตถกรรมในระดับหมู่บ้านก็ได้รับผลกระทบโดยเฉพาะความก้าวหน้าทาง
เทคโนโลยีก็มีส่วนในการเปลี่ยนแปลงเครื่องช่วยทอแรงงานโดยมีเครื่องจักรไฟฟ้า หรือ
เชื้อเพลิงเข้ามาช่วยแรงคนที่ทำกันแต่ดั้งเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทรัพยากรทางธรรมชาติที่เคยหาใช้กันมาจากบริเวณใกล้เคียงก็ถูกเปลี่ยนไป
ในหลายอย่าง เช่น มีการใช้เชื้อเพลิงจากติดประกอบการจักสาน มีการใช้เส้นไหมเทียมหรือ
จากประเทศญี่ปุ่นผสมกับของพื้นเมืองในการทอผ้า มีการใช้ส่ววิทยาศาสตร์แทนส่วธรรมชาติ
จากต้น ราก หรือใบของพืช ในการย้อมสีผ้าหรือเส้น เป็นต้น

ทางด้านเศรษฐกิจ การตลาดก็ได้ขยายออกไปกว้างซึ่งทำให้ผู้ผลิตมีงานทำ
ถึงแม้ว่าคนกลางจะได้กำไรดีในการติดต่อหาตลาดให้ หัตถกรรมพื้นบ้านก็อาจกลายเป็น
อุตสาหกรรมพื้นบ้านโดยมีการเพิ่มผลผลิตเพื่อนำไปจำหน่ายในที่อื่น ๆ มากขึ้น หัตถกรรม
บางชนิด เช่น การสานกระเป๋าย่านลิเภา ต้องใช้เวลานาน ซึ่งบางทีก็ได้ค่าตอบแทนค่า
แรงต่ำมากเมื่อเทียบกับราคาซื้อขายในเมืองหลวง ของประเทศที่มีราคาสูงมากและชาวบ้าน
ที่ผลิตขึ้นก็ไม่ได้ใช้กันเอง แต่ทำเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในเมือง โดยที่ค่าเคย
เป็นของชาวบ้านที่เคยใช้กันมาก่อนแต่ดั้งเดิม แต่ค่านิยมก็ได้เปลี่ยนไปตามพัฒนาการของ
สังคม ในหลายกรณีลักษณะพิเศษของท้องถิ่นก็ได้ค่อย ๆ หายไปและมีอะไรใหม่ ๆ จากที่อื่น
เข้ามาผสมปนกันที่เห็นได้ชัดคือพวกลวดลายที่ใช้ในการทอผ้าพื้นเมืองหรือการสานเส้น ผู้ทำ
เมื่อได้ไปเห็นของที่อื่นและชอบก็มักจะนำลวดลายมาใช้ในหัตถกรรมของตนเอง

แนวโน้มของหัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้มีทางพัฒนาไปได้อีกไกล เนื่องจากว่ามี
การกระตุ้นและส่งเสริมให้เป็นที่รู้จักกันในภาคอื่น ๆ รวมทั้งต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลง
ที่ได้เกิดขึ้นที่เห็นอยู่ในปัจจุบันคือ หน้าที่เดิมในการใช้วัตถุหัตถกรรมพื้นบ้านได้ถูกเปลี่ยนไป
เมื่อใดบทบาทหน้าที่ของหัตถกรรมอันใดยุติลงโดยสิ้นเชิง เมื่อนั้นหัตถกรรมชนิดนั้นก็เสื่อมสูญ
ลง หัตถกรรมพื้นบ้านส่วนใหญ่มีผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ทำได้ง่ายและใช้ได้ผลดีกว่าเข้ามาทำหน้าที่
แทนการส่งเสริมหัตถกรรมพื้นบ้านให้อยู่รอดก็คือการแสวงหาบทบาทหน้าที่ใหม่ที่เหมาะสมให้
สามารถทำได้เช่นนี้ หัตถกรรมเหล่านั้นจึงจะมีชีวิตคงอยู่และเป็นผลดีต่อผลิตภัณฑ์ที่สืบไป เช่น
การนำที่ดักปลามาใช้เป็นโคมไฟ หรือตะกร้ามาใช้ใส่ต้นไม้ เป็นต้น นับได้ว่าปรากฏการณ์
เช่นนี้ก็ได้สนับสนุนให้หัตถกรรมพื้นบ้านดำเนินอยู่ต่อไปได้

อันตรายที่อาจจ่ออย่างหนึ่งการส่งเสริมหัตถกรรมพื้นบ้านก็คือการที่นักส่งเสริม-
ให้คงไว้แต่เฉพาะการใช้วัสดุในท้องถิ่นกับการใช้แรงงานของคนในท้องถิ่น โดยให้ผลิต

เอกสาร เอกลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้น ใ้ท่านที่เสียโดยสิ้นเชิงในที่สุดการส่งเสริมก็กลายเป็นการ
ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม สิ่งนี้ถ้าหากไม่เปลี่ยนแปลงก็ต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
ทำลายหัตถกรรมพื้นบ้านในถิ่นนั้นโดยไม่รู้สึกรู้สัว

2.3.2 ศิลาศิลปวัฒนธรรมและแหล่งผลิตที่มีอยู่ในแต่ละจังหวัดของภาคใต้

ชุมพร

เครื่องจักสาน

บ้านวังยาง ต.นาทุ่ง อ.เมือง, บ้านหัวเขา
 ท่อกอ ต.บางมะพร้าว อ.หลังสวน, บ้าน
 ปากบ่อ ต.ทะเลทรัพย์ อ.ปะทิว
 ชายฝั่งและชายปลีก

ระนอง

ผลิตภัณฑ์จากมุก

เครื่องจักสานและเครื่องหวาย

ใกล้ท่าตกลพญูปาล, ส่วนรักษะวาริน อ.เมือง
 ต.ลำเลียง ต.น้ำจืด อ.กระบุรี
 ชายฝั่งและชายปลีก

สุราษฎร์ธานี

ผลิตภัณฑ์ผ้า

ผ้าไหมพรมเรียง

บ้านดอน ถ.พุนพิน อ.เมือง ต.พุมเรียง
 จ.ไชยา

เครื่องจักสานชานลิเพา, เครื่องถม

ตลาดบ้านดอน ถ.ชนเกษม อ.เมือง ต.พุมเรียง
 จ.ไชยา
 ชายฝั่งและชายปลีก

พังงา

ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย

บ้านเกาะหินทรีย์ ต.เกาะปันหยี อ.เมือง
 ชายฝั่งและชายปลีก

ภูเก็ต

ผลิตภัณฑ์จากมุก, เปลือกหอย

ถ.เทพกระษัตรี ต.รัชฎา, ถ.ศักดิ์เดช
 ต.วิชิต, ถ.วิเศษ ต.ราไวย์, ถ.บางกอก
 ต.ตลาดเหนือ อ.เมือง, ต.ป่าตอง
 อ.กระทุ้ง, เกาะคาน้อย ต.ป่าคลอก

อ.กลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานี้เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องไม้แกะสลัก, ผ้าขึ้น, ผ้าปาเต๊ะ
เครื่องเงิน, เครื่องทองเหลือง,
เครื่องลงยา, หนังสวด, เครื่อง
ประดับจากมุก

ถ. รัชดา อ. เมือง, ศูนย์ผลิตภัณฑ์ส่งเสริม
อาชีพสตรี ถ. ทิววงศ์ ต. ป่าตอง อ. กระตุ้

อัญมณี

ถ. กลาง ถ. ตึกบก อ. เมือง
ชายส่งและชายปลัก

กระบี่

ผลิตภัณฑ์จากมุก, เปลือกหอย,
ผลิตภัณฑ์ผ้า

บ้านอ่าวนาง เกาะพีพี ต. อ่าวนาง อ. เมือง
บ้านแหลมโพธิ์ ต. ใต้ไทย อ. เมือง,
ถ. อุดรกิจ ต. ป่าน้ำ อ. เมือง
หน้าวัดโศภิตาภิรมย์, เรือนจำจังหวัด
อ. เมือง

เครื่องจักสาน, เครื่องหวาย,
เครื่องไม้แกะสลัก

ชายส่งและชายปลัก

นครศรีธรรมราช

ผลิตภัณฑ์จากย่านลิเภา, เครื่องถม,
เครื่องทองเหลือง, เครื่องเงิน,

บ้านหมน ต. ท่าเรือ อ. เมือง

ย่านลิเภา

วัดพระมหาธาตุวรวิหาร ถ. ราชดำเนิน,
หลังสนามหน้าเมือง ถ. ท่าช้าง ต. คลัง

วิทยาลัยศิลปหัตถกรรม ถ. บุรณาราม

ต. ศาลามีชัย ตลาดท่าวัง ต. ท่าวัง อ. เมือง

ดอกไม้ประดิษฐ์และตุ๊กตา

วิทยาลัยอาชีวศึกษา อ. เมือง

เครื่องปั้นดินเผา

นคร-บวรรัตน์ ถ. ราชดำเนิน อ. เมือง

หนังสวดแกะสลัก

อ. เมือง

ชายส่งและชายปลัก

พื้ทลุง	
เครื่องจักสาน, เครื่องไม้แกะสลัก,	เรือนจำกลางจังหวัด ก.คูหาสวรรค์
เสื่อกระจูด	บ้านทะเลน้อย ต.ทะเลน้อย อ.ควนขนุน ชายส่งและชายปลีก
สังขลาค	
ผลิตภัณฑ์ผ้า	ก.นางงาม ก.นครใน อ.เมือง, ก.ธรรมนุญวิท ก.นิพัทธ์อุทศิ 1 อ.หาดใหญ่
เครื่องปั้นดินเผา	ก.ธรรมนุญวิท อ.หาดใหญ่
เครื่องหวาย	ผลิตภัณฑ์ราชทัณฑ์ ศูนย์การค้าสว่างอาเขต ก.เพชรเกษม อ.หาดใหญ่
ผลิตภัณฑ์จากมูก	ก.ผ่านฟ้า อ.หาดใหญ่ ชายส่งและชายปลีก
ตริง	
ผลิตภัณฑ์จากใบเตย	
เสื่อเตยปาหนัน, มูก, เครื่องใช้ใน	บ้านนาแล ต.สุโสะ อ.ปะเหลียน,
ครัวเรือน	บ้านควนคูหน ต.บ่อหิน บ้านทุ่งฮีเหล็ก ต.เขาไม้แก้ว อ.สิเกา
ผลิตภัณฑ์ผ้า	
ผ้าทอนาหมื่นศรี	บ้านควรสวรรค์ ต.นาหมื่นศรี อ.เมือง
ผลิตภัณฑ์งานตีเหล็ก	
มีดพรานาป้อ. กันหม้อ	บ้านป้อ ต.ควนปริง อ.กันตัง, บ้านย่านซื่อ ชายส่งและชายปลีก
สตูล	
ไม้กวาดดอกหญ้าชนิดต่าง ๆ	ต.ทุ่งหว้า อ.ทุ่งหว้า. ต.ควนกาหลง อ.ควนกาหลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการค้าเท่านั้น ไม่สามารถนำเข้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องปั้นดินเผา

กระออม, หม้อน้ำ

เสื่อใบเตย

เครื่องจักสาน

ตะกร้าหวาย, กรรหม้อ (ที่รองหม้อ)

ผ้าฝ้ายทอ

ผ้าซิ่น, ผ้าขาวม้า, ผ้ายกดอก

ปัดตानी

เครื่องจักสาน, เครื่องหวาย, เสื่อ,

เครื่องไม้แกะสลัก

ผลิตภัณฑ์ผ้า

ผ้าปาเต๊ะ ฯลฯ

ต.ควนโดน กิ่ง อ.ควนโพน

ต.ควนขัน อ.เมือง, ต.ท่าแพ กิ่ง อ.ท่าแพ

ต.ควนขัน ต.ฉลอง อ.เมือง

อ.เมือง, อ.ควนกาหลง

ชายส่งและชายปลัก

เรือนจำจังหวัดปัดตानी อ.เมือง, ตลาดปรีกี

ต.กระโด บ้านหรือเซะ ต.ชะวัง อ.ชะวัง,

ต.บ้านน้ำบ่อ อ.ปะนาเระ, บ้านใหญ่

ต.คอกกระบือ บ้านท่ามะนาว ต.ท่าข้าม

อ.ปะนาเระ, ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์,

บ้านบน ต.ปะเลฮะวด อ.สาบบุรี, บ้านใหม่

ต.ศาล้ำฮายร์ บ้านบางปู ต.บางปู อ.ชะหวัง

ถ.ถาดิ ต.ตะลุปะ ต.คอลลมนิง ต.กะมิฮอ

อ.เมือง, บ้านเกาะหวาย ต.วัด อ.ชะวัง,

บ้านฮางงาม ต.คอน อ.ปะนาเระ, บ้าน

ห้วยเงาะ ต.ทุ่งพลา อ.โคกโพธิ์, บ้านตรัง

ต.ตรัง อ.มาฮอ, บ้านแป้น ต.แป้น

อ.สาบบุรี, บ้านสารวัน ต.ไกรทอง อ.ไม้แก่น

ชายส่งและชายปลัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธูฉลา

เครื่องจักสาน

กระเป๋ายาว, เขือกกล้วย

กระด้ง, กระเอน, ที่ซ้อนปลา

บ้านท่าเนียบ บ้านนอก ต.ลำพะชา

บ้านกอดต่อเรือ บ้านบาตะตั้ง ต.กอดต่อเรือ

อ.รามัน, บ้านคอกช้าง ต.แม่หวาด

อ.ชารโต ต.หน้าถ้ำ อ.เมือง

เสื่อจากต้นคล้า

บ้านทุ่งสาม ต.สุโป อ.เมือง

เครื่องปั้นดินเผา

บ้านต้นพิกุล ต.ลำใหม่ อ.เมือง

ไม้กวาดดอกหญ้า

บ้านตะปิงตั้ง ต.ตลิ่งชัน อ.มันเริงสตา

ผ้าทอ

บ้านท่าเนียบ ต.ลำพะชา อ.เมือง,

ถ.สิโรรส อ.เมือง

ชายส่งและชายปลีก

นราธิวาส

ผลิตภัณฑ์ผ้า

ผ้าปาเต๊ะ, เสื่อ ฯลฯ

ถ.โสภณพิสัย อ.เมือง, ถ.บุษยพันธ์

ถ.วราคามินทร์ อ.สุโหงโกลก

เครื่องประดับเซรามิค, เครื่องจักสาน,

ศูนย์ศิลปาชีพพิเศษ อ.เมือง, ถ.วงศ์วิทย์

ตุ๊กตา

ถ.กลุ่มตลาดรถไฟ ถ.สฤณีวงศ์

เครื่องประดับทองเหลือง,

ถ.บุษยพันธ์ อ.สุโหงโกลก

ดอกไม้ประดิษฐ์

เครื่องไม้แกะสลัก

ถ.บุษยพันธ์ อ.สุโหงโกลก

ชายส่งและชายปลีก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการทางด้านกายภาพ

2.4.1 ศึกษาลักษณะทั่วไปของภาคใต้

ภาคใต้หรือปักษ์ใต้ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ รวม 14 จังหวัด คือ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต กระบี่ นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ภาคใต้ตั้งอยู่บนคาบสมุทรอินโดจีนกับทะเลจีนใต้มหาสมุทร-แปซิฟิก มีความยาวจากเหนือจดใต้ประมาณ 750 กิโลเมตร ตั้งแต่เส้นรุ้งที่ 11 องศา 42.4 ลิบดาเหนือ ถึง 5 องศา 37 ลิบดาเหนือ ด้านทิศตะวันออกส่วนที่กว้างสุดประมาณ 200 กิโลเมตร จากระยะเส้นรุ้งที่ 6 องศา 45 ลิบดาเหนือ บริเวณบ้านสาคร อำเภอมะนัง จังหวัดสตูลถึงบ้านตะเว ตำบลปะเสยะวอ อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี

ภาคใต้มีภูมิประเทศทุกลักษณะ คือมีที่ราบสำคัญปลูกข้าวและพืชผัก ป่าไม้ ภูเขา หาดทราย ชายทะเล น้ำตก ถ้ำ ทะเลสาบ เกาะทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก มากมายและมีความงามตามธรรมชาติให้เลือกชมอยู่ทั่วไป

ทิวเขาสำคัญของภาคใต้ ได้แก่ ทิวเขาตะนาวศรี ทิวเขานครศรีธรรมราช และทิวเขาสันกาลาคีรี

แม่น้ำที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำพุมดวง (คีรีรัฐ) แม่น้ำตาปี แม่น้ำปัตตานี แม่น้ำท่าทอง แม่น้ำตะกั่วป่า แม่น้ำปากพนัง และแม่น้ำตรัง

พื้นที่

ภาคใต้มีเนื้อที่รวมประมาณ 70,715.2 ตารางกิโลเมตร จังหวัดที่ใหญ่ที่สุด คือ สุราษฎร์ธานี (12,891.5 ตารางกิโลเมตร) จังหวัดที่เล็กที่สุดคือ ภูเก็ต (543 ตารางกิโลเมตร) เกือบทุกจังหวัดมีอาณาเขตส่วนใดส่วนหนึ่งติดต่อกับทะเล ยกเว้นจังหวัด ยะลา ที่ไม่มีอาณาเขตติดต่อกับทะเล

อากาศ ภูมิอากาศ ความชื้นและฝน

อากาศบริเวณภาคใต้มีฝนในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียง

ออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นฤดูหนาวก็จะมีฝนอยู่เรื่อยโดยเฉพาะบริเวณชายฝั่งตั้งแต่ชุมพรลงไปจะมีฝนตกมากในฤดูนี้ จึงนับได้ว่าบริเวณดังกล่าวนี้มีสภาพอากาศเป็นแบบฝนเมืองร้อนตลอดปี

ฝนจะมี 2 ฤดู ฤดูหนึ่งในระยะมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน จะปรากฏชัดทางฝั่งตะวันตกของภาคส่วนอีกฤดูหนึ่งคือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์จะมีฝนตกมากทางฝั่งตะวันออกของภาคโดยเฉพาะตั้งแต่ชุมพรลงไป

ป่าไม้ ภาคใต้เป็นป่าดงดิบมีอาณาเขตปกคลุมทั้งบนเขาและที่ราบ มีไม้วงศ์ไม้ยาง ตะเคียน เป็นลักษณะเด่นและมีพวกปาล์ม หวาย ตามชายทะเล ในที่ดินเลนจะมีป่าเลนน้ำเค็ม มีไม้วงศ์ ไม้โกกงกาง ไม้ประสัก ไม้แสม ฯลฯ

คนพื้นเมือง

1. เงาะซาไก มีเหลืออยู่ที่อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง และที่อำเภอบันนังสตา อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

2. ชาวเลหรือชาวน้ำ เป็นชนเผ่าทะเลเก่าแก่ของภาคใต้ มีมากที่อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ที่ราไวย์ เกาะสิเหร่ จังหวัดภูเก็ต และตามหมู่เกาะต่าง ๆ ของจังหวัดสตูล

วัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่นพื้นเมือง

งานชักพระหรืองานลากพระ กระทำในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ที่ใหญ่ที่สุดมีที่สุราษฎร์ธานี งานสารทเดือนสิบ (นครศรีธรรมราช ชุมพร ระนอง เรียกว่าวันรับส่งตาช้อ) จัดขึ้นในแรม 9 ค่ำ เดือน 10 ถึงขึ้น 3 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี ชิงเปรต (พัทลุง) ประเพณีลอยเรือ การสะเดาะเคราะห์ในคืนเพ็ญ เดือน 6 และเดือน 11 งานฉลองเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว (ปัตตานี) จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 งานฮารีราชอ (งานฉลองการออกจากการถือศีลในช่วงเดือน 9 ของทุกปี) ชนวิว สะบ้า รองเง็ง มะโธ่ง สิดละ (นราธิวาส) โนรา หนึ่งตะลิ่ง เพลงบอก ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ (นครศรีธรรมราช)

เอกสารนี้เป็นทรัพย์สินของกรมศิลปากร ห้ามนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาหารพื้นเมือง

น้ำบูดู ขนมจีนบักขี้ไต้ แกงเหลือง แกงไตปลา ไก่ก้อยและ ฯลฯ

การเกษตร

การทำมาหากินทางเกษตรมีการทำงาน สวนมะพร้าว และสวนผลไม้ต่าง ๆ เช่น เงาะ ลองกอง มังคุด ทุเรียน ส้ม ลำไย ลำสาดี ไร่กาแฟ สวนยางพารา สวนเครื่องเทศ

การประมง

มีการทำการประมงทะเลส่วนใหญ่เหียงตามชายฝั่ง การประมงน้ำลึกตอนไกล ฝั่งออกไปยังทำกินประปรายไม่แพร่หลาย ที่ทะเลสาบสงขลาเป็นแหล่งกึ่งเลี้ยงสัตว์

แร่ธาตุ

ภาคใต้อุดมด้วยแร่ดีบุก ซึ่งมีมากที่สุดในประเทศไทย นอกจากนั้นก็มีแร่อื่น ๆ อีกได้แก่ วุลแฟรม ตะกั่ว ทองคำ เหล็ก แมงกานีส พลวง ดินขาว ถ่านหิน หินน้ำมัน ฯลฯ

สินค้าพื้นเมือง

- เครื่องประดับจากหอยมุกมีที่ระนอง ภูเก็ต
- ผ้าซอก เครื่องจักสานย่านลิเภา สิ่งประดิษฐ์จากเชือกกล้วยและหางอวน
- เครื่องหวาย เครื่องเงิน เครื่องเขินของนครศรีธรรมราช
- ผ้าพุมเรียง ที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ผ้าทอบ้านนาหมื่นศรี อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
- เสื้อผ้าเจี๊ยก บ้านคลองหมาก อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่
- เสื้อกระจุค อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
- ผ้าพื้นเมืองเกาะขอม จังหวัดสงขลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้ กิ่งแห่ง ปลาแห้ง ที่สงขลา ในราชิวาส ยะลาชและนการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
ปีตตานี

- เงามะม่วงโรงเรือน ที่บ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- เม็ดมะม่วงหิมพานต์ที่ชุมพร ระนอง ภูเก็ต
- ส้มจุก ที่จะนะ นาทวี จังหวัดสงขลา
- กาแฟ ที่ตรัง สตูล และชุมพร
- ฟาร์มมุก ที่อำเภอเกาะยาว พังงา เกาะพยาม ระนอง เกาะนาคา

เกาะรัง เกาะบอน แหลมพันวา ภูเก็ต ฯลฯ

การคมนาคม

ภายใต้เส้นทางคมนาคมติดต่อกันโดยสะดวกทั้งรถยนต์ รถไฟ เครื่องบิน

ทางรถยนต์ มีทางหลวงหมายเลข 4 (เพชรเกษม) จากกรุงเทพฯ ถึงชาย
เขตแดนสะเดา จังหวัดสงขลา เชื่อมติดต่อกับทางหลวงของมาเลเซีย รวมระยะทางถึง
1,352 กิโลเมตร โดยผ่านจังหวัดนครปฐม-ราชบุรี-เพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์-ชุมพร
(มีทางหลวงหมายเลข 41 แยกไปหลังสวนและสุราษฎร์ธานี)-ระนอง-ตะกั่วป่า-(มีทาง
หลวงหมายเลข 401 แยกไปสุราษฎร์ธานี อำเภอสิชล นครศรีธรรมราช)-ท่าฉนวน (มีทาง
หลวงหมายเลข 402 แยกไปภูเก็ต) พังงา-กระบี่-ห้วยยอด (มีทางหลวงหมายเลข 403
แยกไปนครศรีธรรมราช และจากนครศรีธรรมราชมีทางหลวงหมายเลข 408 ไปสงขลา)
ตรัง (มีทางหลวงหมายเลข 404 ไปอำเภอปะเหลียน และจากอำเภอปะเหลียนมี
ทางหลวงหมายเลข 4078 ไปสตูล)-พัทลุง-รัตภูมิ (มีทางหลวงหมายเลข 406 ไปสตูล)-
หาดใหญ่ (มีทางหลวงหมายเลข 407 ไปสงขลา)-คลองแงะ (มีทางหลวงหมายเลข 42
แยกไปปัตตานี-สายบุรี-นราธิวาส และจากปัตตานี มีทางหลวงหมายเลข 410 ไปยะลา
และสุดชายเขตแดนที่อำเภอเบตง)-สะเดา-ชายแดนคลองพรวน

จากกรุงเทพฯ มีรถโดยสารทั้งรถธรรมดาและปรับอากาศ จากสถานีขนส่ง-
สายใต้ถนนเป็นเกล้า-นครชัยศรี ไปจังหวัดต่าง ๆ

ทางรถไฟ มีทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ผ่านนครปฐม-ราชบุรี-เพชรบุรี-
ประจวบคีรีขันธ์-ชุมพร-สุราษฎร์ธานี-ทุ่งสง (มีทางแยกไปนครศรีธรรมราชและตรัง)-

เอกสารนี้ให้ทุก-หาคัดใหญ่ (มีทางแยกไปสงขลา ปาดังเบซาร์ และแยกไปสู่สิงคโปร์-ดก ผ่านปัตตานี ารค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(โคลอมเบีย)-ชชะลา รวมระยะทางจากกรุงเทพฯ-ปะดิงเบซาร์ 900 กิโลเมตร และ
กรุงเทพฯ-สุโขทัย-ลก 1,159 กิโลเมตร

ทางเครื่องบิน มีเครื่องบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (ส่วนในประเทศ)
บินจากกรุงเทพฯ ไปสู่สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช หาดใหญ่ ปัตตานี นราธิวาส ตรัง
ภูเก็ต

ประวัติศาสตร์

หัวเมืองต่างๆ ที่ตั้งอยู่ในแหลมมลายูในสมัยรัตนโกสินทร์แบ่งออกเป็นหัวเมือง
ปักษ์ใต้ ได้แก่ หัวเมืองที่ตั้งอยู่ชายทะเลอ่าวไทย คือชุมพร สุราษฎร์ นครศรีธรรมราช
พัทลุง สงขลา ปัตตานี ชะลา นราธิวาส และหัวเมืองฝ่ายตะวันตก ได้แก่ หัวเมืองที่อยู่
ชายทะเล อ่าวเบงกอล คือภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง แต่โดยทั่วไปแล้วเราเรียกหัวเมือง
ทั้งหมดว่าหัวเมืองปักษ์ใต้

อาณาจักรศรีวิชัยซึ่งมีราชธานีอยู่ในเกาะสุมาตรา (ในปัจจุบัน) เป็นอาณาจักร
ที่มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับดินแดนในแหลมมลายู โดยมีประเทศราชบนแหลมมลายูหลาย
ประเทศคือ ปาหัง ตรังกานู กลันตัน ตามพรลิงค์ (นครศรีธรรมราช) ครหิ (ไชยา)
ลังกาสุกะ (อยู่ในประเทศมาเลเซีย) เกตะ (ไทรบุรี) กราดักโกลา (ตะกั่วป่า)
บันพาลา (อยู่ในประเทศพม่า) พลเมืองของอาณาจักรศรีวิชัยนับถือศาสนาพุทธทั้งรับอิทธิพล
ทางวัฒนธรรมจากอินเดีย

เมืองตามพรลิงค์ ภายหลังที่อาณาจักรศรีวิชัยเสื่อมอำนาจลงได้แยกตนเป็น
อิสระมีอำนาจปกครองเมืองต่าง ๆ หลายเมือง โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่แคว้นนครศรีธรรมราช
และมีเมืองขึ้นได้แก่ สายบุรี ปัตตานี กลันตัน ปาหัง ไทรบุรี พัทลุง ตรัง ชุมพร บันท่อม
สงขลา ตะกั่วป่า กลาง และกระบี่

สมัยศรีสุโขทัยซึ่งเป็นอาณาจักรแรกของไทยได้มีความสัมพันธ์กันโดยใกล้ชิด
กับแคว้นนครศรีธรรมราช

สมัยที่อาณาจักรสุโขทัยมีอำนาจขึ้นแทนอาณาจักรศรีสุโขทัย (พ.ศ. 1998) เมือง
ปักษ์ใต้ทั้งหมดตกเป็นเมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยาและเมืองนครศรีธรรมราชได้รับมอบอำนาจ
ให้ปกครองเมืองฝ่ายใต้และหัวเมืองมลายูทั้งหมด

เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าใน พ.ศ. 2310 พระปลัดผู้รักษาเมืองนครศรี-
ธรรมราช ได้ตั้งตัวเป็นพระเจ้าแผ่นดินรวบรวมหัวเมืองปักษ์ใต้เข้าด้วยกันแต่ปกครองอยู่
เพียง 3 ปี ก็ถูกสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรียกทัพไปปราบ

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ทางกรุงเทพฯ มีเรื่องกระทบกระทั่งกับอังกฤษใน
กรณีเช่นเกาะหมากและเกิดกบฏเมืองไทรบุรี ทำให้สถานภาพทางการเมืองของหัวเมือง
ปักษ์ใต้มีความสำคัญกับเมืองหลวงมากขึ้นในแง่ที่เป็นดินแดนหน้าด่านของไทยคอยดูแลเมือง-
ประเทศราชที่มีใช้ชนเชื้อชาติไทยและรับผลกระทบกระทั่งจากชาติตะวันตก

ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตระหนักถึงภัยจาก
ประเทศตะวันตกว่า นับวันจะรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ การปล่อยให้หัวเมืองปักษ์ใต้รับผิชอบและ
มีอำนาจเด็ดขาดในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการเสี่ยงต่อความมั่นคงและปลอดภัย
ของราชอาณาจักรเกินไป จึงได้ทรงลดอำนาจของหัวเมืองเหล่านั้นลงด้วยการให้ทาง
กรุงเทพฯ ดูแลใกล้ชิดยิ่งขึ้นและได้เสด็จประพาสปักษ์ใต้ถึงสองครั้ง ความสัมพันธ์ระหว่าง
หัวเมืองปักษ์ใต้และราชธานีจึงกระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว งานปฏิรูปการ
ปกครองของพระองค์เพื่อดึงอำนาจมาสู่ศูนย์กลาง ทำให้การดูแลบังคับบัญชาหัวเมืองทั่ว
ราชอาณาจักรเป็นไปได้อย่างคล่องตัวยิ่งขึ้น โดยวิธีการกระจายเมืองต่าง ๆ ออกเป็นรูป
ของมณฑลขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ ในภาคใต้ได้เริ่มจากมณฑลภูเก็ตใน พ.ศ. 2437 มณฑล
ชุมพร (สุราษฎร์ธานี) พ.ศ. 2439 มณฑลนครศรีธรรมราช มณฑลปัตตานี ในพ.ศ. 2449

2.4.2 ศึกษาโครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่
ภาคใต้ (หมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนา 12 แห่ง) ของสถาบันจุฬารักษ์

เมื่อปลายเดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2531 ได้เกิดภัยธรรมชาติครั้ง
ร้ายแรงขึ้นในพื้นที่บริเวณจังหวัดภาคใต้ ของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่
จังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดสุราษฎร์ธานี ฝนได้ตกหนักติดต่อกันหลายวัน บางพื้นที่มี
ดินถล่มสร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก หลายคนต้อง

เอกสา
อยู่ในสภาพสิ้นเนื้อประดาตัวกลายเป็นคนล้นหลาม
ไม่ว่าการณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้ามคืน ทั้งนี้ที่เกื้ออุปถัมภ์ประชาชนชาวไทยทั้งชาติ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนต่างร่วมมือกัน
อย่างแข็งแกร่งเพื่อช่วยเหลือบรรเทาภัยเฉพาะหน้า

กองทัพบกเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งที่เคียงคู่กับประชาชน ยามวิกฤติ-
การณ์ ต่างมาโดยตลอดได้มอบหมายให้กองทัพภาคที่ 4 โดยกองพลทหารราบที่ 5 จัด
กำลังพลและยุทโธปกรณ์ระดมเข้าช่วยเหลือพี่น้องประชาชนผู้ได้รับความทุกข์เวทนา ใน
ครั้งนั้นอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นเพียงการบรรเทาภัยเฉพาะ
หน้า แต่เมื่อน้ำลดแล้ว ภาระงานที่รออยู่ คือการแก้ไขปัญหาระยะยาวซึ่งเป็นงานหนักงาน
ใหญ่เพราะต้องวางแผนดำเนินการอย่างรอบคอบ

สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์โดยศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้า-
จุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี องค์ประธานสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ได้รับความไว้วางใจ
จากรัฐบาลให้จัดการทำโครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนใน-
จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อศึกษา วางแผน และปรับปรุงระบบ
การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศน์ในบริเวณพื้นที่ที่เกื้ออุปถัมภ์

สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ เข้าดำเนินการในพื้นที่เป็นครั้งแรกเมื่อเดือนมีนาคม
พ.ศ. 2532 อันเป็นเวลาเพียงไม่กี่เดือน หลังจากเกิดเหตุโดยมีกองทัพบกเป็นหน่วยงาน
หลักในการสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ งานในระยะ
เริ่มต้นเป็นไปด้วยความลำบากยิ่ง เพราะความเสียหายที่เกิดขึ้นจากอุบัตินครานั้น
มากมายเหลือประมาณ แต่ถึงกระนั้นด้วยพระปณิธานแน่วแน่ กอปรด้วยความร่วมมือร่วมใจ
จากทุกฝ่ายทุกคนงานฟื้นฟูสภาพแวดล้อม และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนตามแนว
พระราชดำริ ขององค์ประธานสถาบันฯ ก็เป็นรูปเป็นร่างขึ้นอย่างรวดเร็ว โครงการได้
ดำเนินการจัดที่อยู่อาศัยและที่ทำการให้ราษฎรอย่างเร่งด่วนขึ้น 3 หมู่บ้าน คือ

หมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 1

ตั้งอยู่ที่บ้านทุ่งนาเมืองชัย ตำบลท่าช้าง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรี-
ธรรมราช มีสมาชิกโครงการ 100 ครอบครัว จัดตั้งเป็นหมู่บ้านสหกรณ์แบบโมซาฟ ของ

เอกสารนี้เป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้นที่นำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับการดำเนินการ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับอยู่อาศัยพร้อมบ้าน และมีพื้นที่ทำกินอีก 10 ไร่ ผลผลิตที่สำคัญของหมู่บ้านจุฬารณ-
พัฒนา 1 คือ ปลายุดบุกอุส สุกกร ไก่เนื้อ และเห็ดนางานาชนิด

หน่วยงานของกองทัพบก ซึ่งรับผิดชอบดูแลและสนับสนุนโครงการฯ ในปัจจุบัน
จัดกำลังจากกองทัพบกปืนใหญ่ที่ 25 กรมทหารปืนใหญ่ที่ 25 กรมทหารปืนใหญ่ที่ 5

หมู่บ้านจุฬารณพัฒนา 2

ตั้งอยู่ที่บ้านห้วยตริศ ตำบลเขาพระ อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มี
สมาชิกโครงการ 265 ครอบครัว จัดตั้งเป็นหมู่บ้านสหกรณ์แบบกึ่งปศุสัตว์ ของอิสราเอล แต่
นำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับการดำเนินการเช่นกัน หมู่บ้านนี้เนื่องจากพื้นที่มีจำกัดจึงจัดให้
มีเกษตรกรรม การประมง และปศุสัตว์เป็นส่วนรวม สมาชิกทุกคนพร้อมเรือต้องช่วยกันทำงาน
และนำรายได้มาแบ่งเฉลี่ยแก่สมาชิก ผลผลิตที่สำคัญของหมู่บ้าน เช่น ไข่ไก่ สุกกร
นกกกระทา และปากคุดบุกอุส เป็นต้น

หน่วยงานกองทัพบกซึ่งรับผิดชอบดูแลและสนับสนุนโครงการฯ ในปัจจุบันจัด
กำลังจากกองพลทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 15

หมู่บ้านจุฬารณพัฒนา 3

ตั้งอยู่ที่บ้านเสม็ดจวน ตำบลกุ่มหระ อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
มีสมาชิกโครงการ 100 ครอบครัว โดษยึดถือแบบอย่างโครงการ "ป่ารักน้ำ" ตาม
พระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เป็นต้นแบบ มีวัตถุประสงค์
สำคัญคือการส่งเสริมการปลูกป่าและจัดพื้นที่ให้ประชาชนเข้าอยู่อาศัยไม่กระทบกระทั่งเนื้อต่อ
สภาพแวดล้อมในพื้นที่ผลผลิตที่สำคัญของหมู่บ้าน อาทิ ข้าวไร่ พืชผัก ผลไม้และพืชผลอย่างอื่น

หน่วยงานของกองทัพบก ซึ่งรับผิดชอบดูแลและสนับสนุนโครงการฯ ในปัจจุบัน
จัดกำลังจากกองทัพบกม้าที่ 16

หมู่บ้านจุฬารณพัฒนา 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ตั้งอยู่ที่บ้านเสม็ดจวน ตำบลกุ่มหระ อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซึ่งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านจุฬารัตน์พัฒนา 3 โดยคำริจะจัดเป็นหมู่บ้านป่าชุมชนเน้นให้สมาชิกรู้จักดูแลรักษาป่า อุดมสมบูรณ์ที่อยู่ในพื้นที่โครงการฯ พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและส่งเสริมให้เขาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการดูแลรักษาป่าและการใช้ทรัพยากรป่าไม้ อย่างถูกต้องด้วย ในปัจจุบันกำลังเร่งดำเนินการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานและการพิจารณา คัดเลือกราชกร เข้าเป็นสมาชิกโครงการ 100 ครอบครัว

หน่วยงานของกองทัพบกซึ่งรับผิดชอบดูแล และสนับสนุนโครงการฯ จัดกำลัง จากกองพันทหารม้าที่ 16

โรงงานจุฬารัตน์พัฒนา

เพื่อส่งเสริมการตลาด และเพื่อรับซื้อผลิตผลการเกษตรจากสมาชิก สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ได้ทรงพระดำริให้จัดตั้งโรงงานจุฬารัตน์พัฒนาขึ้น โดยตั้งอยู่ที่บ้านทุ่งนาเมืองชัย ตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งกองทัพบกได้จัดหน่วยทหารช่าง จากกองพันทหารช่างที่ 402 เข้าสนับสนุนการก่อสร้าง

โรงงานจุฬารัตน์พัฒนา เป็นโรงงานผลิตอาหารกระป๋องซึ่งได้จัดเริ่มดำเนินการผลิตตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2535 ผลิตภัณ์ของโรงงาน เช่น ปลากระป๋อง ปลากระป๋อง หอย ปลากระป๋อง ปลากระป๋องเส้น ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง และผลิตภัณ์อื่น ๆ อีกหลายชนิด ซึ่งกำลังทยอยออกสู่ตลาดและเริ่มเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมากขึ้น

นอกจากหมู่บ้านจุฬารัตน์ทั้ง 4 แห่งข้างต้น ซึ่งจัดดำเนินการในพื้นที่ซึ่งประสบอุบัติเหตุแล้ว องค์ประธานสถาบันวิจัยจุฬารัตน์ได้ทรงพระดำริที่จะขยายงานด้านการบริหาร ทรัพยากรธรรมชาติอย่างครบวงจร และยิ่งยื่นต่อไปเป็นต้นแบบแก่การพัฒนาในพื้นที่อื่นอีก โดยทรงเลือกรูปแบบโครงการที่หลากหลาย เหมาะสมกับสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่ จนถึงขณะนี้โครงการตามแนวพระดำริเช่นนี้ 4 แห่ง ได้แก่

หมู่บ้านจุฬารัตน์พัฒนา 5

ตั้งอยู่ที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเสื่อมโทรมกะลุปี ตำบลตันหยง อำเภอระแงะ

จังหวัดนราธิวาส มีสมาชิกโครงการ 100 ครอบครัว ทำแบบเป็นโครงการ "ป่าสามานใจ" เอกสารนี้จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีปัญหาเกี่ยวกับป่าไม้ ไม่ควรละทิ้งโอกาสอันดีที่จะได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของเกษตรกรที่นำพาไปใช้

คือพัฒนาชุมชนบนรากฐานแห่งความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างราษฎรไทยมุสลิมและราษฎร-
 ไทยพุทธ กับให้มีการก่อตั้งศูนย์เก็บข้อมูลความหลากหลายทางชีววิทยา ของป่าดิบในเขต
 ร่อนรันด้วยผลผลิตที่สำคัญของสมาชิกขณะนี้ ได้แก่ ลองกองต้นทอง ที่มีชื่อเสียงและจะได้
 ส่งเสริมการทำเฟอร์นิเจอร์จากไม้ยางพารา. การเลี้ยงนกเขาชวาและการเพาะเลี้ยง
 กกล้วยไม้ในโอกาสต่อไป

โครงการจุฬารักษ์พัฒนา 6

ตั้งอยู่ที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเสื่อมโทรมดอนนา อำเภอหนองจิก จังหวัด
 ปัตตานี พื้นที่นี้เป็นป่าเสื่อมโทรมอยู่ติดทะเลซึ่งเป็นดินเปรี้ยว อาชีพที่เหมาะสมที่จะพัฒนา
 คือการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำ โดยใช้ระบบชลประทานน้ำเค็ม ในการบำบัดน้ำเสียในขั้นต้น
 และระบบในการบำบัดขั้นปลาย เป็นที่หวังว่าโครงการนี้นอกจากจะเป็นอาชีพหลักทำให้
 ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีแล้ว ยังจะช่วยฟื้นฟูสภาพป่าชายเลนให้กลับคืนสภาพดั้งเดิมด้วย

โครงการจุฬารักษ์พัฒนา 7

ตั้งอยู่ที่ตำบลแม่หวาด อำเภอธารโต จังหวัดยะลา พื้นที่นี้อยู่ใกล้กับอ่างเก็บ-
 น้ำเหนือเขื่อนบางลาง กอปรด้วยภูมิประเทศสวยงาม สภาพป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์และมีสัตว์
 ป่านานาพันธุ์ในบริเวณใกล้เคียงกับน้ำตกที่น่าชมอีกหลายแห่งด้วย

โครงการนี้จะจัดตั้งเป็นป่าอุทยานเพื่อจัดอาชีพให้แก่สมาชิก และนอกจากนี้จะ
 จัดตั้งศูนย์เพาะชำ ไม้ดอกไม้ประดับ และกล้วยไม้ด้วย

นอกจากการดำเนินงานตามโครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของ
 ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งประสบทุกข์แล้วในปัจจุบันองค์ประธานสภาสถาบันวิจัยจุฬารักษ์ ได้
 ทรงให้ความสนพระทัยต่อการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรตามแนวชายแดนเป็นอย่างมาก
 เพราะความอยู่ดีมีสุขของราษฎรตามแนวชายแดนมีผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคง
 ของประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการจุฬารักษ์พัฒนา 8

อยู่ที่บ้านคลองน้ำเต่า ตำบลพรุพี อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โครงการนี้เป็นงานสาธิตการปลูกป่าด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาในระยะยาวของประเทศ ซึ่งเป็นที่ทราบกันคืออยู่แล้วว่าเรากำลังมีพื้นที่ป่าไม้ลดน้อยลงทุกขณะเนื่องจากการตัดไม้ทำลายป่าในทุกภูมิภาค

หน่วยงานของกองทัพบกซึ่งรับผิดชอบสนับสนุนโครงการฯ ในปัจจุบันจัดกำลังจากกองทัพทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 25

ในพื้นที่ภาคใต้องค์ประธานสถาบันวิจัยจุฬารักษ์ ทรงรับมอบหมู่บ้านผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย (หมู่บ้านรัตนกิติ 1, 2, 3 และ 4) ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่กองทัพภาคที่ 4 ได้จัดตั้งขึ้นสำหรับโครงการเงินคอมมิวนิสต์มลายาซึ่งวางอาวุธยุติการต่อสู้ และเข้าร่วมเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย โดยจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นตามแนวชายแดนไทยมาเลเซีย

องค์ประธานสถาบันวิจัยจุฬารักษ์ ทรงรับมอบหมายหมู่บ้านรัตนกิติ 1, 2, 3 และ 4 จากกองทัพภาคที่ 4 เข้าร่วมในโครงการของสถาบันวิจัยจุฬารักษ์ เป็นหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนา 9, 10, 11 และ 12 ตามลำดับ

ในการดำเนินโครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนา 9, 10, 11 และ 12 นี้ สถาบันวิจัยจุฬารักษ์มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการบริหารเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและการพัฒนา ร่วม โดยจัดทำแผนงานและให้การสนับสนุนงบประมาณ ในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความมั่นคงในพื้นที่ตามแนวชายแดนโดยสมิต้องมีการสู้กัน เป็นการค้าเนินงานเกี่ยวกับกำรส่งเสริมทางเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง ในลักษณะยุทธศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จ ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างราษฎรในหมู่บ้านกับเจ้าหน้าที่ และในการดำเนินโครงการต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้ราษฎรสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการหาเลี้ยงชีพ และรวมถึงการป้องกันภัยอันตรายให้กับหมู่บ้านของตนเองได้ด้วยเช่นกัน

ในปัจจุบันสถาบันวิจัยจุฬารักษ์ ได้เร่งดำเนินการปรับปรุง แผ่นแม่บทและเริ่มเข้าไปดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตลอดจนการส่งเสริมอาชีพให้แก่สมาชิกในโครงการแล้ว เช่น การเลี้ยงปลาจัน การปลูกพืชสวน เช่น ลองกอง เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 9 (บ้านรัตนกิตติ 1)

ตั้งอยู่ที่ตำบลแม่หวาด อำเภอฮาดงา จังหวัดยะลา มีสมาชิกผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย 109 ครอบครัว มีพื้นที่ทำกินรวม 2,145 ไร่

หน่วยงานของกองทัพบกซึ่งรับผิดชอบดูแลสนับสนุนโครงการฯ จัดกำลังจาก กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 5

หมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 (บ้านรัตนกิตติ 2)

ตั้งอยู่ที่ตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีสมาชิกผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย 111 ครอบครัว มีพื้นที่ทำกินรวม 1,290 ไร่

หน่วยงานของกองทัพบกซึ่งรับผิดชอบดูแลสนับสนุนโครงการฯ จัดกำลังจาก กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 5

หมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 11 (บ้านรัตนกิตติ 3)

ตั้งอยู่ที่ตำบลกาบัง กิ่ง อ.กาบัง จังหวัดยะลา มีสมาชิกผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย 62 ครอบครัว มีพื้นที่ทำกินรวม 930 ไร่

หน่วยงานของกองทัพบกซึ่งรับผิดชอบดูแลและสนับสนุนโครงการฯ จัดกำลังจาก กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 5 กรมทหารปืนใหญ่ที่ 5

หมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 12 (บ้านรัตนกิตติ 4)

ตั้งอยู่ที่ตำบลสุคีริน อำเภอสุคีริน จังหวัดคนราธิวาส มีสมาชิกผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย 147 ครอบครัว มีพื้นที่ทำกินรวม 2,055 ไร่

หน่วยงานของกองทัพบกซึ่งรับผิดชอบดูแลและสนับสนุนโครงการฯ จัดกำลังจาก กองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 5

2.4.3 ศึกษาสภาพการท้องเที้ยวของภาคใต้

จากการศึกษาทรัพยากรการท้องเที้ยวจะเห็นได้ว่ามีจังหวัดที่มีสภาพในการท้องเที้ยวสูงอยู่ 5 จังหวัด คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสงขลา จังหวัดพังงา

ซึ่งเมื่อศึกษาถึงสถานที่ตั้งของโครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์ทั้ง 12 แห่ง จะเห็นได้ว่ามีบางโครงการตั้งอยู่ในจังหวัดที่มีสภาพในการท้องเที้ยวสูง ได้แก่ โครงการตั้งอยู่ในจังหวัดที่มีสภาพในการท้องเที้ยวสูงได้แก่ โครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาที่ 1, 2, 3 และ 4 อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และโครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาที่ 8 อยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.4.4 ศึกษาทำเลที่ตั้งของโครงการ

จากการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับที่ตั้งของโครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์ทั้ง 12 แห่ง จะเห็นได้ว่าโครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาแบ่งได้ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. กลุ่มที่อยู่บริเวณภาคใต้ตอนบน ได้แก่
  - โครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาที่ 1 ตั้งอยู่ที่บ้านทุ่งนาเมืองชัย ต.ท่าช้าง อ.ทุ่งใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช
  - โครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาที่ 2 ตั้งอยู่ที่บ้านหัวขตรัด ต.เขาพระ อ.พิปูน จ.นครศรีธรรมราช
  - โครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาที่ 3 ตั้งอยู่ที่บ้านเสม็ดจวน ต.กุหาระ อ.ทุ่งใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช
  - โครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาที่ 4 ตั้งอยู่ที่บ้านเสม็ดจวน ต.กุหาระ อ.ทุ่งใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช
  - โครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาที่ 8 ตั้งอยู่ที่บ้านคลองน้ำเฒ่า ต.พรุณี อ.บ้านนาสาร จ.สุราษฎร์ธานี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. กลุ่มที่อยู่บริเวณภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่

- โครงการหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนาที่ 5 ตั้งอยู่ที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่า-
เสื่อม โทรมกะลุบี ต.ตันทอง อ.ระแงะ จ.นราธิวาส

- โครงการหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนาที่ 6 ตั้งอยู่ที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่า-
เสื่อมโทรมดอนนา อ.หนองจิก จ.ปัตตานี

- โครงการหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนาที่ 7 ตั้งอยู่ที่ ต.แม่หวาด อ.ซารโต
จ.ยะลา

- โครงการหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนาที่ 9 (บ้านรัตนกิตติ 1) ตั้งอยู่ที่
ต.แม่หวาด อ.ซารโต จ.ยะลา

- โครงการหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนาที่ 10 (บ้านรัตนกิตติ 2) ตั้งอยู่ที่
ต.ฮัสเซอร์เวง กิ่งอ.เบตง จ.ยะลา

- โครงการหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนาที่ 11 (บ้านรัตนกิตติ 3) ตั้งอยู่ที่
ต.การบัง อ.กาบัง จ.ยะลา

- โครงการหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนาที่ 12 (บ้านรัตนกิตติ 4) ตั้งอยู่ที่
ต.สุคีริน อ.สุคีริน จ.นราธิวาส

เมื่อศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ตั้งโครงการหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนาทั้ง 2 กลุ่ม
แล้วนำมาพิจารณาได้ว่ากลุ่มที่อยู่บริเวณภาคใต้ตอนล่างมีสภาพไม่เหมาะสมที่จะนำพื้นที่มา
ใช้เป็นที่ตั้งโครงการศูนย์ศิลปาชีพภาคใต้ เนื่องจาก

1. พื้นที่ตั้งแต่แต่ละโครงการ อยู่กระจัดกระจายและห่างไกลกันมาหากินไปไม่
เป็นศูนย์รวม
2. พื้นที่ตั้งแต่แต่ละโครงการมีพื้นที่จำกัดและลักษณะของแต่ละพื้นที่ส่วนมากจะ
เป็นป่าสงวน
3. พื้นที่ตั้งแต่แต่ละโครงการอยู่บริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย ซึ่งมีปัญหา
กบฏ ๆ ได้แก่ ปัญหาการแบ่งแยกดินแดนของโจรจีนคอมมิวนิสต์มลายา จึงไม่มีความปลอดภัย
สำหรับนักท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 4. ไม่เป็นศูนย์กลางในการเก็บรวบรวม และเผยแพร่เหตุการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในแง่ความรู้ และการจำหน่ายผลผลิต
- 5. ไม่มีลักษณะเด่นพอที่จะเป็นศูนย์กลางหรือตัวแทนของภาคใต้
- 6. การคมนาคมไม่มีความสัมพันธ์กับจังหวัดที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูง ได้แก่ จ.สุราษฎร์ธานี จ.นครศรีธรรมราช จ.ภูเก็ต จ.สงขลา จ.พังงา จึงอาจทำให้ขาดการส่งเสริมโครงการได้
- 7. มีทรัพยากรในการท่องเที่ยวที่สำคัญและมีชื่อเสียงทั้งทางด้านภูมิประเทศ และวัฒนธรรมน้อย จึงไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

เมื่อสรุปได้ว่าบริเวณกลุ่มภาคใต้ตอนล่างไม่มีศักยภาพพอที่จะนำพื้นที่มาใช้เป็นที่ตั้งโครงการศูนย์ศิลปาชีพภาคใต้ ก็จะพิจารณาที่ตั้งของโครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาที่เหลืออยู่คือโครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาที่ 1, 2, 3 และ 4 ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และโครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาที่ 8 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งตั้งอยู่ในกลุ่มบริเวณภาคใต้ตอนบน

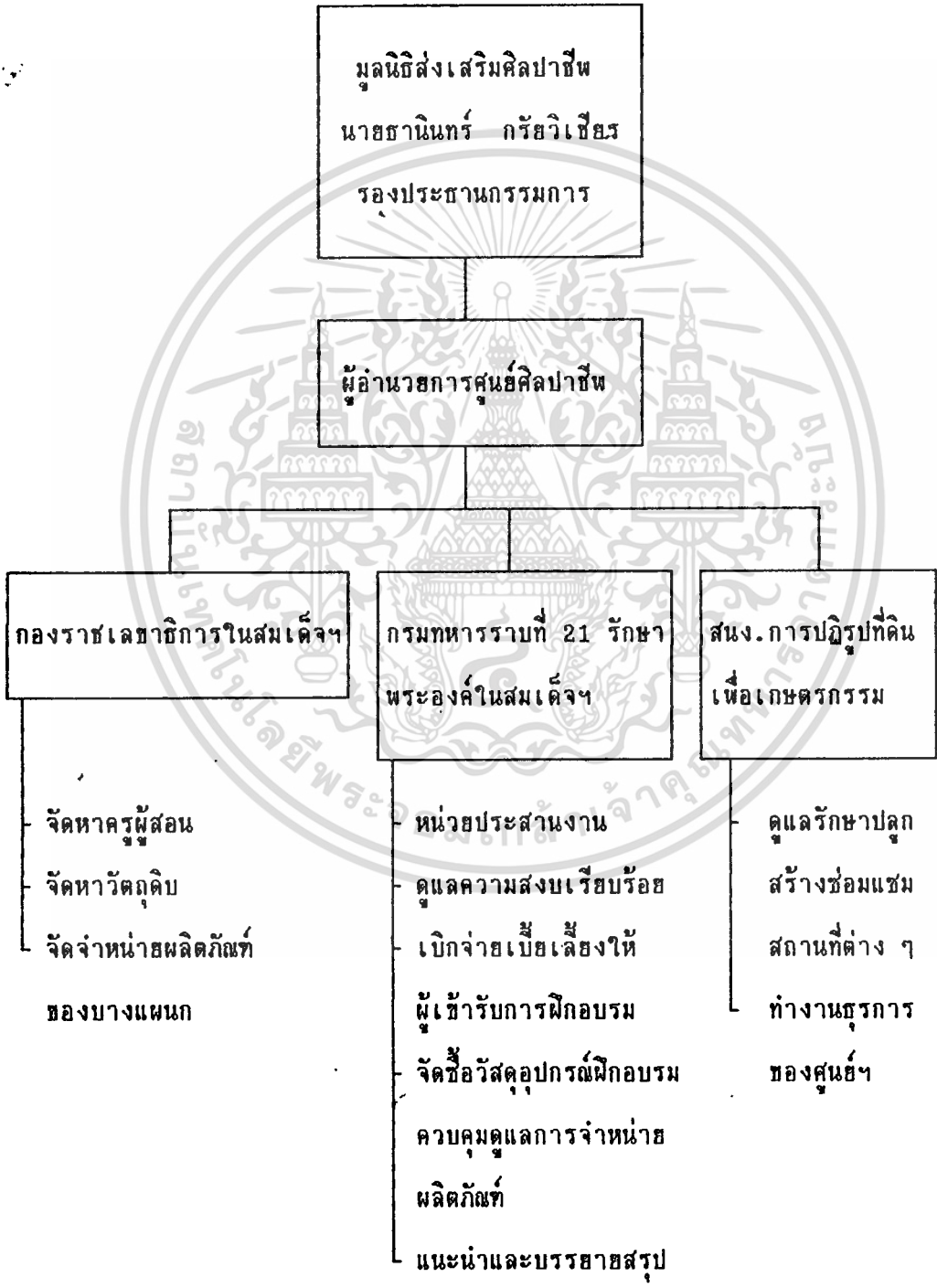
จากการศึกษาที่ตั้งโครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาในบริเวณกลุ่มภาคใต้ตอนบนพอจะสรุปได้ดังนี้

- 1. พื้นที่ตั้งของโครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาที่ 1, 2, 3 และ 4 ในจังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ใกล้กัน มีศักยภาพที่เป็นศูนย์รวม ยกเว้นโครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาที่ 8 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งอยู่แยกออกไป
- 2. มีลักษณะการใช้พื้นที่ในปัจจุบันเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ จึงมีวัตถุประสงค์ตรงกับโครงการศูนย์ศิลปาชีพ คือการฝึกอาชีพเสริมให้กับเกษตรกร เพราะฉะนั้นโครงการจึงมีความสัมพันธ์กัน ยกเว้นโครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนาที่ 8 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพราะจะใช้พื้นที่ในลักษณะของการปลูกป่าสาธิต
- 3. พื้นที่ตั้งแต่ละโครงการมีความปลอดภัยในการท่องเที่ยว
- 4. เป็นศูนย์กลางทางด้านวัฒนธรรมของภาคใต้ จึงมีประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมและเผยแพร่เหตุการณ์ทั้งในแง่ความรู้ และการจำหน่ายผลผลิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโครงการ

2.5.1 โครงสร้างการบริหารงานของโครงการศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

แก่คณะที่เข้าชมศูนย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมของศูนย์ศิลปาชีพยึดถือวัตถุประสงค์ตามพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่โปรดเกล้าฯ พระราชทานดังนี้

"ข้าพเจ้าอยากให้คนไทยทุกคนยึดมั่นในศาสนา รักใคร่สามัคคี ไม่ถือเอาถือเรา และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ข้าพเจ้าอยากเห็นชาวนาชาวไร่มีงานศิลปาชีพพิเศษ เป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเพื่ออนุรักษ์ศิลปะโบราณอันงามวิจิตรของคนไทยไว้ให้คงอยู่คู่แผ่นดินไทย งานศิลปาชีพพิเศษจะดีแค่ไหนเพียงไร ก็อยู่ที่ความขยัน ความประณีตในการออกแบบ และมีมือในการประดิษฐ์ของช่างโดยเฉพาะ"

พระราชดำริของพระองค์ท่าน เป็นความห่วงใยที่ทรงมีต่อราษฎรโดยเฉพาะ ชาวนา ชาวไร่ และเพื่อการอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปหัตถกรรมของแต่ละภาคแต่ละท้องถิ่นที่นับวันจะสูญหายไปให้ดำรงอยู่สืบต่อไป

จากแนวพระราชเสาวนีย์ฯ ได้กำหนดเป็นวัตถุประสงค์การฝึกอบรมแต่ละแผนก ซึ่งอาจจะแตกต่างกันเล็กน้อยในรายละเอียด แต่โดยสรุปแล้ววัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมในทุกแผนกเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่

1. เพื่อการอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปหัตถกรรมประจำชาติ
2. เพื่อให้มีการประกอบอาชีพเสริมผสมผสานกับอาชีพเกษตรกรรมเป็นการ

ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเพิ่มพูนรายได้

พิจารณาจากวัตถุประสงค์ 2 ประการข้างต้นนี้ การฝึกอบรมจะมุ่งเน้นการฝึกให้ทำเป็น สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ขึ้นได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องเรียนรู้กระบวนการในการทำงานตั้งแต่ต้นจนจบเมื่อสำเร็จการอบรมแล้วจะสามารถนำไปประกอบอาชีพหรือเป็นอาชีพเสริมได้

นอกจากวัตถุประสงค์ 2 ประการดังกล่าวแล้ว ซึ่งถือเป็นวัตถุประสงค์ที่เป็นหลักการที่สำคัญ การฝึกอบรมยังมีจุดมุ่งหวังอันเป็นผลเกิดตามมาจากการฝึกอบรมที่เห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรมเพิ่มขึ้น คือ

- ผลงานของผู้ฝึกอบรมจำนวนหนึ่งผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ผู้ฝึกอบรม

เอกสารนี้หรือคณะกรรมการตรวจคัดเลือกแล้ว จะเป็นสินค้าของศูนย์ฯ มุ่งจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว การค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทำให้เกิดกิจกรรมการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกที่เป็นงานศิลปหัตถกรรมภายในศูนย์ฯ เป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งพร้อมทั้งสร้างรายได้ให้กับนักเรียนเจ้าของผลงาน และเป็นรายได้ให้กับศูนย์ฯ ด้วย

- เมื่อผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการฝึกอบรมกลายเป็นสินค้า ทำให้เป้าหมายการฝึกอบรมบางส่วนหรือบางช่วงเวลา (เมื่อได้รับคำสั่งซื้อพิเศษ) เป็นไปในลักษณะการฝึกอบรมเพื่อผลิตและจำหน่ายด้วย ซึ่งจะมีผลกระทบต่อกระบวนการฝึกอบรมอย่างน้อยก็ในเรื่องการกำหนดผลิตภัณฑ์และรูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้ฝึกทำ เป็นต้น

2.5.3 ระยะเวลาของการฝึกอบรม

ศูนย์ศิลป์ฯ จะแบ่งภาคการฝึกอบรมออกเป็น 3 ภาค ระยะเวลาภาคละ 4 เดือน ดังนี้

ภาคที่ 1 ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนเมษายน

ภาคที่ 2 ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนสิงหาคม

ภาคที่ 3 ตั้งแต่เดือนกันยายน ถึงเดือนธันวาคม

จากการกำหนดภาคเวลาดังกล่าว มีผลให้ระยะเวลาการฝึกอบรมนักเรียนแต่ละรุ่นของแผนกโคศส่วนใหญ่จะเป็นเวลา 4 เดือน ต่อ 1 รุ่น จะมีเป็นบางแผนกที่กำหนดระยะเวลาฝึกอบรมขยายออกไปเป็น 8 เดือน ทั้งนี้เนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่ฝึกอบรมของแผนกมีขั้นตอนที่ต้องใช้เวลาในการฝึกเพิ่มมากขึ้น

วิธีแก้ปัญหาเรื่องระยะเวลาของการฝึกอบรมอีกวิธีหนึ่งคือ ให้นักเรียนที่ผ่านการอบรมในภาค 4 เดือนแรก สามารถอบรมต่อในภาคที่ 2 ไปได้อีก 4 เดือน ในเรื่องนี้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ฝึกอบรมบางแผนกทราบว่า ศูนย์ฯ มีนโยบายให้ผู้เข้าอบรมแต่ละคนมีเวลาอยู่รับการอบรมในศูนย์ฯ ได้ไม่เกิน 8 เดือน แต่ก็ไม่ได้เข้มงวดมีการอนุโลมผ่อนผันในทางปฏิบัติ ฉะนั้นหากเป็นความสมัครใจของนักเรียนและอาจารย์ผู้ฝึกอบรมเห็นชอบในบางแผนกจะมีผู้อยู่ในฐานะนักเรียนอยู่ในแผนกนั้นติดต่อกันมาเป็นเวลานานกว่า 1 ปี ก็มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับระยะเวลาการฝึกอบรมในแต่ละสัปดาห์จะมีการฝึกอบรมทุกวัน ยกเว้น วันจันทร์ ซึ่งถือเป็นวันพักผ่อนและในแต่ละวันจะเริ่มฝึกอบรมตั้งแต่เวลา 8.00 น. ไปจนถึงเวลา 16.00 น. ถือได้ว่าได้กำหนดเวลาไว้เพื่อการฝึกอบรมอย่างเต็มที่ที่เดียว

2.5.4 หลักสูตรและวิธีการฝึกอบรม

อาจารย์ผู้ฝึกอบรมในแต่ละแผนกจะเป็นผู้กำหนดหลักสูตรและเนื้อหาของการฝึกอบรมในแผนกที่รับผิดชอบ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้และฝึกฝนทุกขั้นตอนของการสร้างผลิตภัณฑ์ขึ้น จนสามารถทำได้ด้วยตนเองครบทุกขั้นตอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เมื่อสำเร็จการอบรมไปแล้ว สามารถผลิตสินค้าจำหน่ายในลักษณะเป็นอาชีพเสริมหรืออาจเป็นอาชีพหลักได้ หลักสูตรของทุกแผนกจึงมีเนื้อหาแสดงขั้นตอนของการฝึก ตั้งแต่เรียนรู้การใช้เครื่องมือ การเตรียมวัตถุดิบ จนกระทั่งผลงานสำเร็จเป็นชิ้นงานสมบูรณ์ ขั้นตอนของการฝึกนี้จะเขียนไว้ในแผ่นป้ายประกาศ ติดตั้งไว้ ณ พื้นที่ฝึกงานของทุกแผนกนอกจากผู้เข้าอบรมจะอ่านดูได้ตลอดเวลาแล้ว ยังเป็นการประชาสัมพันธ์กับผู้เยี่ยมชมที่ได้รับทราบอีกด้วย

เนื่องจากผู้เข้าอบรมทั้งหมดเป็นลูกหลานชาวนาชาวไร่ มีฐานะยากจนและมีพื้นฐานทางการศึกษาไม่มากนัก วิธีการอบรมของทุกแผนกจึงเป็นการสอนให้ทำ อาจารย์ผู้ฝึกอบรมจะอธิบายด้วยวาจา สอนให้ดูแล้วให้นักเรียนลงมือทำด้วยตนเอง มีการลองผิดลองถูก มีวัสดุที่ต้องเสียไปกับการฝึกระยะต้นนักเรียนแต่ละคนจะค่อย ๆ เรียนรู้ไปที่ละขั้น หากทักษะและความรับรู้ของผู้เรียนไม่เท่ากันตามไปด้วยกันไม่ทันก็จะเกิดลักษณะสอนและฝึกกันเป็นรายบุคคลซึ่งยังไม่เป็นปัญหามากนัก เพราะแต่ละแผนกมีจำนวนผู้เข้าอบรมไม่มากนัก เอกสารประเภทหนังสือ ตำรา จึงไม่มี บทบาทของอาจารย์ผู้ฝึกอบรมจะเป็นพวกรูปภาพ หุ่นจำลอง หรือต้นแบบตัวอย่างของจริง บทบาทของอาจารย์ผู้ฝึกอบรมจะอยู่ในลักษณะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ให้คำแนะนำ วิจารณ์ผลงานและให้กำลังใจแก่ผู้เรียนซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้กันและมีความเหมาะสมในการถ่ายทอดและการเรียนรู้ทางงานช่างและงานศิลปะ-
โดยทั่วไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.5 วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการฝึกอบรม

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมโดยส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องมือพื้นบ้าน แต่เดิมทำงานง่ายไม่ซับซ้อน ตามผลิตภัณฑ์ที่ทำซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านจะมีเป็นบางแผนก เช่น แผนกเครื่องปั้นดินเผา ที่ต้องใช้เครื่องมือไฟฟ้า ในการฝึกอบรมด้วย

วัสดุที่ใช้ในการฝึก อาจารย์ผู้ฝึกอบรมจะเป็นผู้กำหนดตามความต้องการในแผนกของตน จำนวน และวัน เวลาที่ต้องใช้แจ้งต่อหน่วยประสานงานซึ่งเป็นฝ่ายจัดซื้อให้ วัสดุบางอย่างอาจารย์ผู้ฝึกอบรมอาจต้องข่วยหาแหล่งซื้อ หรือติดต่อซื้อให้กับหน่วยประสานงานวัสดุฝึกเมื่อส่งไปที่แผนกแล้วจะอยู่ในความรับผิดชอบของอาจารย์ผู้ฝึกอบรม ผลของการใช้วัสดุออกมาในรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการฝึกอบรมเป็นสินค้าส่งมาให้ศูนย์ฯ จำหน่าย และอีกส่วนหนึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการคัดเลือกให้จำหน่าย ถือเป็นวัสดุที่เสียไปกับการฝึก

2.5.6 วิทยากรผู้ฝึกอบรม

วิทยากรหรืออาจารย์ผู้ฝึกอบรมทุกคนไม่ได้เป็นบุคลากรในสังกัดของศูนย์ฯ โดยตรง แต่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการ สถานศึกษา อนุญาตให้บุคลากรในสังกัดมาเป็นวิทยากรให้กับศูนย์ฯ วิทยากรบางท่านเป็นข้าราชการเกษียณอายุ บางท่านประกอบอาชีพอิสระส่วนตัว สำหรับแผนกที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองราชเลขาธิการในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะจัดหาวิทยากรเอง วิทยากรผู้ฝึกอบรมได้รับการพิจารณาโดยผู้บริหารมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเสียสละ วิทยากรโดยส่วนใหญ่ได้ทำหน้าที่ให้การฝึกอบรมให้กับศูนย์ฯ ติดต่อกันมาเป็นเวลานาน

อาจารย์ผู้ฝึกอบรมจะมาประจำทำการสอนในแต่ละสัปดาห์ เฉพาะในวันพฤหัสบดี และวันเสาร์ คือ 2 วันต่อสัปดาห์ ส่วนในวันอังคาร พุธ ศุกร์ และอาทิตย์ (หยุดการอบรมในวันจันทร์) จะมี "ผู้ช่วยครู" ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลให้นักเรียนทำการฝึกฝนแทนผู้ช่วยครูนี้ เป็นผู้ได้รับการคัดเลือกจากผู้สำเร็จการอบรมที่ผ่านมา โดยอาจารย์ผู้ฝึกอบรมพิจารณาเห็นว่า เป็นผู้มีความสามารถ มีความประพฤติดี จึงขอตัวไว้ให้เป็นผู้ช่วยครู โดยความ

เห็นชอบของศูนย์ฯ านไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน้าที่ของวิทยากรผู้ฝึกอบรมอาจสรุปได้ ดังนี้

1. กำหนดที่เสมือเป็นหัวหน้าแผนก ควบคุมดูแลบริหารงานภายในแผนก
2. กำหนดหลักสูตร เนื้อหา และรายละเอียดอื่น ๆ ของการฝึกอบรมในแผนก
3. กำหนดความต้องการวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ของแผนกแจ้งหน่วยงานประสาน

งานจัดซื้อ

4. ให้ความรู้และฝึกอบรมแก่นักเรียนในแผนก
5. คัดเลือกผลิตภัณฑ์ส่วนหนึ่งที่นักเรียนผลิตส่งให้ศูนย์ฯ จำหน่าย ควบคุม ให้ผลิตภัณฑ์ได้คุณภาพตามที่ศูนย์ฯ กำหนด

6. พัฒนารูปแบบและคุณภาพของแผนก ตามนโยบายของศูนย์ฯ.

7. หน้าที่อื่น ๆ

ค่าตอบแทนที่ศูนย์ฯ ให้กับวิทยากรผู้ฝึกอบรม ทราบจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยประสานงานว่า แต่ละท่านจะได้รับค่าเบสเลี้ยง 300 บาท ค่าอาหาร 50 บาท/วัน และวันสัมนาคุณเดือนละ 1,700 บาท สำหรับผู้ช่วยครูจะได้รับเบสเลี้ยงคนละ 50 บาทต่อวัน และรายได้ 30% จากยอดขายผลิตภัณฑ์ที่ผู้ช่วยครูเป็นผู้ผลิตส่งให้กับศูนย์ฯ จำหน่าย

2.5.7 คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นไปตามแนวพระราชเสาวนีย์ฯ ที่ทรงประสงค์ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกร ชานา ชาวไร่ ศูนย์ฯ จึงรับผู้เข้าฝึกอบรมจากผู้มีคุณสมบัติดังนี้

1. ฐานะยากจน
2. ไม่จำกัดความรู้
3. ไม่จำกัดเพศ
4. อายุตั้งแต่ 16-50 ปี
5. ผู้พิการ ทูพลภาพ หรือกำพร้า จะได้รับพิจารณาเป็นพิเศษ

หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการรับนักเรียนเข้าฝึกอบรมได้แก่ สำนักงานการ

ที่คืนฯ จะรับลูกหลานชาวนาชาวไร่ในเขตปฏิรูปที่ดินทั่วประเทศ ส่วนหน่วยประสานงานจะรับผู้เข้าอบรมที่มีที่พักอาศัยอยู่ใกล้กับศูนย์ฯ สามารถเดินทางไปกลับเข้ารับการอบรมได้ สำหรับแผนกที่ขึ้นกับกองราชเลขาธิการในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ยังรับผู้เข้าอบรมที่ส่งมาจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยประสานงานของกองราชเลขาธิการในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยสรุปผู้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ศิลปาชีพจะเป็นลูกหลานชาวนาชาวไร่ฐานะยากจนจากพื้นที่ทั่วประเทศ และได้รับการพิจารณาให้เข้าอบรม ได้รับการสงเคราะห์ค่าใช้จ่าย รวมทั้งอยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานหลายหน่วยงาน

สิ่งที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับการสงเคราะห์ในระหว่างการฝึกอบรม คือ ที่พักภายในศูนย์ฯ และค่าเบี้ยเลี้ยงรวมค่าอาหาร คนละ 50 บาทต่อวัน มีข้อแตกต่างในเรื่องนี้ คือผู้เข้าอบรมที่รับโดยหน่วยประสานงาน ที่เรียกว่านักเรียนศูนย์ฯ ไม่มีที่พักให้จะต้องเดินทางไปกลับ และค่าเบี้ยเลี้ยงจะได้รับ 6 วันต่อสัปดาห์ ส่วนนักเรียนของ สปก. ได้ที่พักและเบี้ยเลี้ยง 7 วันต่อสัปดาห์ คือได้รับเบี้ยเลี้ยงในวันจันทร์ที่เป็นวันหยุดด้วย นอกจากค่าเบี้ยเลี้ยงแล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาจมีรายได้แบ่งจากยอดขาย 30% ของผลิตภัณฑ์ที่ตนทำขึ้นแล้วจำหน่ายได้

ในส่วนการปฏิบัติตนในระหว่างการฝึกอบรม ผู้เข้าฝึกอบรมจะต้องปฏิบัติตามระเบียบศูนย์ศิลปาชีพ บางไตรมาส ว่าด้วยข้อบังคับการปฏิบัติตนของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ศิลปาชีพ พุทธศักราช 2533 ที่มีข้อกำหนดการปฏิบัติตนในหลาย ๆ ด้าน

2.5.8 ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอบรม

จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอบรมได้ ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แก่
  - ความถนัดและพื้นฐานความรู้ของผู้เข้าฝึกอบรมไม่เท่ากัน
  - บางแผนกพื้นฐานความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่เพียงพอ
  - ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนขาดความอดทนในการฝึกมีความสนใจน้อย
  - ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนกังวลต่อเรื่อง เบี้ยเลี้ยงมากกว่าการตั้งใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้เพื่อใช้ในการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางแผนกน้อย บางแผนกมากเกินไป
- บางแผนกผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนได้รับความรู้พื้นฐานบ้างแล้วก็ออกไปประกอบอาชีพตามสถานประกอบการ ไม่ฝึกอบรมให้ครบตามหลักสูตร

2. ปัญหาเกี่ยวกับเครื่องมือ อุปกรณ์ วัสดุฝึก มีคุณภาพและปริมาณไม่เพียงพอ บางครั้งมาไม่ทันเวลาในการสอน บางแผนกมีปัญหาเกี่ยวกับการซ่อมเครื่องมือ เป็นต้น

3. ปัญหาอื่น ๆ

- การประสานงานในหน่วยงานยังขาดความคล่องตัว
- สถานที่ฝึกงานบางแผนกไม่เหมาะสม
- ปัญหาเกี่ยวกับเบี้ยเลี้ยงสนับสนุนการฝึกอบรม
- ปัญหาการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ของแผนก

2.5.9 สัมฤทธิ์ผลของการฝึกอบรม

อาจารย์ผู้ฝึกอบรมได้สังเกตเห็นเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของการฝึกอบรม และสิ่งที่ใช้วัดหรือประเมินผล โดยสรุปดังนี้

1. สิ่งที่ใช้วัดหรือประเมินค่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละรุ่นประสบความสำเร็จเพียงไร อาจารย์ผู้ฝึกอบรมจะพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ผลงานของผู้เข้าอบรมในแง่คุณภาพ ความประณีต รูปทรง รูปแบบ ความสมบูรณ์ตามแบบที่กำหนด ความละเอียดเรียบร้อยของลาย และเวลาที่ใช้ในการทำ เป็นต้น

1.2 ผลงานที่ได้รับการคัดเลือกให้จำหน่ายและผลงานที่จำหน่ายได้

1.3 ความรู้ความเข้าใจภาคทฤษฎี

1.4 เวลาเรียน

1.5 ความประพฤติ

1.6 ความศรัทธาในวิชาชีพ และความคิดนิยมไทย

1.7 การนำความรู้จากการอบรมไปประกอบอาชีพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้ที่ผ่านการประเมิน ซึ่งตัดสินใจโดยอาจารย์ผู้ฝึกอบรมจะได้รับประกาศนียบัตร
รับรองจากศูนย์ศิลปาชีพ

2. ผลสำเร็จของการฝึกอบรม อาจารย์ผู้ฝึกอบรมพิจารณาจากความสามารถ
และผลงานของผู้ฝึกอบรมโดยภาพรวม และการที่ผู้สำเร็จการอบรมนำความรู้ไปประกอบ
อาชีพหรือเป็นอาชีพเสริม ตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

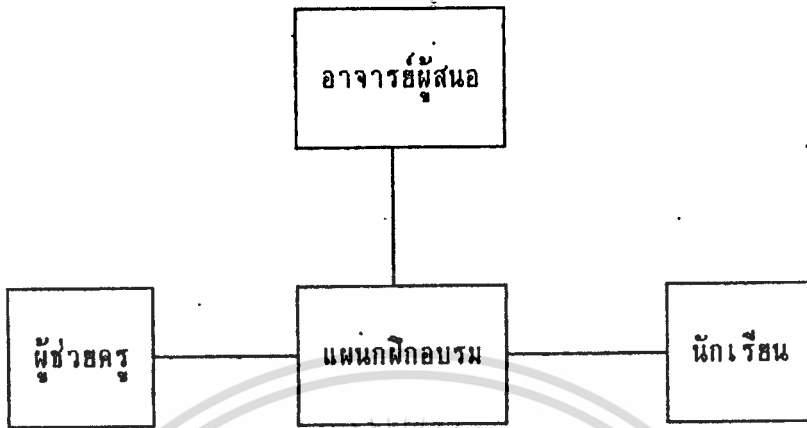
ในการประเมินสัมฤทธิ์ผลของการฝึกอบรม ข้อที่ควรนำมาพิจารณามากที่สุด
คือผู้สำเร็จการอบรมได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพหรือเป็นอาชีพเสริมเพียงไร ซึ่งเป็น
วัตถุประสงค์สำคัญของการฝึกอบรมและเป็นไปตามแนวพระราชเสาวนีย์ฯ

2.5.10 หน่วยงานฝึกอบรมภายในศูนย์ฯ และแผนกต่าง ๆ

หน่วยงานฝึกอบรมภายในศูนย์ฯ แบ่งออกเป็นแผนกต่าง ๆ จำนวนแผนกโดย
แบ่งตามประเภทของผลิตภัณฑ์และกิจกรรมที่แผนกรับผิดชอบ

ในแต่ละแผนกมีองค์ประกอบภายใน คือครูหรืออาจารย์ที่เป็นผู้ให้การฝึกอบรม
ผู้ช่วยครู ซึ่งคัดเลือกจากผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีความสามารถและเต็มใจอยู่ทำงานให้กับศูนย์
และนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมซึ่งปีหนึ่งจะรับนักเรียนประมาณ 3 รุ่น ครูหรืออาจารย์ใน
แต่ละแผนกจะเป็นเสมือนหัวหน้าแผนกรับผิดชอบทั้งทางด้านการฝึกอบรม และการควบคุม-
ดูแลภายในแผนกของตน มีลักษณะเป็นอิสระต่อกันโดยมีหน่วยประสานงาน (เจ้าหน้าที่ทหาร
ของกรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงาน

แผนภูมิองค์ประกอบภายในแผนกฝึกอบรมของศูนย์ศิลปาชีพ

ในการฝึกอบรมของศูนย์ศิลปาชีพภาคใต้แบ่งได้เป็นแผนกดังนี้

1. แผนกทอผ้าพื้นเมือง
2. แผนกสอดย่านดิเภา
3. แผนกจักสานเสื่อกระจูด
4. แผนกแกะสลักรูปหนังตะลุง
5. แผนกเครื่องปั้นดินเผา
6. แผนกเครื่องถม
7. แผนกเครื่องเงิน
8. แผนกประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย
9. แผนกประดิษฐ์เรือกอลและจำลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถาปัตยกรรม

3.1 ศึกษาประเภทของผู้ใช้โครงการ

ผู้ใช้โครงการแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศิลปาชีพ (นักเรียนของศูนย์)
  - 1.1 นักเรียนที่อยู่ประจำภายในศูนย์
  - 1.2 นักเรียนที่เข้ามาเข้ากลับเส้น
2. ผู้มาใช้บริการ
  - 2.1 ประชาชนทั่วไป (General Public)
  - 2.2 นักท่องเที่ยว (Tourists)
  - 2.3 นักวิชาการ (Scholars)
3. เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ
  - 3.1 ฝ่ายบริหาร
  - 3.2 ฝ่ายวิชาการ
  - 3.3 ฝ่ายกิจการ
4. บุคคลภายนอก ได้แก่ บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น ๆ ที่

เกี่ยวข้องมาติดต่องาน

- 4.1 นักวิชาการ
- 4.2 ตัวแทนจำหน่ายจากบริษัท ห้างร้านต่าง ๆ
- 4.3 บุคคลที่มาให้การบริการในด้านต่าง ๆ
  - พนักงานส่งของ เช่น ส่งวัสดุฝึก ส่งอาหาร
  - บุรุษไปรษณีย์
  - พนักงานเก็บขยะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 ศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

พฤติกรรมของผู้ใช้โครงการแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

- เวลา 06.30 น. ตื่นนอน อาบน้ำ แต่งตัว (เฉพาะนักเรียนที่พักอยู่
ภายในศูนย์ฯ)
- เวลา 07.10 น. พร้อมกันที่โรงอาหาร รับประทานอาหารเช้า (เฉพาะ
นักเรียนที่พักอยู่ภายในศูนย์ฯ)
- เวลา 07.50 น. นักเรียนทุกคนพร้อมกันที่บริเวณหน้าเสาธง
- เวลา 07.55 น. เข้าแถวเตรียมเคารพธงชาติ
- เวลา 08.00 น. - เคารพธงชาติ
- สวดมนต์
- ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี
- กล่าวคำปฏิญาณ
- รับฟังคำชี้แจงข่าวสารและการปฏิบัติประจำวัน
- ตรวจเครื่องแต่งกาย
- เวลา 08.15 น. ทำความสะอาดเขตรับผิดชอบ
- เวลา 08.30 น. เข้าแผนกฝึกอบรม (กริ่งยาว 1 ครั้ง)
- เวลา 12.00 น. หยุดพักกลางวัน รับประทานอาหารเช้า (กริ่งยาว 3
ครั้ง)
- เวลา 13.00 น. เข้าแผนกฝึกอบรม (กริ่งยาว 1 ครั้ง)
- เวลา 13.00 น. - นักเรียนทุกคนพร้อมกันที่บริเวณหอประชุม
ฟังวิทยากรพิเศษบรรยายความรู้ต่าง ๆ
- นันทนาการ - กีฬา (เฉพาะวันศุกร์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เวลา 16.00 น. - เลิกการฝึกอบรม (หญิงสาว 3 ครั้ง)
- เดินทางกลับที่พัก (เฉพาะนักเรียนที่พักอยู่ภายในศูนย์ฯ)
- เวลา 17.00 น. - พริ้มกันที่โรงอาหาร รับประทานอาหาร เฉพาะนักเรียนที่พักอยู่ภายในศูนย์ฯ)
- เวลา 20.00 น. นอน

2. ผู้มาใช้บริการ

2.1 ผู้เข้าชมศูนย์ฯ แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1.1 ผู้ชมที่มาจาก ส่วนมากมักจะเป็นผู้ชมที่ต้องการมาหาความเพลิดเพลิน และพักผ่อนหย่อนใจ มีส่วนน้อยที่มาศึกษาหาความรู้

2.1.2 ผู้ชมที่มาเป็นหมู่คณะ ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา นักทัศนจรนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ส่วนมากผู้ที่มาชมศูนย์ฯ ประเภทนี้จะมาด้วยความตั้งใจที่จะศึกษาหาความรู้ โดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษา

2.2 ผู้เข้ามาค้นคว้าศึกษา

จะมาใช้โครงการเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ ซึ่งทางศูนย์ฯ จะจัดบริการด้านการค้นคว้าทางด้านศิลปหัตถกรรมของภาคใต้ไว้โดยเฉพาะ

3. เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ

3.1 เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร

มีเวลาในการทำงานดังนี้

- เวลา 08.00 น. ทำงาน
- เวลา 12.00 น. หยุดพักกลางวัน รับประทานอาหาร
- เวลา 13.00 น. ทำงาน
- เวลา 16.00 น. เลิกงาน

(หยุดทำงานวันจันทร์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เฉพาะในเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1.1 กลุ่มที่พักภายในศูนย์ฯ ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ฯ ผู้ช่วย-ผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร และนักการภารโรง

3.1.2 กลุ่มที่เดินทางไป-กลับ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทั่วไป

เจ้าหน้าที่ในฝ่ายนี้มีหน้าที่บริหารงานของโครงการติดต่อกับผู้มาใช้บริการของโครงการ ติดต่อกับตัวแทนจำหน่ายในการซื้อขายผลิตภัณฑ์ของศูนย์ฯ ที่ผลิตได้ จัดการเรื่องรายได้ รายจ่ายของศูนย์ฯ

รายได้ เช่น

- จากการขายผลิตภัณฑ์
- จากการเก็บค่าเช่าชมศูนย์ฯ
- จากการจัดงานประจำปีของศูนย์ฯ
- จากการจัดงานลอยกระทง

รายจ่าย เช่น

- เงินเดือนเจ้าหน้าที่ ครูฝึก นักเรือน
- เบอร์เช็นด์จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- ค่าซื้อวัสดุฝึก

3.2 เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ

เวลาในการทำงานดังนี้

เวลา 08.00 น. ทำงาน

เวลา 12.00 น. หยุดพักกลางวัน รับประทานอาหาร

เวลา 13.00 น. ทำงาน

เวลา 16.00 น. เลิกงาน

(หยุดทำงานวันจันทร์)

เจ้าหน้าที่ในฝ่ายวิชาการทั้งหมดจะพักภายในศูนย์ฯ เจ้าหน้าที่ในฝ่ายนี้มีหน้าที่ศึกษาค้นคว้า คิดค้นผลิตภัณฑ์ทางด้านหัตถกรรมใหม่ ๆ และให้การฝึกอบรมแก่นักเรือน

เอกสาร วัตถุประสงค์การเรือน รับสมัครนักเรือน แยกผลงานหรือผลิตภัณฑ์ตามลำดับคุณภาพ ถ้าผลงานของไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นักศึกษาคณะใดได้คุณภาพก็เสนอผลงานเพื่อเข้ารับรางวัล รวมถึงการจัดประชุม อบรมทาง
ด้านวิชาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3 เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการ

มีเวลาในการทำงานดังนี้

เวลา 08.00 น. ทำงาน

เวลา 12.00 น. หยอดพักกลางวัน รับประทานอาหาร

เวลา 13.00 น. ทำงาน

เวลา 16.00 น. เลิกงาน

(หยุดทำงานวันจันทร์)

เจ้าหน้าที่ในฝ่ายนี้มีหน้าที่ดูแลความเป็นอยู่ของนักเรียนภายในศูนย์ฯ จัด
กิจกรรมให้กับนักเรียน ติดต่อหาครูฝึกการแสดงต่าง ๆ จากหน่วยงานอื่น เช่น วิทยาลัยครู
มาฝึกการแสดงต่าง ๆ ให้กับนักเรียน เพื่อเป็นกิจกรรมเสริม และเป็นนันทนาการ
นอกเหนือจากการฝึกอบรม รวมถึงการจัดการแสดงต่าง ๆ ให้กับศูนย์ฯ ในช่วงที่มียาน
ประจำปีของศูนย์ฯ และงานลอยกระทง

4. บุคคลภายนอก

4.1 บุคคลทางด้านต่าง ๆ เช่น นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ที่มีความรู้
ความสามารถในการผลิตงานทัศนกรรม ครูฝึก การแสดงและการละเล่นต่าง ๆ

บุคลากรกลุ่มนี้มีหน้าที่มาเป็นวิทยากรในการบรรยาย อบรม สัมมนา
หรือประชุมทางวิชาการให้กับนักศึกษาและเจ้าหน้าที่ภายในศูนย์ฯ เมื่อได้รับการเชิญจาก
ศูนย์ฯ บุคลากรกลุ่มนี้ส่วนมากจะมาจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฯ เช่น สำนักงาน
แรงงานจังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด วิทยาลัยครู ฯลฯ

4.2 ตัวแทนจำหน่ายของบริษัท ห้างร้านต่าง ๆ

บุคคลกลุ่มนี้จะมาติดต่อสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลผลิตของนักเรียนไป
จำหน่ายในท้องตลาดหรือนำไปแสดงในงานเทศกาลต่าง ๆ รวมถึงการนำไปเผยแพร่และ

จำหน่ายในต่างประเทศด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 บุคคลที่มารับบริการในด้านต่าง ๆ แบ่งได้ 3 กลุ่มคือ

4.3.1 พนักงานส่งของและส่งอาหาร

- พนักงานส่งของและวิศุคุมิกจะนำวิศุคุมิกต่าง ๆ มาส่งในส่วนผลิตและฝึกอบรม
- พนักงานส่งอาหารจะนำอาหารมาส่งที่ส่วนบริการอาหารคือโรงอาหารของศูนย์ฯ และร้านอาหารสำหรับผู้เข้ามาชมศูนย์ฯ ในแต่ละวัน

4.3.2 บุรุษไปรษณีย์

- มีหน้าที่นำจดหมายและพัสดุมาส่งให้กับบุคคลที่พักอาศัยในศูนย์ฯ โดยจะนำมาส่งและเก็บไว้ในส่วนบริหาร แล้วประชาสัมพันธ์ของส่วนบริหารก็จะประกาศให้บุคลากรในโครงการมารับที่ฝ่ายบริหาร

4.3.3 พนักงานเก็บขยะ

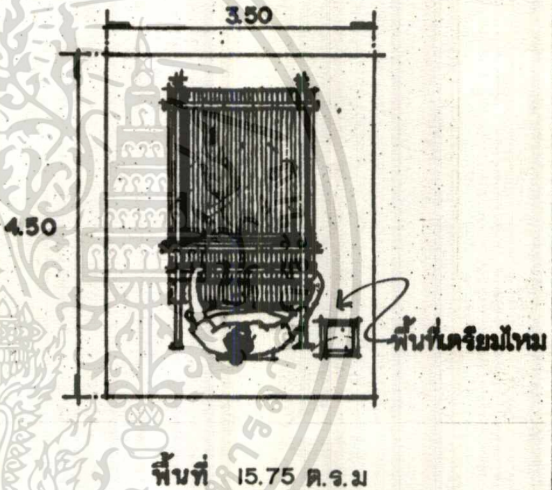
มีหน้าที่เข้ามาเก็บขยะภายในศูนย์ฯ

- เก็บเศษวิศุคุมิกในส่วนฝึกอบรม
- เก็บขยะในส่วนร้านอาหารและโรงอาหาร
- เก็บขยะในส่วนพักอาศัยของบุคลากรในศูนย์ฯ

3.3 การหาขนาดพื้นที่ใช้สอยของส่วนต่าง ๆ

3.3.1 พื้นที่ผลิตและฝึกอบรม

ขั้นตอนการผลิตและการใช้พื้นที่ในแต่ละขั้นตอนต่อ 1 หน่วย

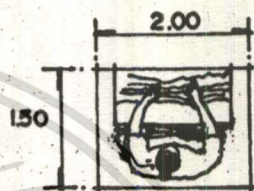
แผนการทอผ้าพื้นเมือง	
ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
1. เตรียมไหม 2. ทอ 	 <p>พื้นที่ 15.75 ตร.ม</p>
หมายเหตุ เนื่องจากปัจจุบันในภาคใต้ไม่ได้ผลิต เส้นไหมในการทอผ้าเอง จึงซื้อไหม สำเร็จรูปมาทอทำให้ลดขั้นตอนในการ ผลิตไป	
รวมพื้นที่ทอผ้าพื้นเมือง 15.75 ตร.ม./หน่วย	

แผนกสอดย่านลิเภา

ขั้นตอน

การใช้พื้นที่

1. แยกเส้น

พื้นที่ 3 ตรม.

2. ชดเส้น

ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1

3. ทำแกนด้วยหวาย

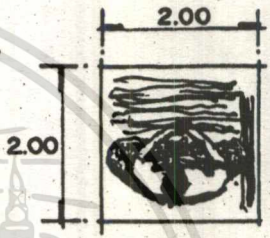

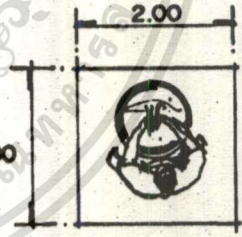

ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนกสอดข่านลิเภา	
ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p>4. สอดข่านลิเภา</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1</p>
<p>รวมพื้นที่สอดข่านลิเภา 3 ตร.ม./หน่วย</p>	

แผนกจักสานเสื่อกระจูด	
ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p>1. ตัดต้นกระจูดนำมาตากแดด</p> 	

เอกสารนี้เป็น... ศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาติให้... ขีดดำเนินการค้า...
 ไม่ว่าการใดทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าแหล่ง... การนำไปใช้

แผนกจักสานเสื่อกระจูด	
ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p>๒. แยกขนาดแล้วมัด ตัดหัวทำขออก</p> 	 <p>พื้นที่ 4 ตรม.</p>
<p>3. นำไปคลุกโคลน</p> 	 <p>พื้นที่ 4 ตรม.</p>
<p>4. นำไปตากแดด</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1</p>

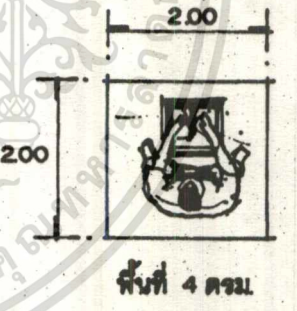
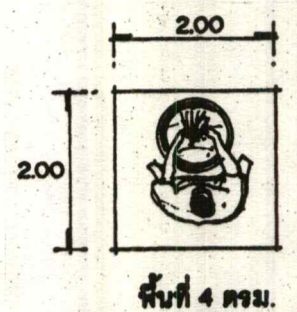
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรณีใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการทำ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนกจักสานเสื่อกระจูด

ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p>5. นำมามัด รวมกันขนาด $\phi 4"$</p> <p>6. นำไปนวด หรือรีดกับเครื่อง</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 2</p> <p>พื้นที่ ๘ ตรม.</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนกจักสานเสื่อกระจูด

ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p>7. ลอกเปลือก นำมามีตรวมกัน ขนาด $\phi 2"$</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 2</p>
<p>8. ซ่อมผล</p> 	 <p>พื้นที่ 4 ตรม.</p>
<p>9. ล้างน้ำ</p>	 <p>พื้นที่ 4 ตรม.</p>

แผนกจักสานเสื่อกระจูด

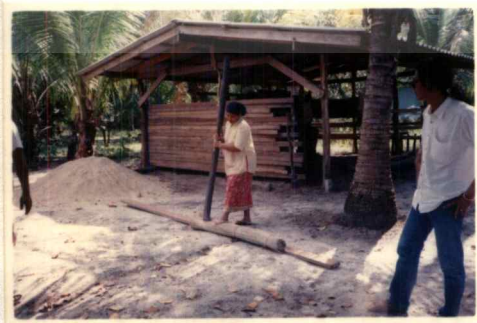
ขั้นตอน

การใช้พื้นที่

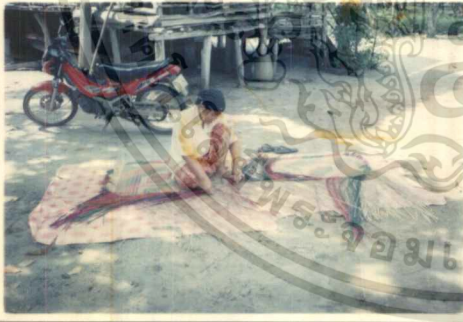

10. ตากแดดบนราง

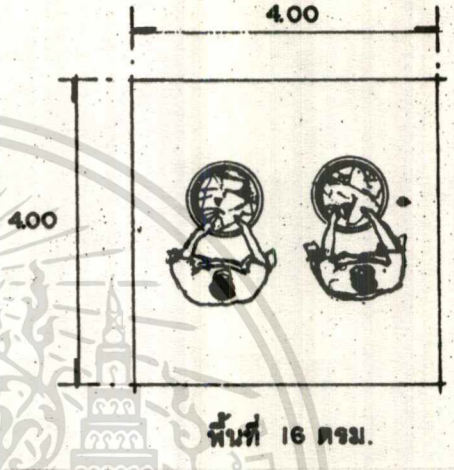

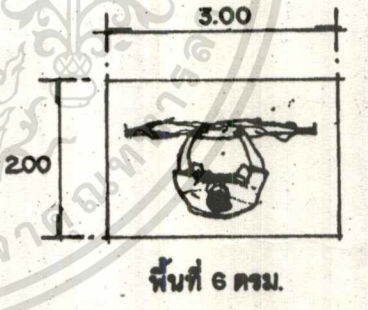
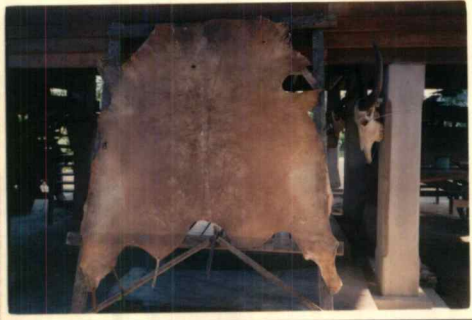
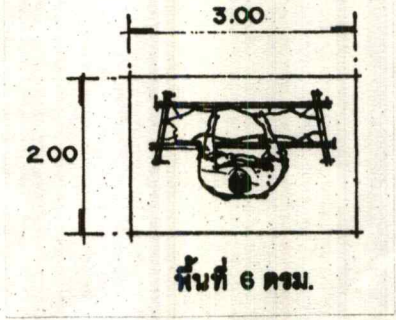
11. นวดหรือเข้าเครื่องรูดอีกครั้ง

ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 6

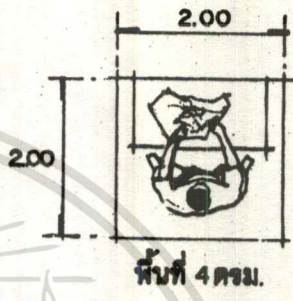

แผนกจักสานเสื่อกระจูด	
ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p data-bbox="207 577 525 614">12. แยกขนาดเส้น แล้วมัด</p> <p data-bbox="207 1067 543 1103">13. แก้มัดออกแล้วนำมาสาน</p> 	<p data-bbox="847 771 1155 823">ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 2</p> <p data-bbox="972 1369 1141 1412">พื้นที่ 6 ตรม.</p> <p data-bbox="539 1606 1043 1670">รวมพื้นที่สานเสื่อกระจูด 54 ตร.ม./หน่วย</p> <p data-bbox="217 1757 343 1800">หมายเหตุ</p> <p data-bbox="301 1821 889 1864">บางขั้นตอนสามารถใช้พื้นที่ร่วมกันได้</p>

แผนกแกะสลักรูปหนึ่งตะลุง

ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p>1. ฟอกหนัง (ต้องเป็นโรงเรือนสำหรับฟอกโดยเฉพาะ)</p> 	 <p>พื้นที่ 16 ตรม.</p>
<p>2. ตากแดด</p> 	 <p>พื้นที่ 6 ตรม.</p>
<p>3. ชั่ง ตากลม (ตากใต้ถุนเรือน)</p> 	 <p>พื้นที่ 6 ตรม.</p>

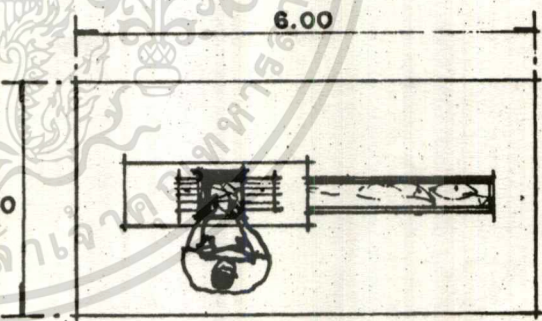

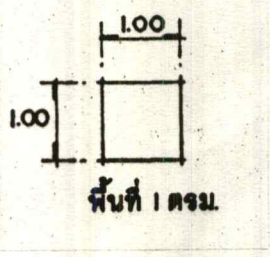
เอกสารนี้เป็นเอกสารทสวงนไวสาหรับการใชงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมอนุญาตให้นำไปใชประโยชน์ดานการค้า
ไมวารณใตงทงสิ้น อิกทงห้ามมิใหัดแปลงเนื้อหา และตองอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช

แผนกแกะสลักรูปหนังตะลุง

ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p>4. ร่างแบบ</p> 	 <p>พื้นที่ 4 ตร.ม.</p>
<p>5. แกะสลัก</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 4</p>
<p>6. ลงสี</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 4</p>

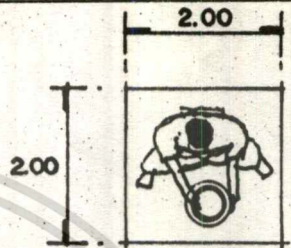

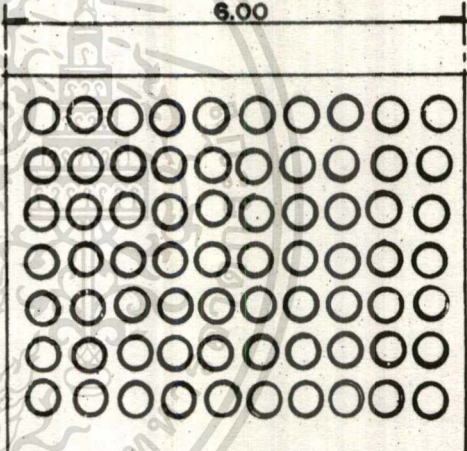

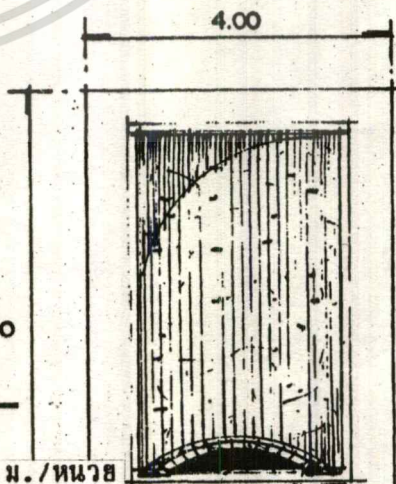
รวมพื้นที่แกะสลักหนังตะลุง 32 ตร.ม./หน่วย

แผนกเครื่องปั้นดินเผา

ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
1. เตรียมดิน (เก็บกวดดิน)	25 ตร.จ.ม.
2. หมักดิน 	
3. นวดดิน 	
4. เตรียมดินที่นวดแล้ว 	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

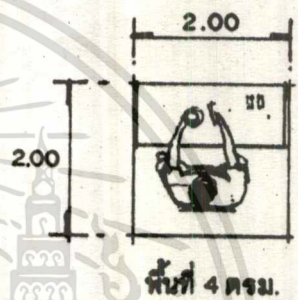

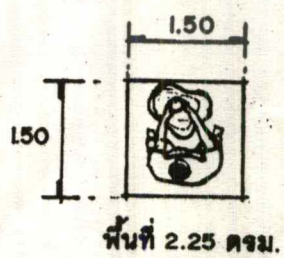
แผนกเครื่องปั้นดินเผา

ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p>5. ปั้น</p> 	 <p>พื้นที่ 4 ตรม.</p>
<p>6. ตากแดด</p> 	 <p>พื้นที่ 30 ตรม.</p>
<p>7. เผา</p> 	
<p>รวมพื้นที่ เครื่องปั้นดินเผา 114 ตร.ม./หน่วย</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้ทำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ 24 ตรม.

แผนกเครื่องถม

ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p>1. เตรียมเนื้อเงิน หลอมเงิน</p> 	 <p>พื้นที่ 4 ตรม.</p>
<p>2. เทใส่ราง (ได้เงินเป็นก้อนกลม)</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1</p>
<p>3. นำมาตีให้แบน</p> 	 <p>พื้นที่ 2.25 ตรม.</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนกเครื่องถม	
ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p data-bbox="215 590 630 642">4. ร่างแบบ (หาเส้นผ่าศูนย์กลาง)</p> <p data-bbox="215 1078 397 1129">5. ตัดชิ้นรูปทรง</p> 	<p data-bbox="789 720 1097 771">ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1</p> <p data-bbox="803 1215 1111 1267">ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 3</p>
<p data-bbox="215 1560 655 1612">6. นำมาเข้าบดค้อนชิ้นเพื่อเขียนลาย</p> 	<p data-bbox="831 1690 1139 1742">ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับเราใช้เองเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้แก้ไขไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนกเครื่องถม

ขั้นตอน

การใช้พื้นที่

7. เชี่ยนล่าย

ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1

8. สลักล่าย

ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1

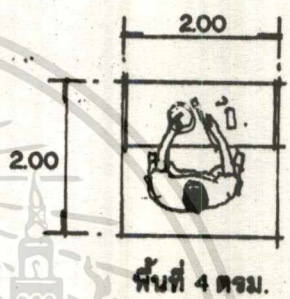

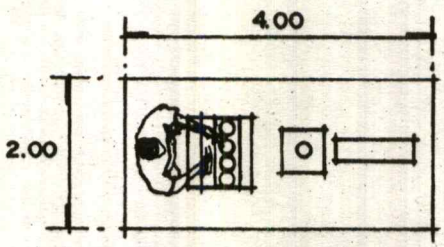
9. ลงน้ำฮากม

ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1

แผนเครื่องถม	
ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p>10. ชัดแรงา</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1</p>
<p>รวมพื้นที่ ทำเครื่องถม 6.25 ตร.ม./หน่วย</p>	
<p>หมายเหตุ</p>	<p>ถ้าทำเครื่องถมทอง จะต้องทำทองที่เครื่องถมแล้วใช้ไฟลน จากนั้นก็ชัดด้วยลูกบิด เป็นขั้นตอนสุดท้าย</p>

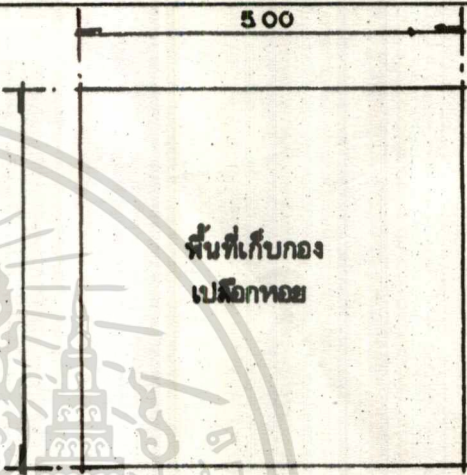

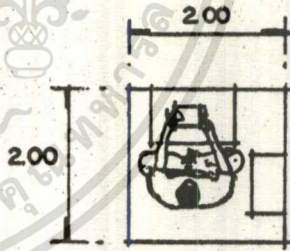

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนกเครื่องเงิน	
ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p>1. เตรียมเนื้อเงิน</p> 	 <p>พื้นที่ 4 ตรม.</p>
<p>2. เทเนื้อเงินใส่ราง</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1</p>
<p>3. นำไปรีดตั้งเป็นเส้น</p> 	 <p>พื้นที่ 8 ตรม.</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

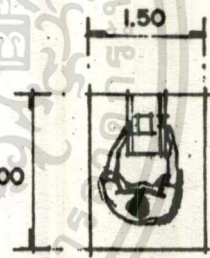

แผนเครื่องเงิน	
ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p data-bbox="225 605 411 642">4. ตัดเส้นเงิน</p> <p data-bbox="232 1095 415 1131">5. ทำตามแบบ</p> 	<p data-bbox="861 724 1172 771">ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1</p> <p data-bbox="833 1213 1145 1261">ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1</p>
<p data-bbox="532 1634 1036 1683">รวมพื้นที่ ทำเครื่องเงิน 12 ตร.ม./หน่วย</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนกประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย	
ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p>1. (กองเก็บ) เปลือกหอย</p> 	 <p>พื้นที่เก็บกองเปลือกหอย</p>
<p>2. ร่างแบบ ตัดแต่งตามแบบ</p> 	<p>พื้นที่ 25 ตรม.</p> <p>พื้นที่ 4 ตรม.</p>
<p>3. เจีย</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 2</p>

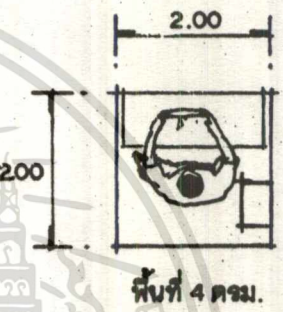
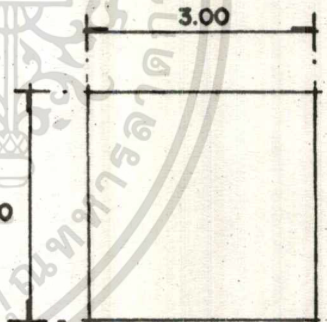

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้เฉพาะเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ทางการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนกประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย

ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p>4. ตัด</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 2</p>
<p>5. เจาะ (ชนิดที่เป็นพวงกมแจ)</p> 	 <p>พื้นที่ 3 ตร.ม.</p>
<p>6. ขัดมัน</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 2</p>

รวมพื้นที่ ประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย 32 ตร.ม./หน่วย

แผนกประดิษฐ์เรือกอลและจำลอง

ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p>1. เตรียมไม้ กากชั้นรูปลำเรือ</p> <p>2. นำไปตากแดด</p> 	
<p>3. ตากผิว</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1</p>

แผนกประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย	
ขั้นตอน	การใช้พื้นที่
<p>4. เจาะลวดเรือ ใส่ ชัดกระดาศทราย</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1</p>
<p>5. ทำส่วนประกอบของเรือ</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1</p>
<p>6. ประกอบ ลงสี ตกแต่งลวดลาย</p> 	<p>ใช้พื้นที่เดียวกับขั้นตอนที่ 1</p>
<p>รวมพื้นที่ ประดิษฐ์เรือกอลและจำลอง 13 ตร.ม./หน่วย</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ผู้อื่นไปใช้ประโยชน์ทางการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การหาพื้นที่ใช้สอยโดยการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ของกิจกรรมทุกชั้นตอนในการ-

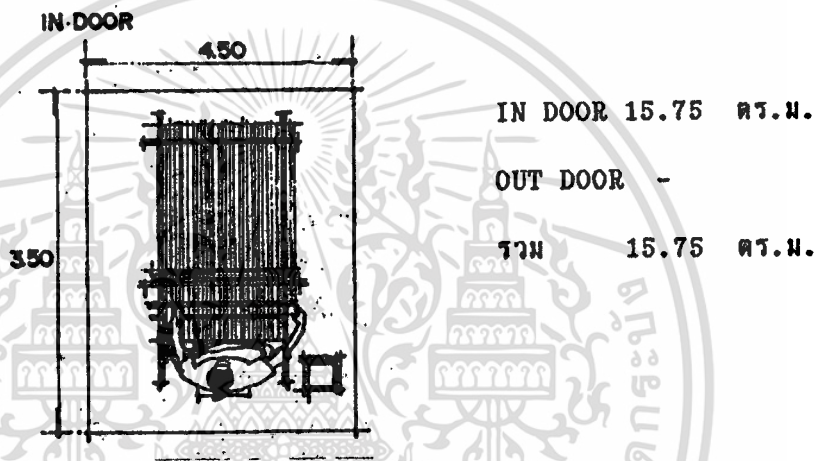
ผลิตต่อ 1 หน่วย

การหาพื้นที่ใช้สอยในส่วนต่าง ๆ ของโครงการ

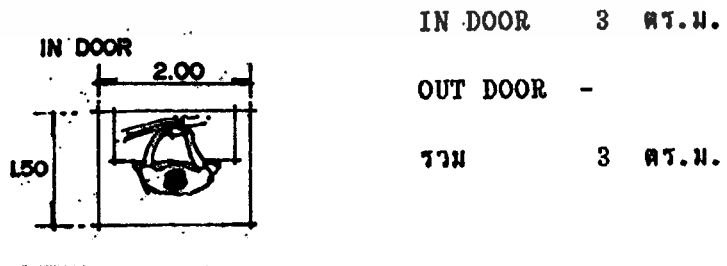
1. ส่วนผลิตและฝึกอบรม

โดยวิธีจัดกลุ่มความสัมพันธ์ของกิจกรรม/1 หน่วย

1.1 ทอผ้า 2 ชั้นตอน

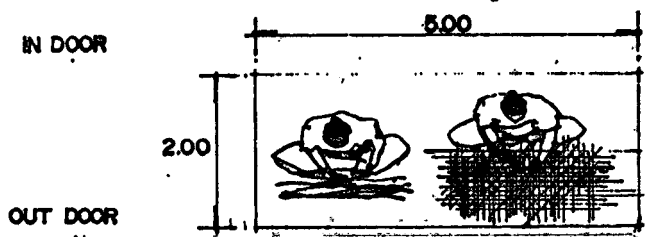

1.2 สอดย่านลิเภา 4 ชั้นตอน

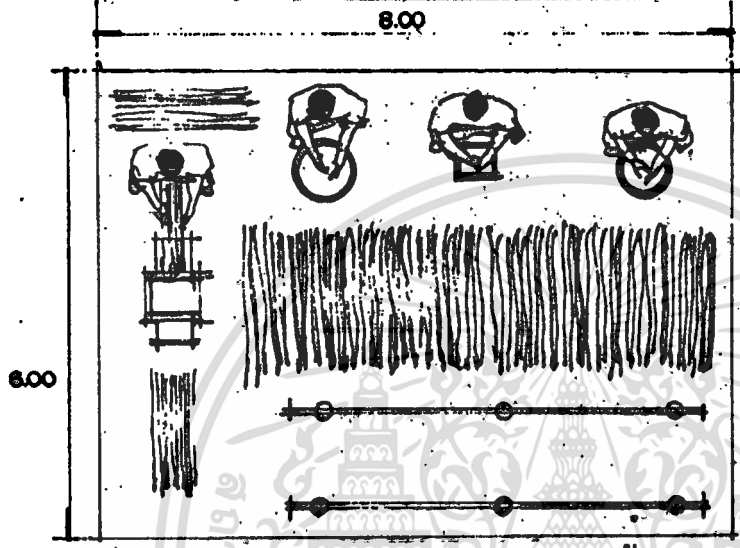

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

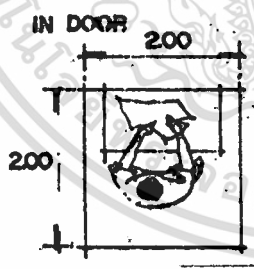
1.3 จักสานเลือกระจุด 13 ชั้นตอน

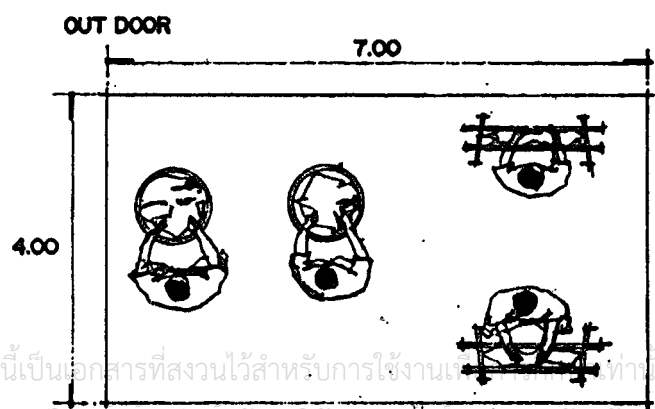
IN DOOR	10	ตร.ม.
OUT DOOR	48	ตร.ม.
รวม	58	ตร.ม.

1.4 แกะสลักรูปหนังตะลุง 6 ชั้นตอน

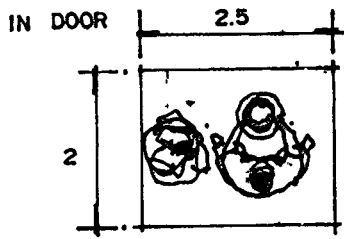

IN DOOR	4	ตร.ม.
OUT DOOR	28	ตร.ม.
รวม	32	ตร.ม.

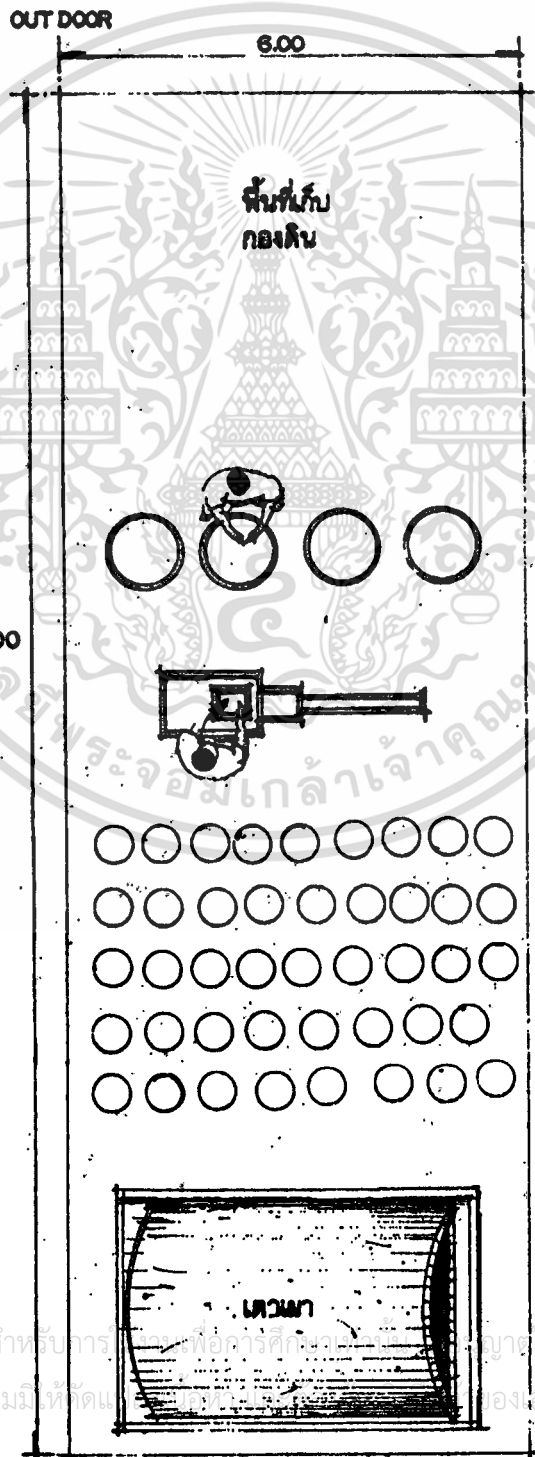

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 เครื่องปั้นดินเผา 7 ชั้นตอน

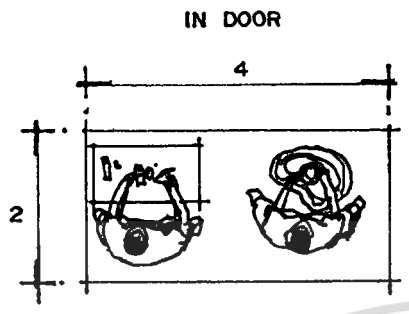

IN DOOR	5	ตร.ม.
OUT DOOR	114	ตร.ม.
รวม	119	ตร.ม.

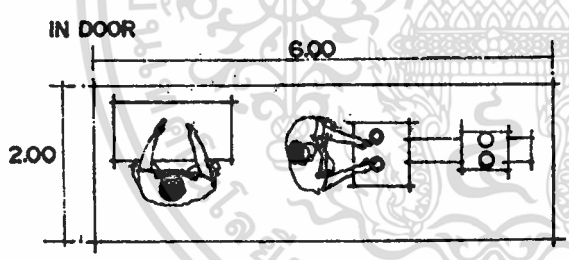
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการ... อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัด... ของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6 เครื่องนม 10 ชั้นตอน

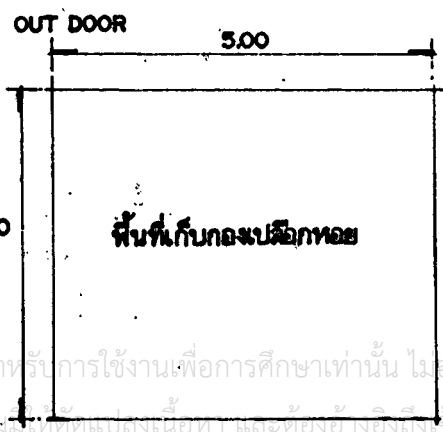
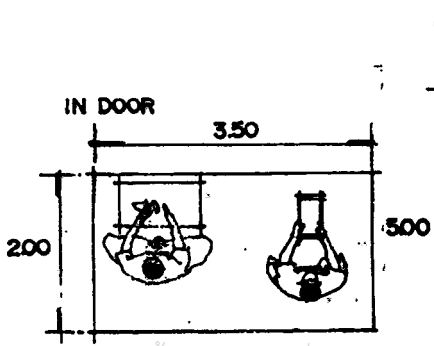
IN DOOR	8	คท.ม.
OUT DOOR	-	คท.ม.
รวม	8	คท.ม.

1.7 เครื่องเงิน 5 ชั้นตอน

IN DOOR	12	คท.ม.
OUT DOOR	-	คท.ม.
รวม	12	คท.ม.

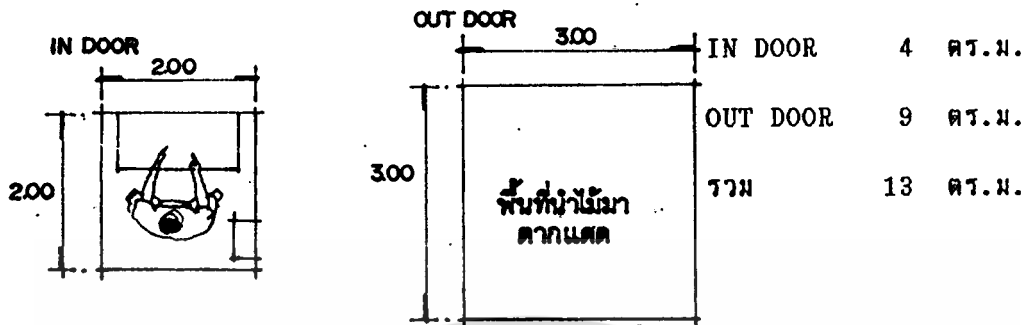
1.8 ประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย 6 ชั้นตอน

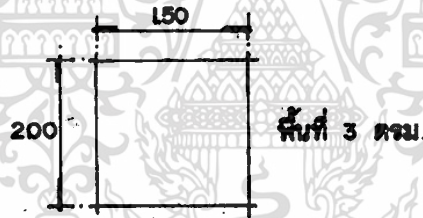
IN DOOR	7	คท.ม.
OUT DOOR	25	คท.ม.
รวม	32	คท.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงที่มาของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.9 ประติรูปเรือกอลและจำลอง 8 ชั้นตอน

ส่วนครุฝึก

ขนาดพื้นที่ผลิตและฝึกอบรม

กำหนดจากผู้เข้ารับการฝึกทั้งหมดและจำนวนครูใช้หลักการพิจารณาจากความต้องการของผู้ซึ่งมีความประสงค์ที่จะเข้ารับการฝึกที่มาจากภาคใต้ตามศูนย์ฝึกต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน แต่เนื่องจากข้อมูลในส่วนนี้ตามศูนย์ศิลปาชีพต่าง ๆ ไม่ได้มีการเก็บสถิติรวบรวมเอาไว้จึงหันมาใช้หลักการกำหนดจากประสิทธิภาพของครุฝึกที่จะสามารถสอนผู้เข้ารับการฝึกได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (ครุฝึก : ผู้เข้ารับการฝึก) โดยใช้อัตราส่วนของศูนย์ศิลปาชีพบางไร่ และศูนย์ศิลปาชีพพระตำหนักทักษิณราชินีเวสส์ จ.นราธิวาส

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้นการกำหนดอัตราส่วนระหว่างครูฝึกกับผู้เข้ารับการฝึก จึงต้องพิจารณา จากขั้นตอนการผลิต ความยากง่าย ขนาดอุปกรณ์ และการใช้พื้นที่ในแต่ละแผนกเป็นเกณฑ์

ในการกำหนดจำนวนครูฝึกในชั้นแรกนั้น จะใช้จำนวนผู้เข้ารับการฝึกที่เป็นคน ภาคใต้ในศูนย์ศิลปาชีพบางไทร และศูนย์ศิลปาชีพพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ จ.นราธิวาส มาบรรจุเป็นครูฝึกชั้นแรกของโครงการ คือจะได้จาก

- แผนกทอผ้า พื้นเมือง 4 คน
- แผนกสอดย่านลิเภา 3 คน
- แผนกจักสานเสื่อกระจูด 3 คน
- แผนกแกะสลักรูปหนังตะลุง 1 คน
- แผนกเครื่องปั้นดินเผา 2 คน
- แผนกเครื่องถม 1 คน
- แผนกเครื่องเงิน 1 คน
- แผนกประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย 2 คน
- แผนกประดิษฐ์เรือกอและจำลอง 1 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 แสดงการหาพื้นที่ผลิตและฝึกอบรม

แผนก	อัตราส่วน ครุฝึก : ผู้รับ การฝึก	จำนวน ครุฝึก (คน)	จำนวน ผู้เข้า รับการ ฝึก (คน)	มท. ใช้งาน/หน่วย ม ²		มท. ใช้งาน		CIRCULATION 30% m25 รวม					
				ครุ ฝึก	ผู้รับการฝึก	ครุ ฝึก	ผู้รับการฝึก	ครุ ฝึก	ผู้รับการฝึก	(ม ²)			
										INDOOR	OUTDOOR	INDOOR	OUTDOOR
1. ทอผ้าพื้นเมือง	1:4	1	15	3	15.75	-	12	252	-	15	328	-	344
2. สอดฮานลิเฆา	1:10	3	30	3	3	-	9	90	-	12	117	-	129
3. จักสาน เลือกระจุจ	1:5	3	15	3	10	48	9	150	18	15	195	63	274
4. แกะสลักรูปหนังตะลุง	1:15	1	15	3	1	29	3	50	29	3	79	37	123
5. เครื่องปั้นดินเผา	1:10	2	20	3	5	114	6	100	114	12	130	149	291
6. เครื่องถม	1:10	2	10	3	3	-	3	30	-	11	104	-	108
7. เครื่องเงิน	1:15	1	15	3	12	-	3	180	-	21	234	-	238
8. ประติษฐานผลิตภัณฑ์ จากเปลือกหอย	1:10	2	20	3	7	25	6	140	25	12	182	33	227
9. ประติษฐานเรือกอลและ จำลอง	1:15	1	15	3	4	9	3	60	9	3	78	12	98
รวม		13	156				54	1,112	224	82	1,446	294	1,832

หมายเหตุ พื้นที่ใช้งานแล้ว OUT DOOR คำนวณที่ใช้งาน/หน่วย/ครุฝึก 1 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. พื้นที่เก็บของ คิดเป็นพื้นที่เก็บของของแต่ละแผนดังนี้

2.1 แผนกทอผ้าพื้นเมือง

- เก็บอุปกรณ์ในหรือระวาง (กรณีที่ใช้งานไม่พร้อมกัน) = 0.8 ม²/ตัว
- ทำเป็นชั้นวาง 3 ชั้น = 0.8 ม²/ชุด
- จำนวน 16 ตัว (เท่าจำนวนผู้ฝึก) ได้ = 6 ม² ชุด
- คิดเป็นพื้นที่ = 0.8 x 6 ม. = 4.8 ม²
- เก็บอุปกรณ์ซ่อมบำรุงและอื่น ๆ = 6.0 ม²
- รวม = 10.8 ม²
- รวม Circulation 30% = 14.0 ม²

2.2 แผนกสอดย่านลิเภา

- เก็บอุปกรณ์ซ่อมบำรุงและอื่น ๆ = 6.0 ม²
- รวม Circulation 30% = 8.0 ม²

2.3 แผนกจักสานเสื่อกระจูด

- เก็บอุปกรณ์ซ่อมบำรุง และอื่น ๆ = 6.0 ม²
- รวม Circulation 30% = 8.0 ม²

2.4 แผนกแกะสลักรูปหนังตะลุง

- เก็บอุปกรณ์ซ่อมบำรุง และอื่น ๆ = 6.0 ม²
- รวม Circulation 30% = 8.0 ม²

2.5 แผนกเครื่องปั้นดินเผา

- เก็บอุปกรณ์ซ่อมบำรุง และอื่น ๆ = 6.0 ม²
- รวม Circulation 30% = 8.0 ม²

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6 แผนกเครื่องถม

- เก็บอุปกรณ์ห้องบำรุง และอื่น ๆ = 6.0 ม²
- รวม Circulation 30% = 8.0 ม²

2.7 แผนกเครื่องเงิน

- เก็บอุปกรณ์ห้องบำรุง และอื่น ๆ = 6.0 ม²
- รวม Circulation 30% = 8.0 ม²

2.8 แผนกประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย

- เก็บอุปกรณ์ห้องบำรุง และอื่น ๆ = 6.0 ม²
- รวม Circulation 30% = 8.0 ม²

2.9 แผนกประดิษฐ์เรือกอลและจำลอง

- เก็บอุปกรณ์ห้องบำรุง และอื่น ๆ = 6.0 ม²
- รวม Circulation 30% = 8.0 ม²

3. พื้นที่ห้องน้ำ

จากระเบียบข้าราชการพลเรือนและมาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของ
ราชการ กำหนดจำนวนโถส้วม ที่มีส้ววะ ที่ล้างมือ 1 ที่/25 คน คิดเป็นพื้นที่ 3 ม²/ชุด

ตารางที่ 2 แสดงการหาพื้นที่หน้า-ส่วนในแต่ละแผนก

แผนก	จำนวนคน	จำนวนสุขภัณฑ์ (ชุด)		พื้นที่ (ม ²)		รวม
	(คน)	ช	ญ	ช	ญ	(ม ²)
1. ทอผ้าพื้นเมือง	20	1	1	3	3	6
2. สอดย่านลิเภา	33	2	2	6	6	12
3. จักสานเสื่อกระจูด	18	1	1	3	3	6
4. แกะสลักรูปหนังตะลุง	16	1	1	3	3	6
5. เครื่องปั้นดินเผา	22	1	1	3	3	6
6. เครื่องถม	11	1	1	3	3	6
7. เครื่องเงิน	16	1	1	3	3	6
8. ประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จาก เปลือกหอย	22	1	1	3	3	6
9. ประดิษฐ์เรือกอลและ- จำลอง	16	1	1	3	3	6
รวม	174	10	10	30	30	60

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปขนาดพื้นที่ของส่วนผลิตและฝึกอบรม

ตารางที่ 3 แสดงขนาดพื้นที่ใช้สอยแผนกต่าง ๆ

แผนก	พื้นที่ผลิตและฝึกอบรม (ม ²)	พื้นที่เก็บของ (ม ²)	พื้นที่นำ-ส้วม (ม ²)	รวม (ม ²)
1. ทอผ้าพื้นเมือง	344	14	6	364
2. สอดย่านลิเภา	129	8	12	149
3. จักสานเลือกกระจุด	274	8	6	288
4. แกะสลักรูปหนังตะลุง	123	8	6	137
5. เครื่องปั้นดินเผา	291	8	6	305
6. เครื่องถม	108	8	6	122
7. เครื่องเงิน	238	8	6	252
8. ประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จาก เปลือกหอย	227	8	6	241
9. ประดิษฐ์เรือกลและ- จำลอง	98	8	6	112
รวม	1,832	78	60	1,970

3.3.2 ส่วนแสดงสินค้า

เป็นส่วนที่ใช้วางสินค้าแบบต่าง ๆ ที่สามารถผลิตได้ เพื่อเป็นตัวอย่างให้ผู้
เข้ามาเยี่ยมชมได้ชมและสามารถสั่งทำตามแบบที่แสดงไว้ได้ ขนาดตู้ที่ใช้แสดงกำหนดจาก

เอกสารแนบท้ายฉบับที่ ๓๖ เรื่องการแข่งขันทักษะวิชาชีพและการศึกษาเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานในสาขาวิชาชีพช่างศิลป์และการค้า
ไม่ว่าสะดวกในการจัดทำผู้ห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สินค้าต่าง ๆ ที่ผลิตได้ แบ่งตามแผนกต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. แผนกทอผ้าพื้นเมือง

- ผ้าไหมพมเรียง
- ผ้ายกนคร
- ผ้าทอบ้านนาหมื่นศรี
- ผ้าทอเกาะฮอย

2. แผนกสอดย่านลิเภา

- กระเป๋าดื่อ
- เขื่อนหมาก
- หมวก
- พาน
- กระจุกใส่ของ

3. แผนกจักสานเสื่อกระจูด

- ลายดอกจัน
- ลายก้านต่อดอก
- ลายดาวล้อมเดือน
- ลายพัด
- ลายดอกจันแขก
- ลายดอกพิกุล
- ลายก้างปลา
- ลายตีนหมา
- ลายชายชิงเมือง
- ลายไฮแมงมุม
- ลายลูกแก้ว
- ลายพันธรรมดา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. แผนกแกะสลักรูปหนังตะลุง

- รูปพระ รูปนาง
- รูปตัวตลก
- รูปยักษ์
- รูปเทวดา รูปเจ้าเมือง

5. แผนกเครื่องปั้นดินเผา

- พาน
- กระจับปี่
- เขียนหมาก
- กำไล
- กระจับปี่ของ
- ชันน้ำ

6. แผนกเครื่องเงิน

- พาน
- กำไล
- เข็มขัด
- ปิ่นปักผม
- แหวน
- สร้อย
- แจก้น
- เขียนหมาก
- กระจับปี่ของ
- คนโทน้ำ
- ถาด
- ถัน
- นาฬิกา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ต่างหู
- หัวเข็มขัด
- กระเป๋า
- เข็มกลัด

8. แผนกประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย

- พวงกุญแจ
- แหวน
- สร้อย
- กำไล
- กรอบรูป
- โคมบาย
- ที่เข็มนาฬิกา
- เรือสำเภา
- นกสูง
- ต่างหู
- ปิ่นปักผม
- เข็มกลัด
- นาฬิกา

9. แผนกประดิษฐ์เรือกอลและจำลอง

- แบบปัจจุบัน
- แบบโบราณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 แสดงการหาพื้นที่ส่วนแสดงสินค้า

สินค้าแผนก	จำนวน ประเภท (ชั้น)	ลักษณะ การแสดงผล	ขนาดตู้/ หน่วย (ม ²)	พื้นที่ใช้งาน/ หน่วย (ม ²)	สินค้า/ (ชั้น)	จำนวนตู้ (ตู้) (ตู้)	พื้นที่ใช้งาน (ม ²)
1. ทอผ้าพื้นเมือง	8	DISPLAY	0.6x2.4x2.0	5.04	4	2	10.08
2. สอดชานดิเพา	10	DISPLAY	0.6x2.4x2.0	5.04	10	1	5.04
3. จักสานเสื่อกระจูด	24	DISPLAY	0.6x2.4x2.0	5.04	8	3	15.12
4. แกะสลักรูปหนังตะลุง	8	DISPLAY	0.6x2.4x2.0	5.04	8	1	5.04
5. เครื่องปั้นดินเผา	8	DISPLAY	0.6x2.4x2.0	5.04	8	1	5.04
6. เครื่องถม	12	DISPLAY	0.6x2.4x2.0	5.04	12	1	5.04
7. เครื่องเงิน	34	DISPLAY	0.6x2.4x2.0	5.04	17	2	10.08
8. ประติมากรรมผลิตภัณฑ์จาก เปลือกหอย	26	DISPLAY	0.6x2.4x2.0	5.04	13	2	10.08
9. ประติมากรรมเรือกอลและ- จำลอง	4	DISPLAY	0.6x2.4x2.0	5.04	4	1	5.04
รวม						14	71.00

หมายเหตุ จำนวนประเภทของสินค้าคิดประเภทละ 2 แบบ ในการนำมาแสดงผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.3 ส่วนจำหน่ายสินค้า

ส่วนที่ใช้วางสินค้านั้นจะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือลักษณะที่เป็นตู้ และลักษณะที่เป็น Box Stand แล้วแต่ลักษณะและขนาดของสินค้า โดยตู้ที่ใช้จะใช้ลักษณะเป็นชั้น ๆ ชั้นที่แบ่งสามารถปรับขนาดจำนวนชั้นและความสูงของแต่ละชั้นได้ จะใช้มาตรฐานทั่วไปของตู้วางของคือ 0.6x2.4x1.10 ม. ทั้งนี้จะพิจารณาจากสินค้าที่มีขนาดใหญ่ที่สุดจะวางในตู้เป็นเกณฑ์ ในส่วนของ Box Stand นั้น จะใช้ขนาดพื้นที่ 1 x 1 ตร.ม. เป็นมาตรฐานในการคิดหาพื้นที่ เนื่องจากเป็นขนาดที่จะสามารถต่อเติมและขยายขนาดในลักษณะต่าง ๆ ของการจัดวางสินค้าได้หลายรูปแบบ

ในการหาจำนวนที่วางสินค้านั้นจะคิดจาก จำนวนสินค้าที่จะสามารถผลิตได้ของจำนวนผู้ฝึกอบรมทั้งหมดในแต่ละแผนกในระยะเวลา 1 เดือน โดยที่ในแต่ละเดือนจะมีสินค้าใหม่เข้ามาเพิ่มเติมเป็นประจำ

ตารางที่ 5 แสดงการหาพื้นที่ส่วนจำหน่ายสินค้า

สินค้าแผนก	หน่วยที่วาง สินค้า	จำนวนสินค้า ต่อหน่วย (ชิ้น)	พื้นที่ใช้งาน ต่อหน่วย (ม ²)	จำนวนสินค้า ผลิตต่อเดือน (ชิ้น)	จำนวนหน่วย ที่วางสินค้า	พื้นที่ ใช้งาน (ม ²)
1. กอผ้าพื้นเมือง	ตู้	8	5.76	16	2	11.52
2. สอดฮ่านลิเภา	ตู้	15	5.76	60	4	23.04
3. จักสานเสื่อกระจูด	Box Stand	16/ม ²	1	15	1	15
4. แกะสลักรูปหนังตะลุง	ตู้	30	5.76	60	2	11.52
5. เครื่องปั้นดินเผา	Box Stand	9/ม ²	1	80	9	9.00
6. เครื่องถม	ตู้	30	5.76	20	1	5.76
7. เครื่องเงิน	ตู้	-	5.76	60	1	5.76

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานคือกรณีศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ทำไปใช้ประโยชน์ทางอื่น

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สินค้าแผนก	หน่วยที่วาง สินค้า	จำนวนสินค้า ต่อหน่วย (ชั้น)	พื้นที่ใช้งาน ต่อหน่วย (ม ²)	จำนวนสินค้า ผลิตต่อเดือน (ชั้น)	จำนวนหน่วย ที่วางสินค้า	พื้นที่ ใช้งาน (ม ²)
8. ประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จาก เปลือกหอย	ตู้	40	5.76	120	3	17.28
9. ประดิษฐ์เรือกลและ- จำลอง	ตู้	30	5.76	30	1	5.76
รวม						105.00
รวม Circulation 30%						136.50

หมายเหตุ สินค้าในแผนกเครื่องเงินมีขนาดเล็กมาก ไม่สามารถบอกจำนวนสินค้าต่อหน่วยได้

ส่วนโรงรับนักท่องเที่ยวคิด 50% ของรถบัส 1 คัน (40 คน) คนละ 1.2 ม² = 48 ม²

ส่วนที่เก็บของจะคิดจาก 50% ของพื้นที่ใช้งาน = 68.25 ม²

รวมพื้นที่ในส่วนจำหน่ายสินค้าทั้งหมด = 253 ม²

3.3.4 ส่วนบริหาร

เนื่องจากในส่วนการบริหารของศูนย์ศิลป์บางไพร และศูนย์ศิลป์ป่าสีพสวน-จิตรดดา (ซึ่งเป็นศูนย์หลัก) มีรูปแบบและโครงสร้างของการบริหารที่ไม่ชัดเจนแน่นอน เพราะทั้งสองศูนย์ถูกจัดตั้งขึ้นในลักษณะของมูลนิธิ มีการบริหารงานต่าง ๆ โดยทหารและเป็นการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ จากข้างนอก จึงทำให้ไม่มีตำแหน่งในการทำงานที่แน่นอน

เพื่อให้การบริหารงานในศูนย์ศิลป์ภาคใต้แห่งนี้มีประสิทธิภาพในการบริหารงานที่การนี้มีตำแหน่งในการทำงานที่แน่นอนขึ้น และมีเอกภาพในตัวเอง จึงได้ใช้โครงการไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างที่มีลักษณะของการเรียนในสาขาวิชาชีพโดยเน้นทางด้านการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งคล้ายกับศูนย์ศิลปาชีพมาเป็นโครงการเปรียบเทียบ เพื่อหาค่าแห่งและจำนวนบุคลากรที่ควรจะไปได้

ตัวอย่างโครงการที่จะนำมาพิจารณา คือ

วิทยาลัยสารพัดช่าง นครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ที่ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

วิทยาลัยสารพัดช่าง นครศรีธรรมราช

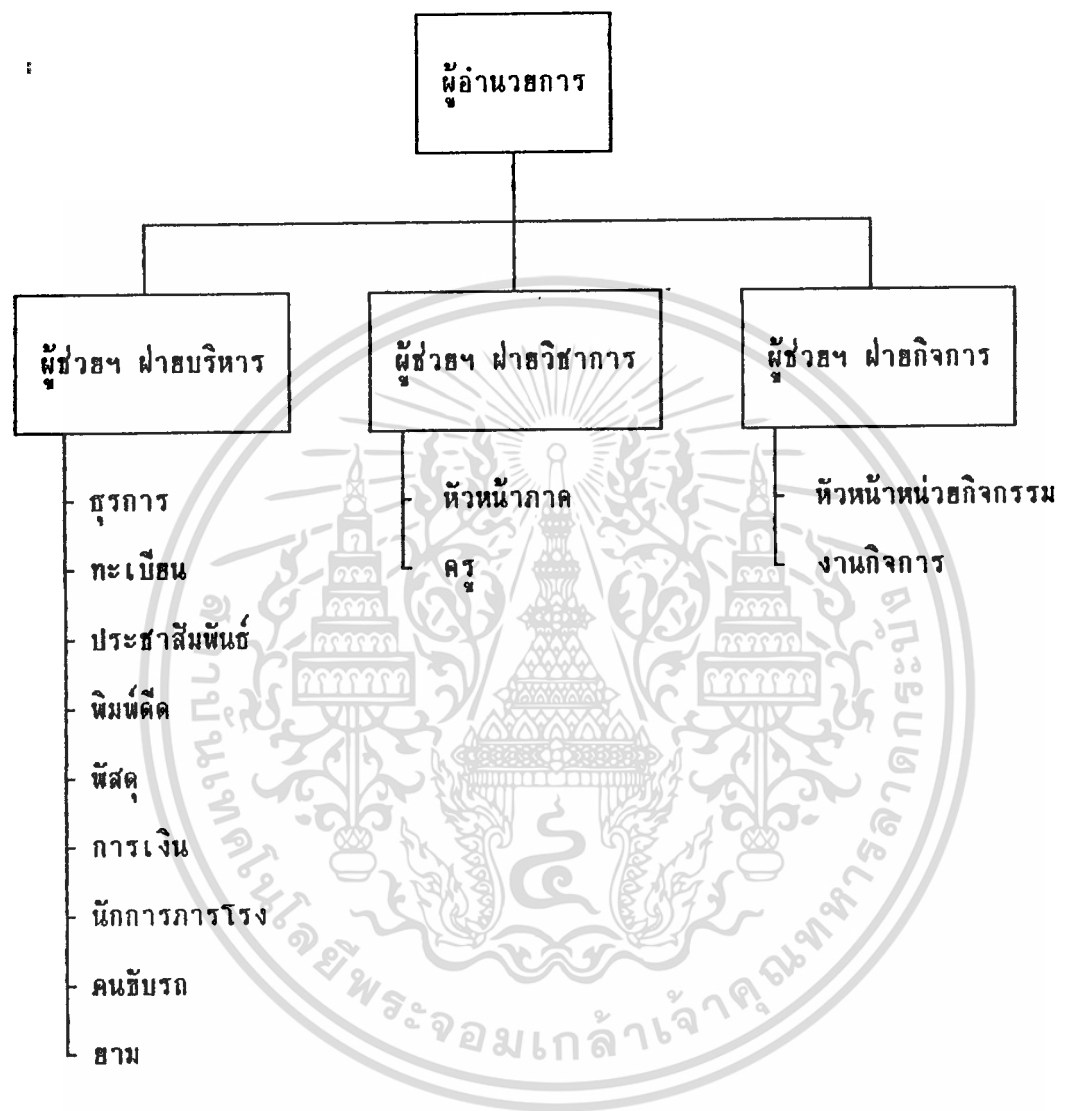
เปิดสอน 6 คณะวันละ 3 รอบ คือ เช้า บ่าย ค่ำ

ระยะเวลาเรียน 4 เดือน/รุ่น

คณะ	จำนวนนักเรียน (คน/รุ่น)	จำนวนครู (คน)
1. วิชาช่างกลโลหะ	192	7
2. วิชาการก่อสร้าง	15	3
3. วิชาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	170	9
4. วิชาพาณิชยกรรม	128	5
5. วิชาคหกรรม	420	13
6. วิชาศิลปหัตถกรรม	116	6
รวม	1,041	43

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนภูมิแสดงการบริหารงาน

จากระเบียบต่าง ๆ และโครงสร้างการบริหารงานของโครงการตัวอย่าง เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับโครงการศูนย์ศิลปาชีพภาคใต้ นี้ จะเห็นได้ว่าวิทยาลัยสารพัดช่าง นครศรีธรรมราช มีระเบียบในการเรียนการสอนที่คล้ายคลึงกับโครงการนี้มาก ดังนั้นในการพิจารณาจำนวนบุคลากรในส่วนบริหารของโครงการจะใช้รายละเอียดของโครงการวิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราชเป็นหลัก โดยจะใช้วิธีเปรียบเทียบจากอัตราส่วนระหว่างจำนวนครูกับจำนวนนักเรียนในการกำหนดจำนวนบุคลากรส่วนบริหารในโครงการนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 แสดงวิธีการหาจำนวนบุคลากรในส่วนบริหาร

องค์ประกอบ	บุคลากรในโครงการตัวอย่าง (คน)	บุคลากรในโครงการ ศูนย์ศิลปาชีพภาคใต้	หมายเหตุ
	วิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช	(คน)	
ผู้อำนวยการ	1	1	
1. ฝ่ายบริหาร			
-ผู้ช่วยฯ ผู้อำนวยการฯ	1	1	
-เจ้าหน้าที่ธุรการ	4	2	
-เจ้าหน้าที่ทะเบียน	4	1	
-เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์	2	1	
-เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด	3	2	
- (เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด)	3	2	
-เจ้าหน้าที่การเงิน	3	1	
-นักการภารโรง	8	6	
-คนขับรถ	2	2	
-ช่าง	2	2	
2. ฝ่ายวิชาการ			
-ผู้ช่วยผู้อำนวยการ	1	1	แต่ละแผนกมีครูน้อย
-หัวหน้าภาค	6	-	คู่ส่วนผลิตและฝึก-
-อาจารย์	42	18	อบรม
3. ฝ่ายกิจการ			
-ผู้ช่วยผู้อำนวยการฯ	1	1	
-หัวหน้าหน่วยกิจกรรม	2	1	ไม่มีกิจกรรม
-งานกิจการ	5	-	ประจำมาก
รวม	42	42	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ในเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่าการพิมพ์ใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การหาพื้นที่ส่วนบริหาร

ในการหาพื้นที่ส่วนบริหารในแต่ละฝ่ายนี้จะใช้มาตรฐานของทางราชการเป็น
เกณฑ์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์การใช้เนื้อที่ใช้สอยของพนักงานและลูกจ้างตามมาตรฐาน
ของราชการ

ตารางแสดงการวิเคราะห์การใช้เนื้อที่ใช้สอยของพนักงานและลูกจ้างตามมาตรฐานของทางราชการ				<div style="display: flex; justify-content: space-around; font-size: small;"> ส่วนทำงาน ส่วนรับแขก เก็บเอกสาร ชั้นวางของ ห้องน้ำ-ส่วน วัสดุสำนักงาน กุญแจที่สำนักงาน รวม เนื้อที่ </div>										
ลำดับ	ตำแหน่ง	จำนวน	เนื้อที่ เป็นตาราง เมตร	หมายเหตุ										
				๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗				
พนักงานประจำ				๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๒	ผ.อ.	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๓	ผช. ผอ.	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๔	ทก.	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๕	ผช. ทก.	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๖	หน.	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๗	ผช. หน.	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๘	ประจำแผนก	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
พนักงานประจำ, ลูกจ้างชั่วคราว				๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๑	เสมียน	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๒	พนักงานพิมพ์ดีด	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๓	นักการ	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๔	นักประชาสัมพันธ์	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๕	ช่างเขียนแบบ	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๖	ประจำกอง	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๗	ประจำแผนก	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ให้บริการในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประกอบการค้า
ไม่มีการใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อห และห้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกา้นำไปใช้

จากตารางข้างต้น สามารถกำหนดเนื้อที่ทำงานของฝ่ายต่าง ๆ ได้ดังนี้

ตารางที่ ๑ แสดงการหาพื้นที่ส่วนบริหาร

	จำนวนคน (คน)	พื้นที่/หน่วย (คน)	พื้นที่ใช้งาน (ม ²)	หมายเหตุ
ห้องผู้อำนวยการ	1	18	18	
1. ฝ่ายบริหาร				
-ห้องผู้ช่วยฯ	1	12	12	
-โถงพักผ่อน	21	1	21	คิดจากจำนวนคนในฝ่ายบริหาร
-ส่วนธุรการ	2	5	10	
-ส่วนทะเบียน	1	4.5	4.5	
-ส่วนประชาสัมพันธ์	1	4.5	4.5	
-ส่วนพิมพ์ดีด	2	4.5	9	
-ส่วนพัสดุ	2	4.5	9	
-ส่วนการเงิน	1	4.5	4.5	
-ส่วนประชุม	21	2	42	คิดจากจำนวนคนในฝ่ายบริหาร
-ส่วนเก็บเอกสาร	-	-	9	
-ห้องนักการภารโรง	6	3	18	
-ส่วนคนขับรถ	2	3	6	
-ส่วนฮาม	2	3	6	
-ห้องน้ำ	4 ชุด	3	12	
รวม			185.5	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	จำนวนคน (คน)	พื้นที่/หน่วย (คน)	พื้นที่ใช้งาน (ม ²)	หมายเหตุ
2. ฝ่ายวิชาการ				
-ห้องผู้ช่วยฯ	1	12	12	คิดจากจำนวนคนในฝ่ายวิชาการ
-ห้องประชุม	19	2	38	
-ห้องเก็บของ	-	-	9	
-ห้องน้ำ	2 ชุด	3	6	
รวม	1	4.5	65	
3. ฝ่ายกิจการ				
-ห้องผู้ช่วยฯ	1	12	12	
-ส่วนหัวหน้าหน่วยฯ	1	6	6	
-ห้องเก็บของ	-	-	9	
-ห้องน้ำ	1 ชุด	3	3	
รวม			30	

รวมพื้นที่ในส่วนบริหารทั้งหมด 281 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.5 ส่วนบริการ

1. ส่วนจัดประชุมและกิจกรรม

จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมด	156 คน
จำนวนครูฝึก	18 คน
รวม	= 174 คน
คิดพื้นที่ 1.5 ม ² /คน เป็นพื้นที่	= 261 ม ²
รวม Circulation 30%	= 340 ม ²
ขนาดที่ทำการกิจกรรม 3x5	= 15 ม ²
ตามมาตรฐานอาคารราชการ	
ห้องเก็บของคิด 9% ของพื้นที่ประชุม	= 31 ม ²
ห้องน้ำคิด 25 คน/ชุด 174/25	= 7 ชุด
ชุดละ 3 ม ² รวมพื้นที่	= 21 ม ²
รวมพื้นที่ส่วนจัดประชุมและกิจกรรม	= 407 ม ²

2. ห้องสมุด

ห้องสมุดของศูนย์ฯ จัดอยู่ในประเภทห้องสมุดเฉพาะด้านศิลปาชีพ โดย
มาตรฐานของห้องสมุดประเทศไทย กำหนดให้ห้องสมุดเฉพาะเป็นห้องสมุดขนาดเล็ก

มีหนังสือ	= 5,000 เล่ม
พื้นที่เก็บหนังสือ 130 เล่ม/ม ² = 5,000/130	= 40 ม ²
ส่วนอ่านหนังสือ ห้องสมุดขนาดเล็กมีที่นั่ง	= 50 ที่นั่ง
คิดพื้นที่ 2.5 ม ² /ที่นั่ง	= 125 ม ²
รวมพื้นที่อ่านและเก็บหนังสือ = 40+125	= 165 ม ²
ห้องบรรณารักษ์ 1 คน	= 12 ม ²

(มาตรฐานกระทรวง)

ที่ทำงานเจ้าหน้าที่ 4 คนๆ ละ 4.5 ม ²	= 18 ม ² (มอ.)
---	---------------------------

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนพื้นที่ห้องตามมาตรฐานการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้เกินปี 195 ป.ม. ไซชนด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่เนื่องจากห้องสมุดที่ใช้ไม่จำเป็นต้องเป็นห้องสมุดมาตรฐาน ซึ่งเป็นส่วนที่ไม่จำเป็นต้องใช้มากในโครงการศูนย์ศิลปาชีพ ดังนั้นจึงจะคิดพื้นที่เพียง 50% ของมาตรฐานห้องสมุดเฉพาะที่กล่าวมาข้างต้นคือ

พื้นที่อ่านและเก็บหนังสือ	= 82 ม ²
ห้องบรรณารักษ์	= 6 ม ²
ที่ทำงานเจ้าหน้าที่ 2 คน	= 9 ม ²
ห้องน้ำ 2 ชุด	= 6 ม ²
รวมพื้นที่ห้องสมุด	= 103 ม ²

3. ห้องประชุมพยาบาล

มาตรฐานทั่วไปของห้องพยาบาลในอาคารสาธารณะคิด	= 32 ม ² /1,000 คน
เจ้าหน้าที่ประจำห้องพยาบาลของศูนย์ฯ 1 คน	= 6 ม ²
รวมพื้นที่ห้องประชุมพยาบาลของศูนย์ฯ	= 32 ม ²

4. โรงอาหาร

4.1 ส่วนของบุคลากรในโครงการ

เนื่องจากเวลาพักทานอาหารกลางวัน	1 ชม.
คนทานอาหารใช้เวลา	30 นาที/คน
ดังนั้นการทานอาหารแบ่งออกเป็น	2 ผลิต

จำนวนบุคลากรในโครงการนี้ประกอบด้วย

จำนวนผู้เข้ารับการฝึก	= 156 คน
จำนวนครูฝึก	= 18 คน

วิทยานิพนธ์ศูนย์วัฒนธรรมอีสาน โดยนายโสภิต ภูมิการพาณิชย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร ปี 2533

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์การใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนเจ้าหน้าที่ในโครงการ แบ่งเป็น

-ส่วนบริหาร	= 42 คน
-ห้องสมุด	= 3 คน
-ห้องปฐมพยาบาล	= 1 คน
รวมจำนวนบุคลากรที่ใช้โรงอาหาร	= 220 คน

ตั้งโต๊ะ 1 ผัด มีผู้มาใช้บริการ = 220/2	= 110 คน
คิดโต๊ะชนิด 4 คน/ชุด จำนวน = 110/4	= 28 ชุด
พื้นที่ชุดละ 4.5 ม ² (1.8x2.5 ม ²)	= 126 ม ²
พื้นที่ครัวคิด 30% ของพื้นที่ส่วนทานอาหาร	= 38 ม ²
พื้นที่ร้านค้าคิด 20% ของพื้นที่ส่วนทานอาหาร+ครัว	= 33 ม ²
พื้นที่เก็บของคิด 50% ของพื้นที่ครัว	= 19 ม ²
ส่วนห้องน้ำ 25 คน/ชุด = 110/25	= 4 ชุด
ชุดละ 3 ม ² รวมพื้นที่ห้องน้ำ	= 12 ม ²
รวมพื้นที่โรงอาหารส่วนของบุคลากรในโครงการ	= 228 ม ²
รวม Circulation 30%	= 297 ม ²

4.2 ส่วนของผู้เข้าชม

คิดจากจำนวนผู้เข้าเยี่ยมชมซึ่งมีโอกาสใช้ร้านอาหารพร้อมกันเป็น

รถบัส 1 คัน	= 80 คน
ใช้โต๊ะชนิด 4 คน/ชุด จำนวน = 80/4	= 20 ชุด
พื้นที่ชุดละ 4.5 ม ² (1.8x2.5 ม ²)	= 90 ม ²
พื้นที่ครัวคิด 30% ของพื้นที่ส่วนทานอาหาร	= 27 ม ²
พื้นที่ร้านค้าคิด 20% ของพื้นที่ส่วนทานอาหาร+ครัว	= 24 ม ²
พื้นที่เก็บของคิด 50% ของพื้นที่ครัว	= 14 ม ²

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนห้องน้ำ 25 คน/ชุด = 80/25	= 4 ม ²
ชุดละ 3 ม ² รวมพื้นที่ห้องน้ำ	= 12 ม ²
รวมพื้นที่ส่วนอาหารของผู้เข้าชมโครงการ	= 167 ม ²
รวม Circulation 30%	= 218 ม ²
รวมพื้นที่ส่วนโรงอาหารทั้งหมด	= 515 ม ²

5. ท้องจรด

5.1 ส่วนของบุคลากรในโครงการ

ที่จอดรถผู้ฝึกอบรมคิด 25% ของจำนวนครูฝึกทั้งหมด	= 5 คัน
ใช้พื้นที่ 15 ม ² /คัน (6x2.5) = 5x15	= 75 ม ²
ที่จอดรถส่วนผู้บริหาร (ผู้อำนวยการ+ผู้ช่วยฯ) 1 คน/คัน	= 4 คัน
ใช้พื้นที่	= 60 ม ²
ที่จอดรถเจ้าหน้าที่ส่วนบริหาร 10 คน/คัน	= 4 คัน
ใช้พื้นที่	= 60 ม ²
รวมพื้นที่จอดรถส่วนของบุคลากรในโครงการ	= 13 คัน
ใช้พื้นที่	= 195 ม ²

5.2 ส่วนของผู้มาเยี่ยมชม

จากสถิติของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาค้อในจังหวัด

นครราชสีมา จำนวนนักท่องเที่ยวตั้งแต่เดือนมกราคมถึงกรกฎาคม ปี 2537 จำนวน

นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมมากที่สุด คือเดือนเมษายน

ตารางที่ 10 แสดงสถิติการเข้าชมอุทยานแห่งชาติเขาลาว จ.นครศรีธรรมราช
(ประจำเดือนเมษายน พ.ศ. 2537)

ลักษณะ การเดินทาง	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)						รวม	(คืน)
	นักศึกษา		ประชาชน		ชาวต่างประเทศ			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
รถยนต์ส่วนบุคคล	283	249	2,740	2,351	31	18	5,672	584
รถบัส	276	231	1,847	1,302	-	-	3,656	72
รวม	559	480	4,587	3,653	31	18	9,328	656

ที่มา : ที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาลาว จ.นครศรีธรรมราช

จำนวนรถยนต์ส่วนบุคคล 584 คืน/เดือน = 20 คืน/วัน

จำนวนรถบัส 72 คืน/เดือน = 3 คืน/วัน

เนื่องจากอุทยานแห่งชาติเขาลาวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดในจังหวัด-
นครศรีธรรมราช และมีความสำคัญในระดับภาคด้วย ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม
และทัศนศึกษาเป็นจำนวนมาก จึงนำสถิตินักท่องเที่ยวและจำนวนรถของอุทยานแห่งชาติ-
เขาลาวเปรียบเทียบกับเพื่อหาจำนวนที่จอดรถของโครงการดังนี้

จำนวนรถส่วนบุคคล = 20 คืน/วัน = 300 ม²

(ที่จอดรถส่วนบุคคล 15 ม²/คืน)

จำนวนรถบัส = 3 คืน/วัน = 120 ม²

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รวมพื้นที่จอดรถผู้เยี่ยมชม	=	420 ม ²
รวมพื้นที่จอดรถทั้งหมด	=	615 ม ²
สรุปพื้นที่บริการทั้งหมดในโครงการ	=	1,617 ม ²

3.3.6 ส่วนพักอาศัย

จากมาตรฐานอาคารราชการในข้างต้นสามารถกำหนดอาคารพักอาศัยของบุคคลต่าง ๆ ได้ดังนี้

$$\text{บ้านพักผู้อำนวยราชการข้าราชการระดับ 7-8} = 107 \text{ ม}^2$$

$$\text{บ้านพักผู้ช่วยฯ 3 คน ๆ ละ 78 ม}^2 = 234 \text{ ม}^2$$

$$\text{บ้านพักครู 18 คน ๆ ละ 60 ม}^2 = 1,080 \text{ ม}^2$$

ที่พัก - นักการภารโรง 6 คน	
- คนขับรถ 2 คน	
- สยาม 2 คน	= 360 ม ²

$$\text{ที่พักผู้รับบริการฝึกอบรมคิด 80% ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมด} = 156 \text{ คน}$$

(จากสถิติการเข้าพักอาศัยของผู้เข้ารับการฝึกของศูนย์ศิลปาชีพบางไทร)

$$\text{ห้องพัก 1 ห้อง จุได้ 3 คน จะได้} = 52 \text{ ห้อง}$$

$$\text{ห้องพักห้องละ 16 ม}^2 \text{ ได้} = 52 \times 16 = 832 \text{ ม}^2$$

$$\text{ห้องน้ำ 75 ม}^2 / \text{ชุด} = 832 / 75 = 11 \text{ ชุด}$$

$$\text{ห้องน้ำชุดละ 3 ม}^2 = 11 \times 3 = 33 \text{ ม}^2$$

ส่วนนันทนาการ

$$\text{- ห้องกีฬา (โต๊ะปิงปอง 1 ตัว)} = 100 \text{ ม}^2$$

$$\text{- ที่พักผู้ดูแล 2 คน (ชาย, หญิง)} = 16$$

$$\text{รวมที่พักผู้เข้ารับการฝึกอบรม} = 1,044 \text{ ม}^2$$

$$\text{รวมพื้นที่ส่วนพักอาศัยทั้งหมด} = 2,825 \text{ ม}^2$$

$$\text{รวม Circulation 30\%} = 3,673 \text{ ม}^2$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปพื้นที่ใช้สอยในส่วนต่าง ๆ ของโครงการ

1. ส่วนผลิตและฝึกอบรม

1.1 แผนกทอผ้าพื้นเมือง

- พื้นที่ส่วนผลิตและฝึก	=	328 ตร.ม.
- ส่วนพักครู 4 คน	=	16 ตร.ม.
- เกือบของ	=	14 ตร.ม.
- ห้องน้ำ-ส้วม	=	6 ตร.ม.
รวม	=	364 ตร.ม.

1.2 แผนกสอดย่านลิเภา

- พื้นที่ส่วนผลิตและฝึก	=	117 ตร.ม.
- ส่วนพักครู 3 คน	=	12 ตร.ม.
- เกือบของ	=	8 ตร.ม.
- ห้องน้ำ-ส้วม	=	12 ตร.ม.
รวม	=	149 ตร.ม.

1.3 แผนกจักสานเสื่อกระจูด

- พื้นที่ส่วนผลิตและฝึก	=	195 ตร.ม.
- ลานอเนกประสงค์	=	63 ตร.ม.
- ส่วนพักครู 3 คน	=	16 ตร.ม.
- เกือบของ	=	8 ตร.ม.
- ห้องน้ำ-ส้วม	=	6 ตร.ม.
รวม	=	288 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 แผนกแกะสลักรูปหนังตะลุง

- พื้นที่ส่วนผลิตและฝึก	=	78 ตร.ม.
- ลานอเนกประสงค์	=	37 ตร.ม.
- ส่วนพักครู 1 คน	=	8 ตร.ม.
- เกือบของ	=	8 ตร.ม.
- ห้องน้ำ-ส้วม	=	6 ตร.ม.
รวม	=	137 ตร.ม.

1.5 แผนกเครื่องปั้นดินเผา

- พื้นที่ส่วนผลิตและฝึก	=	130 ตร.ม.
- ลานอเนกประสงค์	=	149 ตร.ม.
- ส่วนพักครู 2 คน	=	12 ตร.ม.
- เกือบของ	=	8 ตร.ม.
- ห้องน้ำ-ส้วม	=	6 ตร.ม.
รวม	=	305 ตร.ม.

1.6 แผนกเครื่องถม

- พื้นที่ส่วนผลิตและฝึก	=	104 ตร.ม.
- ส่วนพักครู 1 คน	=	4 ตร.ม.
- เกือบของ	=	8 ตร.ม.
- ห้องน้ำ-ส้วม	=	6 ตร.ม.
รวม	=	122 ตร.ม.

1.7 แผนกเครื่องเงิน

- พื้นที่ส่วนผลิตและฝึก	=	234 ตร.ม.
-------------------------	---	-----------

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับ **ส่วนพักครู 1 คน** การศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ **4** ใช้ **ตร.ม.** บนด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เก็บของ	=	8	ตร.ม.
- ห้องน้ำ-ส้วม	=	6	ตร.ม.
รวม	=	252	ตร.ม.

1.8 แผนกประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย

- พื้นที่ส่วนผลิตและฝึก	=	182	ตร.ม.
- ลานอเนกประสงค์	=	33	ตร.ม.
- ส่วนพักครู 2 คน	=	12	ตร.ม.
- เก็บของ	=	8	ตร.ม.
- ห้องน้ำ-ส้วม	=	6	ตร.ม.
รวม	=	241	ตร.ม.

1.9 แผนกประดิษฐ์เรือกอลและจำลอง

- พื้นที่ส่วนผลิตและฝึก	=	78	ตร.ม.
- ลานอเนกประสงค์	=	12	ตร.ม.
- ส่วนพักครู 1 คน	=	8	ตร.ม.
- เก็บของ	=	8	ตร.ม.
- ห้องน้ำ-ส้วม	=	6	ตร.ม.
รวม	=	112	ตร.ม.

2. ส่วนแสดงสินค้า 71 ตร.ม.

2.1 แผนกทอผ้าพื้นเมือง	10	ตร.ม.
2.2 แผนกสอดฮ่านลิเภา	5	ตร.ม.
2.3 แผนกจักสานเสื่อกระจูด	16	ตร.ม.
2.4 แผนกแกะสลักรูปหนังตะลุง	5	ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ 2.5 แผนกเครื่องปั้นดินเผา ศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาต 5 ตร.ม. ระเบียบชนด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6	แผนกเครื่องถม	5	ตร.ม.
2.7	แผนกเครื่องเงิน	10	ตร.ม.
2.8	แผนกประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย	10	ตร.ม.
2.9	แผนกประดิษฐ์เรือกอลและจำลอง	5	ตร.ม.
	รวม	71	ตร.ม.

3. ส่วนจำหน่ายสินค้า 254 ตร.ม.

3.1	โถง	=	48	ตร.ม.
3.2	พื้นที่ขาย	=	137	ตร.ม.
3.3	ห้องเก็บของ	=	69	ตร.ม.
	รวม	=	254	ตร.ม.

4. ส่วนบริหาร 281 ตร.ม.

4.1	ฝ่ายบริหาร			
-	โถงพักคอย	=	21	ตร.ม.
-	ห้องผู้อำนวยการ 1 คน	=	18	ตร.ม.
-	ห้องผู้ช่วยฯ ฝ่ายบริหาร 1 คน	=	12	ตร.ม.
-	ห้องเจ้าหน้าที่ธุรการ 2 คน	=	10	ตร.ม.
-	ส่วนเจ้าหน้าที่ทะเบียน 1 คน	=	4.5	ตร.ม.
-	ส่วนเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ 1 คน	=	4.5	ตร.ม.
-	ส่วนเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด 2 คน	=	9	ตร.ม.
-	ส่วนเจ้าหน้าที่พัสดุ 2 คน	=	9	ตร.ม.
-	ส่วนเจ้าหน้าที่การเงิน 1 คน	=	4.5	ตร.ม.
-	ห้องประชุม 21 คน	=	4.5	ตร.ม.
-	ห้องเก็บเอกสาร	=	9	ตร.ม.
-	ห้องน้ำ 4 ชุด	=	12	ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ห้องคนขับรถ 2 คน	=	6 ตร.ม.
- ห้องนักการภารโรง 6 คน	=	18 ตร.ม.
- ห้องยาม 2 คน	=	6 ตร.ม.
รวม	=	186 ตร.ม.

4.2 ฝ่ายวิชาการ

- ห้องผู้ช่วยฯ ฝ่ายวิชาการ 1 คน	=	12 ตร.ม.
- ห้องประชุม 19 คน	=	38 ตร.ม.
- ห้องเก็บของ	=	9 ตร.ม.
- ห้องน้ำ 2 ชุด	=	6 ตร.ม.
รวม	=	65 ตร.ม.

4.3 ฝ่ายกิจการ

- ห้องผู้ช่วยฯ ฝ่ายกิจการ 1 คน	=	12 ตร.ม.
- หัวหน้าหน่วยกิจกรรม 1 คน	=	6 ตร.ม.
- ห้องเก็บของ	=	9 ตร.ม.
- ห้องน้ำ 1 ชุด	=	3 ตร.ม.
รวม	=	30 ตร.ม.

5. ส่วนบริการ 1,612 ตร.ม.

5.1 ส่วนจัดประชุมและกิจกรรม

- พื้นที่ประชุมและทำกิจกรรม	=	355 ตร.ม.
- ห้องเก็บของ	=	31 ตร.ม.
- ห้องน้ำ	=	21 ตร.ม.
รวม	=	407 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 ห้องสมุด

- พื้นที่อ่านเก็บหนังสือ	=	82	ตร.ม.
- ส่วนบรรณารักษ์	=	6	ตร.ม.
- ที่ทำงานเจ้าหน้าที่	=	9	ตร.ม.
- ห้องน้ำ 2 ชุด	=	6	ตร.ม.
รวม	=	103	ตร.ม.

5.3 ห้องปฐมพยาบาล = 32 ตร.ม.

5.4 โรงอาหาร

5.4.1 ส่วนของบุคลากรในโครงการ

- ส่วนทานอาหาร	=	126	ตร.ม.
- คริว	=	38	ตร.ม.
- ร้านค้า	=	33	ตร.ม.
- ห้องเก็บของ	=	19	ตร.ม.
- ห้องน้ำ-ส้วม	=	12	ตร.ม.
รวม	=	228	ตร.ม.
รวม Circulation 30%	=	297	ตร.ม.

5.4.2 ส่วนของผู้เข้าชมโครงการ

- ส่วนทานอาหาร	=	90	ตร.ม.
- คริว	=	27	ตร.ม.
- ร้านค้า	=	24	ตร.ม.
- ห้องเก็บของ	=	14	ตร.ม.
- ห้องน้ำ-ส้วม	=	12	ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ 167 ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รวม Circulation 30% = 218 ตร.ม.

รวมพื้นที่โรงอาหารทั้งหมด = 515 ตร.ม.

5.5 ที่จอดรถ

5.5.1 ส่วนของบุคลากรในโครงการ

- ที่จอดรถครูฝึก 5 คัน = 75 ตร.ม.

- ที่จอดรถผู้บริหาร 4 คัน = 60 ตร.ม.

รวม = 135 ตร.ม.

5.5.2 ส่วนของผู้เข้าชมโครงการ

- ที่จอดรถส่วนบุคคล 20 คัน = 300 ตร.ม.

- ที่จอดรถบัส 3 คัน = 120 ตร.ม.

รวม = 420 ตร.ม.

รวมพื้นที่จอดรถทั้งหมด = 555 ตร.ม.

6. ส่วนพักอาศัย 3,673 ตร.ม.

- บ้านพักผู้อำนวยการ = 107 ตร.ม.

- บ้านพักผู้ช่วยฯ ฝ่ายบริหาร = 78 ตร.ม.

- บ้านพักผู้ช่วยฯ ฝ่ายวิชาการ = 78 ตร.ม.

- บ้านพักผู้ช่วยฯ ฝ่ายกิจการ = 78 ตร.ม.

- บ้านพักครู 18 คน ๆ ละ 60 ตร.ม. = 1,080 ตร.ม.

- บ้านพักคนงาน 10 คน ๆ ละ 36 ตร.ม. = 360 ตร.ม.

- ที่พักผู้รับบริการฝึก 52 ห้อง ๆ ละ 16 ตร.ม. = 832 ตร.ม.

- ห้องน้ำ 11 ชุด ๆ ละ 3 ตร.ม. = 33 ตร.ม.

- ห้องกีฬา โต๊ะปิงปอง 1 ตัว = 100 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวน-ห้องพักผ่อนนั่งเล่นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้หน้า 63 ตร.ม. ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ห้องพักผู้ดูแล 2 คน	= 16 ตร.ม.
รวมที่พักผู้เข้ารับการฝึก	= 1,044 ตร.ม.
พื้นที่ส่วนพักอาศัยทั้งหมด	= 2,825 ตร.ม.
รวม Circulation 30%	= 3,673 ตร.ม.

สรุปขนาดพื้นที่ใช้สอยในโครงการ

พื้นที่ส่วนที่เป็นตัวอาคารที่จะทำการออกแบบ	= 7,603 ตร.ม.
พื้นที่ส่วนที่จอดรถ	= 555 ตร.ม.
รวมพื้นที่ส่วนใช้สอยต่าง ๆ	= 8,158 ตร.ม.

3.4 ศึกษาและวิเคราะห์สภาพทั่วไปของที่ตั้งโครงการ

โครงการหมู่บ้านจุฬารัตน์พัฒนาที่ 3 และ 4 ตั้งอยู่ที่หมู่ 6 บ้านเสม็ดจวน ตำบลกุแหระ อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดูแลและรับผิดชอบโครงการโดยหน่วยงานของทหาร ชป.บ.จฉ. 3 (ม.พัน. 16) และชป.จฉ. 4 (ร. 15 พัน 1) ตามลำดับ

ลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่ราบป่าโปร่งมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดนครศรีธรรมราชไปทางทิศตะวันตกโดยใช้เส้นทางหมายเลข 4015 และ 4019 ประมาณ 60 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากอำเภอทุ่งใหญ่ไปบนถนนสายทุ่งใหญ่-ลำทับไปประมาณ 20 กิโลเมตร

ลักษณะภูมิอากาศ โดยทั่วไปอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุม มีอากาศร้อนชื้น มีฝนตกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมไปจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ และจะได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม จนถึงกลางเดือนตุลาคม

ลักษณะการใช้ที่ดิน โดยส่งเสริมการปลูกป่าและมีพื้นที่แบ่งให้ประชาชนเข้าอยู่อาศัย 100 ครอบครัวยุ แบ่งพื้นที่ทำกินให้ครอบครัวละ 9 ไร่ (มีสิทธิเฉพาะทำกิน แต่ไม่มี

เอกสารสิทธิครอบครอง) งานไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภายในหมู่บ้านมีโครงการส่งเสริมอาชีพดังนี้คือ

- การปลูกพืชในแปลงสาธิต
- การปลูกข้าวโพดอ่อน
- การปลูกพืชแซมในแปลงพื้นที่ทำกิน
- การเลี้ยงโคนมพันธุ์พื้นเมือง
- การเลี้ยงโคนม
- การเลี้ยงปลาในพืช
- กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
- กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์
- กลุ่มเรือพาย
- กลุ่มบริการแหล่งท่องเที่ยว
- กลุ่มตกปลา
- กลุ่มออมทรัพย์
- อาชีว เพื่อพัฒนาชนบท
- โครงการปลูกพืชพันธุ์ไม้ผล เช่น กระท้อน ชนุน ส้มโอ
- โครงการปลูกพืชสมุนไพร

ในอนาคตมีโครงการที่จะก่อสร้างอาคาร สถานที่ต่าง ๆ ดังนี้คือ

- โครงการโรงเรือนเพาะชำ
- โครงการอาชีพเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย
- โครงการสร้างศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์
- โครงการสร้างห้องน้ำ
- โครงการสร้างอาคารอเนกประสงค์หลังที่ 2

ส่วนโครงการที่รอเสนอขออนุมัติดังนี้

- รีสอร์ท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่วนสุขภาพ มาให้นักท่องเที่ยวศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น (โดยจะเสนอขออนุมัติแล้วให้ชาวบ้านทำกันเอง)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของโครงการหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนาที่ 3 และ 4 คือ วันที่ 4 กรกฎาคม ของทุกปีซึ่งเป็นวันคล้ายกันประสูติของเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ได้มีการจัดงานประเพณีประจำปี โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

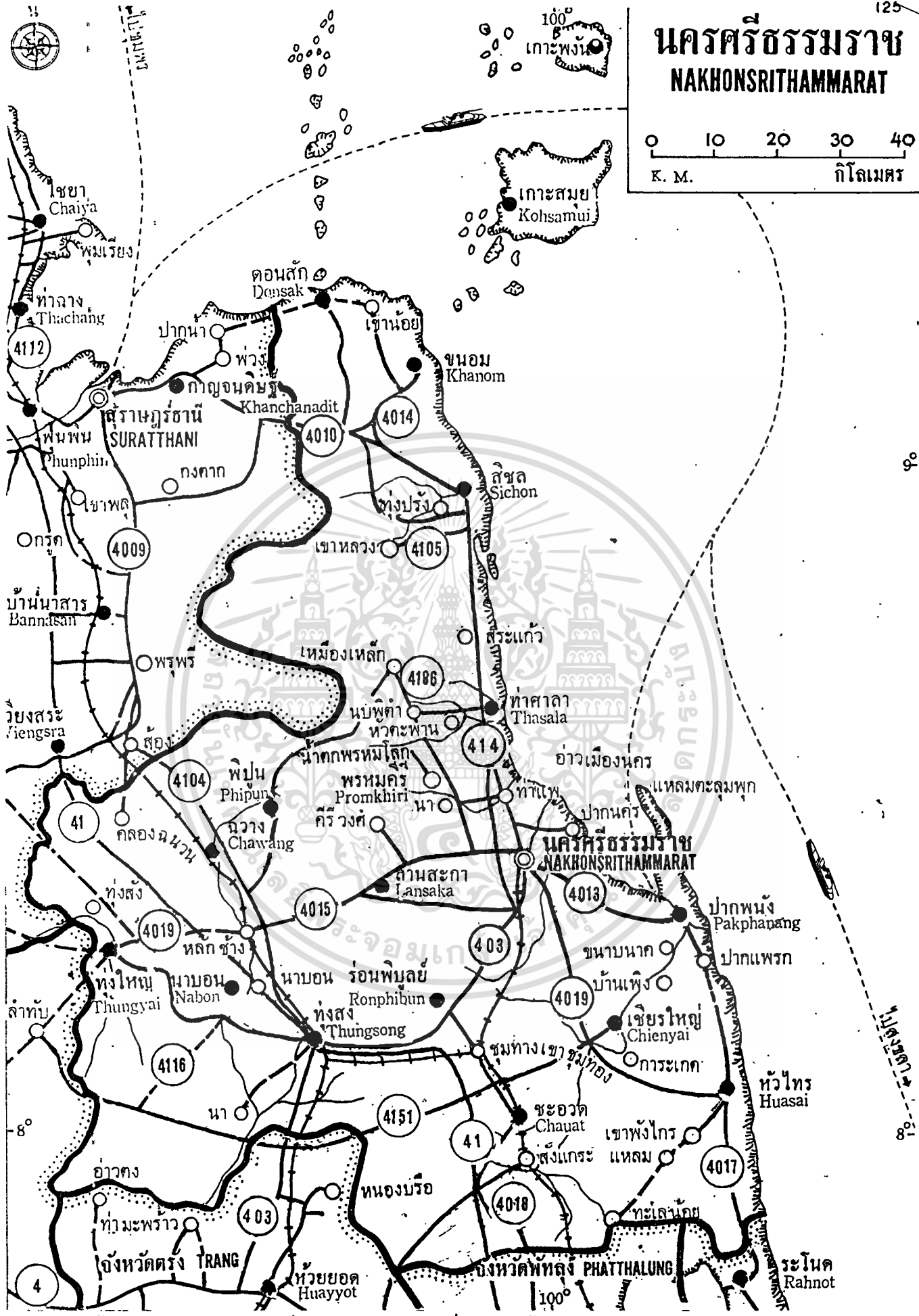
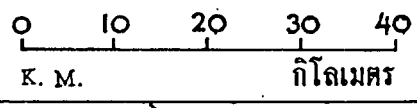
1. เพื่อแสดงความจงรักภักดี
2. เพื่อเชิดชูและเผยแพร่เกียรติยศของเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ
3. เพื่อความสามัคคีของราษฎรหมู่บ้านจุฬาภรณ์ 1, 2, 3 และ 4
4. เพื่อเป็นการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นไปตามพระประสงค์ โดยการส่งเสริมและเผยแพร่อ่างเก็บน้ำของหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนาที่ 3 ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช

งานเฉลิมพระเกียรติ ที่จัดให้มีขึ้น ณ หมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนาที่ 3 จัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ในภาคกลางวันและกลางคืนดังนี้

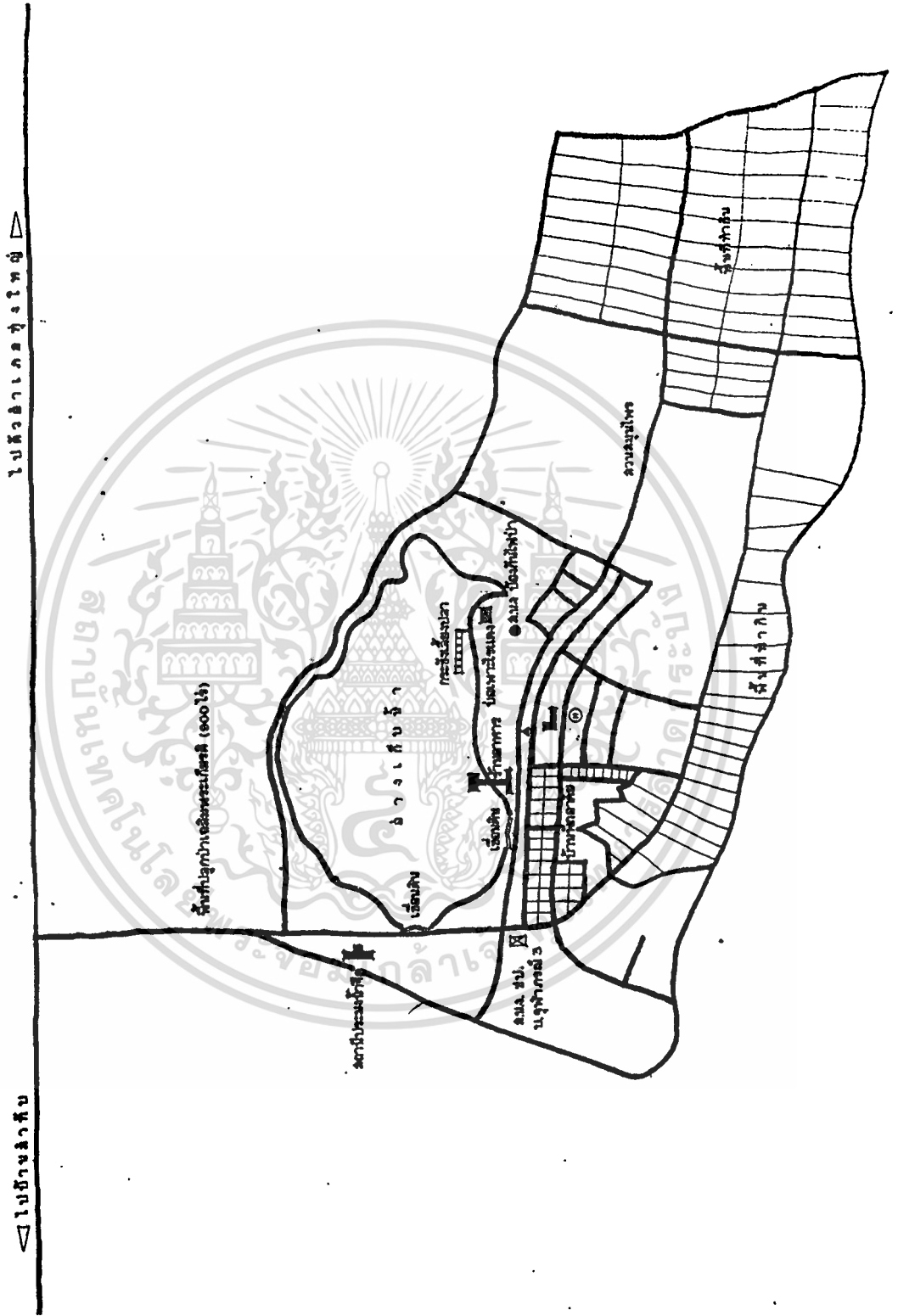
- จัดให้มีนิทรรศการของเจ้าฟ้าหญิง เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้
- จัดให้มีกิจกรรมการแสดงบนเวทีของส่วนราชการ หน่วยงาน ราษฎรในโครงการ ตลอดจนเยาวชนในพื้นที่ใกล้เคียง
- จัดให้มีการแข่งขันกีฬาพื้นบ้านระหว่างราษฎรในโครงการหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนาที่ 1, 2, 3 และ 4
- จัดให้มีการแข่งขันเรือพาย เรือแคนู จักรยานน้ำ ซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์วลัยลักษณ์ เพื่อหารายได้สมทบทุนมูลนิธิจุฬาภรณ์ฯ
- จัดให้มีการแสดงการกระโดดร่ม-ดึงพระสุชา
- จัดให้มีการจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคราคาถูก เพื่อประชาชนที่มาท่องเที่ยวชมงาน
- จัดให้มีโรงทาน เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล โดยบริการอาหารกลางวันฟรีแก่ผู้มาเที่ยวชมงานในกลางคืน
- จัดให้มีมหรสพฉลองสมโภชชงพระนามย่อของเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ อันเป็น

เอกลักษณ์ในการจัดกิจกรรมสืบต่อไปงาน โดยชบวนวัง เทอดพระเกียรติจะอัญเชิญธงและในการค้าไม่วางกรณีโดยนั้นสืบมีทั้งหน้าปีที่จัดและหน้าปีถัดมาและตั้งหน้าปีถัดมาของทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ตอนกลางคืนจะมีมหรสพต่าง ๆ เช่น หนังตะลุง มโนราห์ ดนตรี ภาพยนตร์

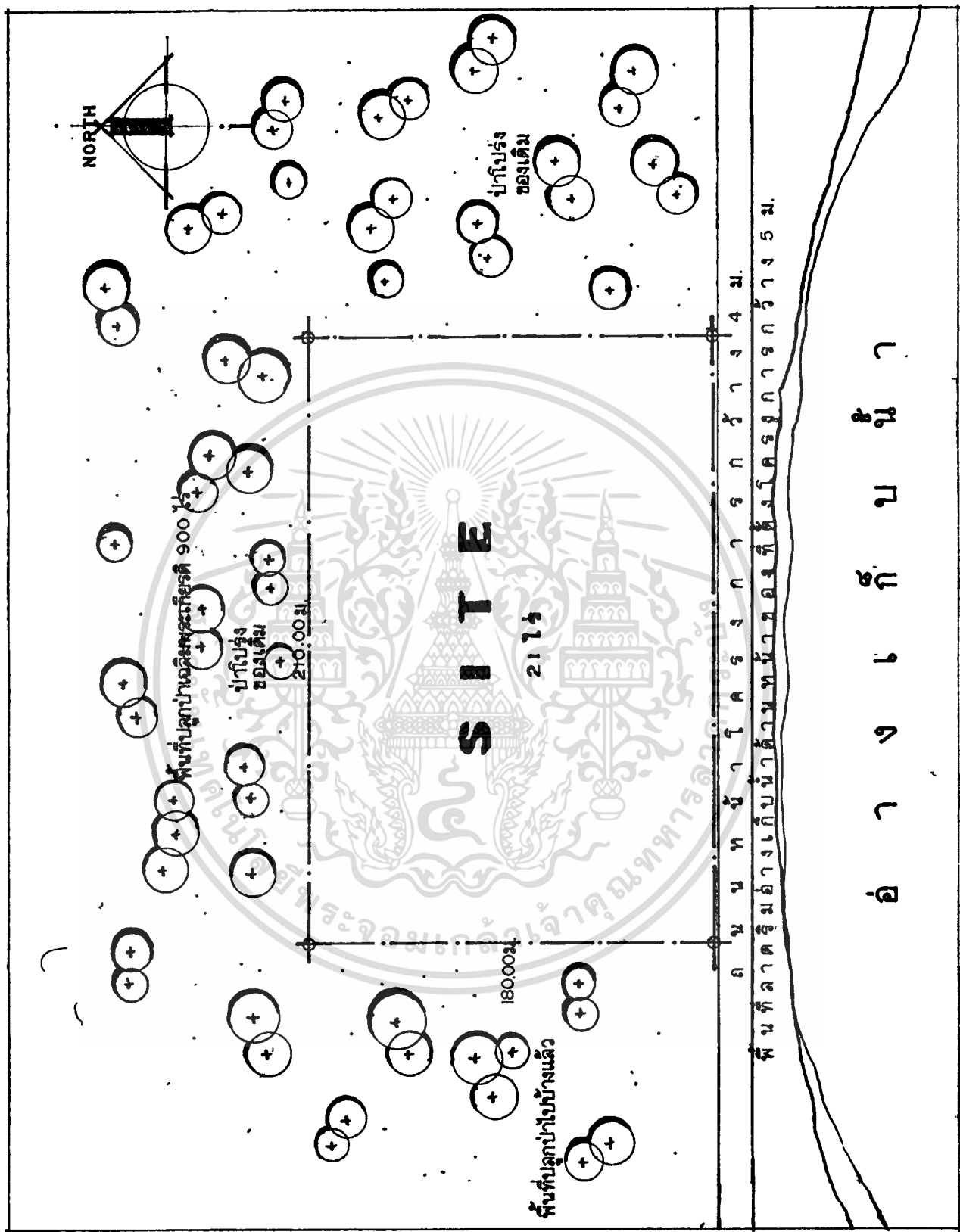
นครศรีธรรมราช NAKHSRITHAMMARAT

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้รูปที่บริการใช้แสดงแผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราชนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับควรใช้เฉพาะที่ควรศึกษาเท่านั้น ไม่ควรนำออกไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 รูปที่ 2 แสดงผังแม่บทโครงการหมู่บ้านจตุรภาคพัฒนาที่ 3
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สรุปไว้สำหรับแสดงสภาพทั่วไปบริเวณที่ตั้งโครงการไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไปอ.ทุ่งใหญ่

ไปบ้านลำทับ จ.กระบี่

พื้นที่ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ ม.สุภาพรณ์พัฒนา 3. (900 ไร่)

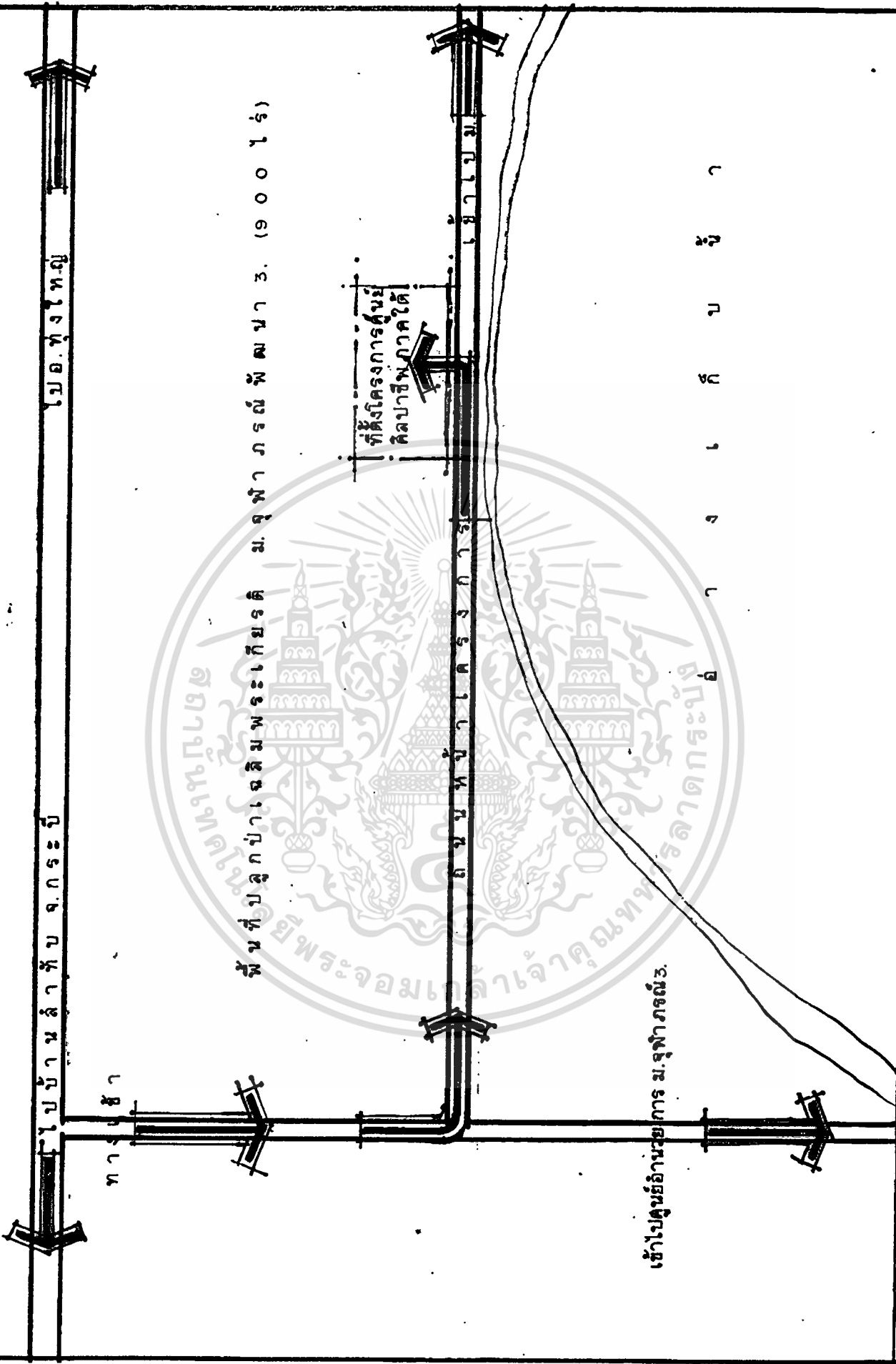
ที่ตั้งโครงการศูนย์
ศิลปศึกษาภาคใต้

เข้าเขมร

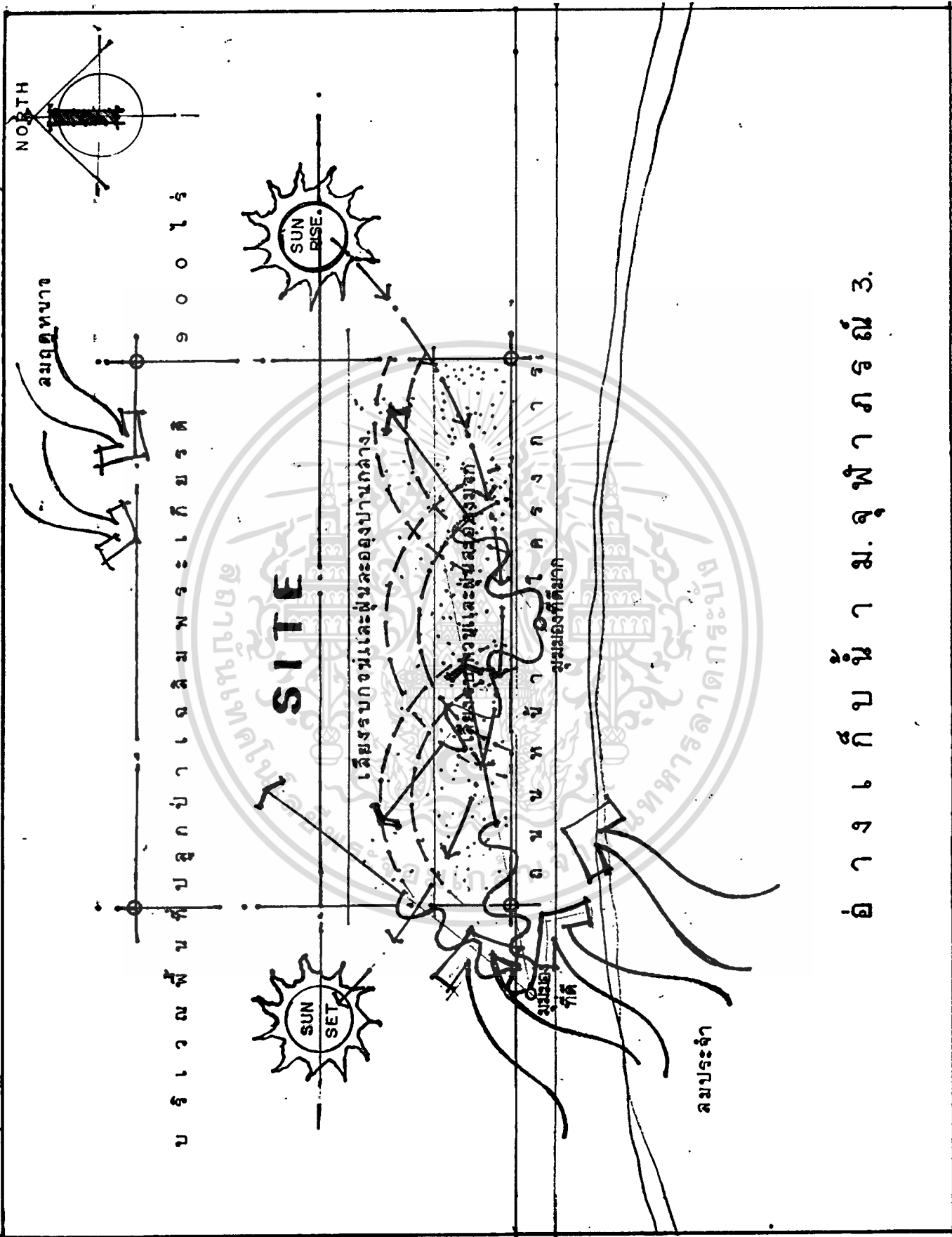
ทาง เ ก ล ะ ก ี บ ชู ่า

เข้าไปศูนย์อำนวยการ ม.สุภาพรณ์ 3.

ทางเข้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนรูปที่ 4 บกกา แสดงเส้นทางการเข้าถึงที่ตั้งโครงการนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

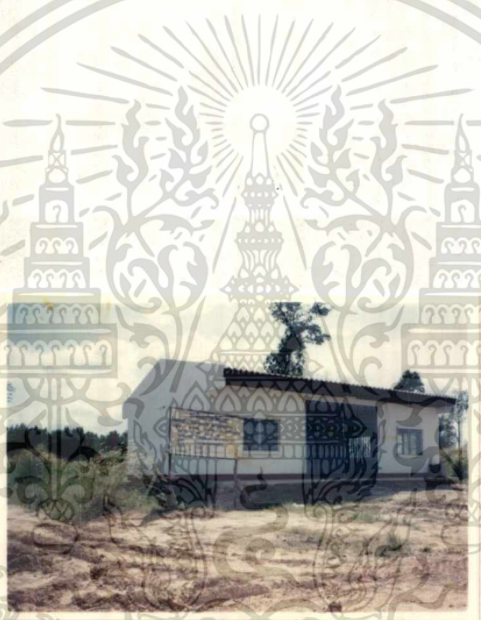

ผังแม่บทหน้า ม.จุฬาภรณ์ 3.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการเท่านั้นไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่าการณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 12 แสดงอ่างเก็บน้ำ

รูปที่ 13 แสดง ส.น.ง. ป้องกันไฟฟ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับรูปที่ 14 ซึ่งแสดงบ้านพักอาศัยของชาวบ้านที่นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 15 แสดงอาคารอเนกประสงค์

รูปที่ 16 แสดงหอพระหน้าอาคารอเนกประสงค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่รูปที่ 17 ไว้สำหรับแสดงบ้านพักอาศัยและพื้นที่ทำกินของชาวบ้านไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 18 แสดงสวนสมนไพร

รูปที่ 19 แสดงกระชังเลี้ยงปลา

รูปที่ 20 แสดงบ่อเพาะไรแดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูใช้ในงานเพื่อลดภาระตัวเองเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 21 แสดงสถานีประมงน้ำจืด

รูปที่ 22 แสดงห้องเครื่องปั้มน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับรูปที่ 23 ซึ่งแสดงคอกเลี้ยงไก่ของชาวบ้านให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 24 แสดงบ่อเลี้ยงปลาของชาวบ้าน

รูปที่ 25 แสดงทางเข้าร้านอาหารหมู่บ้านจุกักริมพัฒนาที่ 3

เอกสารนี้เป็นรูปที่ 26 ที่แสดงทัศนภาพโดยรัวมของสถานที่ที่ท่องเที่ยวหมู่บ้านจุกักริมพัฒนาที่ 3 ซึ่งด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5 ศึกษาและวิเคราะห์ระบบต่าง ๆ ของโครงการ

3.5.1 ระบบโครงสร้าง

การเลือกระบบใช้ระบบโครงสร้างกับอาคาร ต้องคำนึงถึงการใช้งานความเหมาะสม และความต้องการขององค์ประกอบอาคารในแต่ละส่วน สำหรับอาคารในโครงการนี้ เป็นอาคารที่รวมการใช้หลายลักษณะเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งมีลักษณะการใช้สอยของแต่ละส่วนแตกต่างกัน แบ่งเป็นอาคารช่วงสั้น และอาคารช่วงยาวและพอสรุ้ระบบโครงสร้างอาคารที่ใช้ได้ดังนี้ คือ

1. ระบบเสาและคาน

เนื่องจากโครงสร้างและระบบเสาและคาน เป็นระบบที่นิยมและประหยัดในด้านโครงสร้าง และเหมาะสมสำหรับอาคารในประเทศไทย ฐานรากจำเป็นต้องตอกเข็ม การเลือกใช้ระบบในการจัดวางคานและพื้น สามารถจัดเป็น

- ก. ระบบตารางสี่เหลี่ยมจัตุรัส (Square Grid)
- ข. ระบบตารางสี่เหลี่ยมผืนผ้า (rectangular Grid)
- ค. ระบบตารางทะแยง (Screw Grid)

ระบบตารางสี่เหลี่ยมจัตุรัสและระบบตารางสี่เหลี่ยมผืนผ้าในบางกรณีสามารถใช้ร่วมกันได้ ในกรณีช่วงกว้างเท่ากัน หรือเป็นครึ่งหนึ่งของช่วงยาว ซึ่งระยะที่เหมาะสมมีความกว้างเฉลี่ย 6-9 เมตร ส่วนระบบตารางทะแยงเหมาะสำหรับแผ่นพื้นที่มีขนาดช่วงกว้าง ช่วงยาว 1, 2 การใช้จะเป็นการประหยัดที่สุดการเลือกระบบพื้นที่จำเป็นต้องคำนึงถึงระบบการเดินท่อต่าง ๆ ด้วย เพราะจะต้องมีการเดินผ่านหรือเจาะพื้นที่และคานในบางส่วน ซึ่งในเรื่องของระบบพื้นที่สามารถนำมาพิจารณาได้ คือ

1. พื้นระบบตง (Ribbed Floor)

1.1 พื้นระบบตง แบบทางเดี่ยวสามารถทำให้พื้นที่ที่มีความบางมากได้และสามารถยึดหยุ่นในการเจาะรูสำหรับใส่ท่อได้ แต่ก็ไม่เหมาะที่จะเจาะผ่านคาน เพราะมีความหนา และจำเป็นต้องเสริมเหล็กเพิ่มในคานบางตัว ทำให้ลำบากในการก่อสร้างและ

1.2 พื้นระบบตง แบบสองทางสามารถทำพื้นที่ได้บางมากเช่นกันแต่ควรถ่ายน้ำหนักในช่วงกว้าง ๆ มาก ๆ การก่อสร้างจึงจะคุ้มค่าเพราะยึดหยุ่นมาก ในการเจาะพื้นที่ไม่จำเป็นต้องเสริมเหล็กเพิ่ม และสามารถวางท่อได้ทุกทิศทาง แต่ในการเจาะผ่านคานจะลำบาก เพราะต้องเจาะหลายตัว และต้องเสริมเหล็กพิเศษโดยทฤษฎีแล้ว เสา ระบบน้ำหนักทั้งสี่ควรเป็นจัตุรัส แต่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในลักษณะอื่นได้ เช่น ลักษณะของวงกลมที่กระจายน้ำหนักออกจากศูนย์กลางเสา เป็นต้น

2. ระบบแฟลตแอสลอบ (Flat Slab) เป็นระบบโครงสร้างที่ไม่มีคานการก่อสร้างง่ายแต่พื้นจะหนา โดยแปรผันตามลักษณะของช่วงเวลา (หนาอย่างน้อย 15-30 ซม.) และเป็นโครงสร้างที่มีการยึดหยุ่นดีมาก ในการแบ่งพื้นที่ใช้สอยระบบการออกแบบตำแหน่งในการเจาะ รวมทั้งต้องมีการเสริมเหล็กบริเวณที่เจาะด้วย

สรุป ข้อดีของระบบเสาและคานในการเลือกใช้กับโครงการ

1. ลักษณะสามารถทำเป็นอาคารเปิดโล่งหรือปิดทับได้ตามความเหมาะสมของแต่ละส่วนที่ใช้งาน เช่น ส่วนบริหาร ส่วนบริการเฉพาะต้องการเปิดโล่ง เพราะเป็นส่วนปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
2. ยึดหยุ่นได้มากในการเจาะช่วงแสงหรือหน้าต่างในจุดที่จำเป็น
3. ยึดหยุ่นได้มากในเรื่องของการกันผนัง
4. เป็นโครงสร้างน้ำหนักปานกลาง รับน้ำหนักได้ตามความต้องการ
5. ยึดหยุ่นได้ในด้านใช้ร่วมกับระบบการเดินท่อภายในอาคาร
6. เหมาะสมสำหรับอาคารที่ต้องการขยายตัว เพราะทำได้ง่าย
7. การกันห้องสามารถกันได้ตามต้องการ
8. ระบบของช่องเดินท่อ Duct System สามารถเดินได้สะดวกทั้งทางตั้งและทางนอน
9. การก่อสร้างง่าย และช่างในประเทศไทยมีความสามารถเพียงพอ
10. สามารถใช้ร่วมกับโครงสร้างพิเศษส่วนอื่นได้ เช่น ส่วนห้องประชุมใหญ่
11. สามารถใช้ทำเป็นโครงสร้างสำหรับทางติดคู่ หรือทางเดิน หรือในส่วน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่รวบรวมขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้โดยไม่เป็นต้นฉบับ มิฉะนั้นจะผิดกฎหมาย และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. โครง Truss คือโครงสร้างทางแนวยาว ซึ่งรับน้ำหนักจากด้านบนเพื่อถ่ายลงสู่ Support เช่นเดียวกับคาน (Beam) นั้นเอง แต่เนื่องจาก Truss สามารถรับน้ำหนักได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าและน้ำหนักเบากว่า การใช้คานรับน้ำหนักในขณะที่รับน้ำหนักต่างกันและเท่ากัน ดังนั้นในโครงสร้างที่เป็น Long Span หรือโครงสร้างที่รับน้ำหนักเราน้ำ Truss มาใช้แทน Beam และ Girder จะเป็นการประหยัดได้มาก โดยเฉพาะในการก่อสร้าง โครงหลังคาและบางครั้งเรายังนำ Truss มาใช้ในโครงสร้างพื้นที่ช่วงยาว

ข้อดีของโครงสร้าง Truss

1. สามารถพาดช่วงได้กว้าง
2. โครงสร้างมีน้ำหนักเบา (ยกเว้นคอนกรีตเสริมเหล็ก)
3. สามารถดัดแปลง ต่อเติม ใช้กับสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ได้ หลายรูปแบบ
4. สามารถสร้างแบบสำเร็จรูปแล้วจึงนำไปติดตั้ง
5. ก่อสร้างได้รวดเร็ว (ยกเว้นคอนกรีตเสริมเหล็ก)

ข้อเสียของโครงสร้าง Truss

1. มีคุณสมบัติทางด้านการป้องกันไฟได้น้อย (ยกเว้นคอนกรีตเสริมเหล็ก)
2. มีข้อผิดพลาดในการทำงานได้มาก เพราะเป็นโครงท่อนต่อ
3. การออกแบบข้อต่อของ Members ต้องทำให้ถูกต้องเพื่อให้ข้อต่อทำหน้าที่

อย่างสมบูรณ์ตามการออกแบบ

3.5.2 ระบบเสียงและการควบคุม

ห้องที่มีความจำเป็นในการออกแบบเพื่อให้มีระบบเสียงที่ดี ได้แก่ ห้องสมุด ห้องประชุม หรือส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องการความเงียบ สมภาณีในการคิด การทำงาน ซึ่งการออกแบบต้องคำนึงถึงการสะท้อนของเสียง การดูดกลืนของเสียง และการกระจายเสียง ทั้งนี้มีความเกี่ยวข้องกับทางเลือกใช้วัสดุการออกแบบรูปร่างของห้องและการจัด

เอกสารเรื่อง เรือนรถที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัสดุที่มีคุณสมบัติในการดูดเสียงทั่วไป เช่น พนักเก้าอี้ ฉาบปูน หน้าต่าง ผนัง จะดูดเสียงได้มาก นอกจากนี้ก็ได้แก่ ม่าน เครื่องเรือน พรหม คน

วัสดุที่ช่วยเก็บเสียงที่ทำขายแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทแผ่นสำเร็จรูป ซึ่งรวมทั้ง Accoustic Tile
2. พวงฉาบหรือพ่น เป็นพลาสติก และวัสดุมีรูพรุน Fiber ต่าง ๆ
3. ชนิดเป็นเม็ดยึดหยุ่นได้ เช่น พวง Mineral Woll, Wood Wool

ต้นเสียงอาจเกิดจากภายนอกหรือภายในอาคาร ซึ่งถ้าจากภายนอก ได้แก่ เสียงรถยนต์ เครื่องมือไฟฟ้าจากส่วนผลิตและฝึกอบรม เป็นต้น การออกแบบสามารถ ป้องกันได้โดยวางผนังอาคารให้อยู่ลึกเข้าไป ห่างจากแหล่งกำเนิดเสียงมาก ๆ แบ่งแยก เขตอาคารหรือใช้กระถาง 2 ชั้น กำบัง แล้วใช้เครื่องปรับอากาศ การทำสนามหญ้าหรือ ปลูกต้นไม้เป็น Screen ก็สามารถลดความดังของเสียงลงได้อีกวิธีหนึ่ง เช่นกัน ส่วนการ แก้ปัญหาของเสียงจากภายในอาจทำได้โดยวัสดุขี้ผึ้งเสียง ทำหน้าต่างกระจก 2 ชั้น ป้องกันเสียงที่แทรกผ่านตรงรอยต่อของประตูและรูกุญแจ โดยใช้วัสดุพวกสักหลาด ยาง ทำ Sound Look ที่ประตูเพื่อลดเสียงดังในขณะที่เปิดปิดประตูหรือออกแบบให้มีห้องกันเสียงทาง หลังคา โดยทำหลังคาให้สูงมี Air Space ตรงกลางระหว่างหลังคาและฝ้าเพดาน หรือ ทำหลังคา 2 ชั้น หลังคาคอนกรีต สามารถป้องกันเสียงได้ 45-50 db มุงกระเบื้องและ ฝ้าเพดานห้องกันเสียงได้ 25-40 db อีกประการหนึ่งที่ต้องคำนึงคือ ที่ตั้งของห้องแยกห้อง ที่ต้องการความเงียบให้ห่างจากห้องที่มีเสียงรบกวน สำหรับห้องที่เกิดเสียงและความ สั่นสะเทือนอาจอยู่บนหลังคา หรือแยกออกไปใช้แทนยาง ไม้คอร์กรองรับเครื่องเพิ่มลด ความสั่นสะเทือน

3.5.3 ระบบปรับอากาศ

องค์ประกอบต่าง ๆ ในโครงการจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไป บางส่วน สามารถใช้การระบายอากาศตามธรรมชาติได้ เช่น ส่วนผลิตและฝึกอบรม ส่วนรับประทานอาหาร ส่วนจำหน่ายสินค้า หอประชุมกิจกรรม แต่บางส่วนก็จำเป็นที่จะมีการปรับอากาศ

เนื่องจากลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบนั้น ๆ ที่จะต้องมีการควบคุมอุณหภูมิความชื้น และการถ่ายเทอากาศไม่สม่ำเสมอ อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การระบายอากาศ จึงต้องมีระบบการปรับอากาศที่เหมาะสมสำหรับองค์ประกอบเหล่านี้ หลายส่วนของโครงการเป็นส่วนที่มีพื้นที่การใช้สอยมาก การใช้เครื่องแบบ Window Type อาจกระจายลมได้ไม่ทั่วถึง ประกอบทั้งเป็นเครื่องที่ไม่แยกส่วน การติดตั้งจะเป็นการทำลายความงามของอาคารไป จึงเลือกใช้แบบ Split Type และแบบ Central แต่มีข้อคำนึงโดยแยกตามองค์ประกอบหลักของโครงการได้ดังนี้ คือ

1. ส่วนบริหารชั้นสูง ใช้ระบบ Split Type
2. ฝ่ายบริหารทั่วไป ใช้ระบบ Central

3.5.4 ระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง

นอกจากจะใช้ระบบไฟฟ้าในเครื่องใช้ของอาคารไฟฟ้าส่วนภูมิภาคโดยการแปลงกระแสไฟฟ้าจากกำลังสูงเป็นกำลังต่ำไปยังสถานีไฟฟ้าย่อยของโครงการและมีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าฉุกเฉินอีก 2 แบบ คือ

1. เครื่องกำเนิดไฟฟ้ากลาง (Generator Set) จะจ่ายไฟฟ้าไปยังส่วนกิจกรรมที่ผู้ใช้มากและมีความจำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมต่อไป โดยไม่ขาดแคลน คือส่วนพักอาศัยของบุคลากรในโครงการ นักเรียน ครูฝึก และส่วนรักษาความปลอดภัย เป็นต้น
2. เครื่องกำเนิดแสงสว่างฉุกเฉิน (Emergency Lighting) จะเป็นเครื่องให้แสงสว่างเป็นจุด เพื่อป้องกันปัญหาโจรภัยที่อาจเกิดขึ้น ในกรณีระบบไฟฟ้าขัดข้อง การให้แสงสว่างแก่อาคารโดยทั่วไป สามารถแบ่งตามแหล่งกำเนิดของแสงได้ดังนี้

1. แสงธรรมชาติ ให้ความรู้สึกมีชีวิตชีวา เกิดบรรยากาศตามธรรมชาติและไม่สิ้นเปลืองพลังงานใด ๆ มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดตามช่วงเวลาของวัน
2. แสงประดิษฐ์ เป็นแสงที่ใช้ได้ตลอดเวลา สามารถควบคุมช่วงเวลาและปริมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1. แสงจากหลอด Incandescent (ธรรมดา) เป็นแสงที่เหมาะสมสำหรับการให้แสงเน้นที่จุดสำคัญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. แสงจากหลอด Fluorescent (เรืองแสง) เป็นแสงที่นุ่มนวล และมีการกระจายของแสงดีกว่าหลอดธรรมดา

ในการเลือกใช้แสงจากแหล่งกำเนิดทั้งสอง ควรพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ ความเหมาะสม ข้อดี-ข้อเสีย และองค์ประกอบอื่น ๆ แต่ทั่วไปนิยมใช้ทั้ง 2 แบบร่วมกัน ทั้งนี้ เพราะมีความคล่องตัวในการใช้งานมากกว่าที่จะเลือกใช้เพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่ง

วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการให้แสงสว่าง

1. การให้แสงสว่างจากด้านบน เป็นแสงที่มีทิศทางส่องมาจากเหนือศีรษะ กรณีที่เป็นแสงธรรมชาติ ห้องควรมีความสูงของเพดานพอสมควร เพื่อลดปัญหาในเรื่องแสงที่ตกมาที่พื้นโดยตรง เพราะจะทำให้ตาพร่ามัวได้ อีกทั้งความร้อนเกิดขึ้นด้วย ควรพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมเป็นส่วนๆ ไป ในกรณีที่เป็นแสงประดิษฐ์ ซึ่งเราสามารถควบคุมปริมาณของแสงได้ วิธีนี้มีการกระจายของแสงสม่ำเสมอ
2. การให้แสงสว่างจากด้านข้าง นิยมใช้กันมาแต่โบราณ โดยทั่วไปใช้หน้าต่างหรือช่องแสงตอนบนของผนังตรงจุดติดกับส่วนของหลังคา ซึ่งเป็นการให้แสงที่เหมาะสมสำหรับประเทศในแถบร้อน แสงที่ตกลงมาจะก่อกมลประมาณ 45 องศา และกระจายไปได้เกือบทั่วบริเวณ

แสงระดับแสงสว่างในที่สาธารณะ

		ลูเมน/ตร.ม.	ดัชนีการจ้าของแสง
พิพิธภัณฑ์	- ทั่วไป	15	16
	- ส่วนจัดแสดง	เฉพาะงาน	16
ห้องสมุด	- ห้องอ่านหนังสือ	20	19
	- โต๊ะอ่านหนังสือ	30	19

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

		ลูเมน/ตร.ม.	ดัชนีการจ้าของแสง
ส่วนทำงาน	- ทัวไป	30	19
	- ห้องเขียนแบบ	30	16
	- ห้องประชุม สำนักงาน	45	16
ส่วนปฏิบัติการ	- ห้องทดลองทัวไป	30	19
	- ห้องซ่อมสงวน	100	19

3.5.5 ระบบกำจัดน้ำเสีย

1. น้ำเสียจากระบบทัวไป สามารถต่อเข้ากับทางระบายน้ำสาธารณะได้ทันที
2. น้ำเสียจากสุขภัณฑ์ เช่น ชักโครก โถปัสสาวะ กำจัดโดยใช้บ่อเกรอะ

บ่อซึม

3. น้ำเสียจากสารเคมี ต้องผ่านกระบวนการกำจัด Wasted Water Treatment ในขั้นตอนต่าง ๆ คือ

3.1 บ่อผสมสารเคมี เป็นบ่อเติมสารเคมีเพื่อปรับค่า pH ให้เป็นกลาง ขจัดสารที่เป็นกรด-ด่าง และเกลือกกลางออกให้หมด นอกจากนี้ยังผสมผสานสารเคมีเพื่อไปเคลือบสารประกอบ หรือสารพิษต่าง ๆ ในน้ำให้มีขนาดใหญ่ขึ้น น้ำหนักมากขึ้น ทำให้สามารถตกตะกอนได้เร็วขึ้น

3.2 บ่อกวนน้ำ น้ำที่ได้รับการเติมสารเคมีจากขั้นตอนที่ 3.1 แล้วจะล้นลงมากในบ่อที่ 2 นี้ ช่วงภายในบ่อจะมีใบพัดหมุนกวนน้ำอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้น้ำผสมหรือทำปฏิกิริยากับสารเคมีได้เร็วขึ้น และเป็นการเปิดโอกาสให้ตะกอนจับตัวกัน และตกตะกอนเร็วขึ้น

3.3 บ่อตกตะกอน จะรับน้ำที่ล้นมาจากบ่อที่ 2 เพื่อกำจัดสิ่งเจือปนและให้มีการตกตะกอนในขั้นแรก และเป็นการเก็บกักน้ำเพื่อให้สารเคมีสลายตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารของบริษัทฯ และสงวนลิขสิทธิ์ในเอกสารฉบับนี้ไว้เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 บ่อเก็บกักน้ำ Reservoir เป็นการเก็บกักชั้นสุดท้าย เพื่อให้สารเคมีสลายตัว และตกตะกอน เพราะอาจจะมีสารเคมีบางส่วนที่ยังทำปฏิกิริยาไม่หมด

3.5 บ่อทดสอบคุณสมบัติของน้ำเสีย ก่อนที่จะปล่อยน้ำที่มีการบำบัดแล้วสู่ระบบระบายน้ำ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในเรื่องของความปลอดภัยจากสารพิษต่าง ๆ จึงจัดให้น้ำได้ผ่านทดสอบคุณสมบัติก่อนปล่อยลงท่อระบายน้ำ หรือระบบแผ่กระจายในดิน

หมายเหตุ บ่อในข้อ 3.3 - 3.5 ในขบวนการกำจัดน้ำเสียนี้อาจเปิดเพื่อให้เกิด Oxidation ระหว่างน้ำกับอากาศ (ปฏิกิริยาทางชีวเคมี) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเปลี่ยนสภาพของน้ำที่มีสิ่งปฏิกูลให้เป็นน้ำดี พอที่จะระบายสู่ระบบระบายน้ำได้

3.5.6 ระบบป้องกันและควบคุมอัคคีภัย

จากการพิจารณาถึงสาเหตุที่จะทำให้เกิดอัคคีภัยอาคารพอจะสรุปได้ 3 ประการ คือ

- ก. การใช้กระแสไฟฟ้า
- ข. ไฟไหม้เพราะการสูบบุหรี่
- ค. ความประมาทเปลวเรือของเจ้าหน้าที่

จากสาเหตุ 3 ประการ อาจทำการแก้ไขได้โดยการจัดระบบรักษาความปลอดภัยในการป้องกันอัคคีภัยโดยพิจารณาจากระบบป้องกันอัคคีภัย 3 ระบบใหญ่ ๆ คือ

1. ระบบดับน้ำดับเพลิง
2. ระบบใช้แก๊สดับเพลิง (มีการจัดระบบดับเพลิงประจำห้องทำงานอัตโนมัติ)
3. ระบบให้แก๊สดับเพลิงอย่างเดียว (แบบสำเร็จรูป ติดตั้งเฉพาะจุด)

ระบบป้องกันและควบคุมอัคคีภัย เพื่อป้องกันความเสียหายของอาคารและสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ อันเนื่องมาจากอุบัติเหตุเพลิงไหม้ จึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธวิธีป้องกันและควบคุมมิให้เพลิงลุกลามทำความเสียหายต่ออาคารได้ โดยมีหลักการป้องกันเพลิงไหม้ในขั้นต้น ดังนี้

1. วางระเบียบข้อบังคับสำหรับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
2. มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกระแสไฟฟ้าโดยตรง โดยทำหน้าที่ตรวจดูการเดินสายไฟฟ้าเป็นประจำทุกวัน และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้แก้ไขซ่อมแซมอุปกรณ์ไฟฟ้าตามช่วงเวลาที่กำหนด

3. มีห้องเก็บเชื้อเพลิงและสารเคมีที่ปลอดภัย
4. ออกแบบอาคารให้สามารถป้องกันอัคคีภัย และป้องกันการรุกรานของ

เพลิงด้วย

5. ติดตั้งสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ตามจุดต่าง ๆ ที่สำคัญ

6. เตรียมหัวสูบล และสายสูบล สำหรับฉีดน้ำดับเพลิงไว้ตามจุดต่าง ๆ เป็นระยะ ในกรณีที่น่าประปรายไม่เพียงพอ จะต้องมีน้ำสำรองไว้ รวมทั้งเครื่องสูบน้ำและเครื่องทำไฟฟ้าฉุกเฉิน

7. เตรียมสารเคมีสำหรับดับไฟในห้องต่าง ๆ

8. ฝึกเจ้าหน้าที่ให้เตรียมพร้อมและระมัดระวังในเรื่องอัคคีภัย โดยฝึกให้รู้สึกใช้สารเคมีป้องกันไฟและแจ้งเหตุเพลิงไหม้ มีการซ้อมดับเพลิงเป็นครั้งคราว

9. มีสัญญาณแจ้งเพลิงไหม้ไปยังสถานดับเพลิง

10. ติดตั้งเครื่องตัดความร้อนและเครื่องดับเพลิงอัตโนมัติ

3.5.7 ระบบรักษาความปลอดภัย

การป้องกันความเสียหายซึ่งอาจเกิดขึ้นแก่สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ในโครงการนั้น ต้องคำนึงถึงการรักษาความปลอดภัย ทั้งโจรภัยและอัคคีภัย ซึ่งอาจจะแบ่งได้ 2 ประเภท คือ 1. ปัญหาความปลอดภัยภายนอก

2. ปัญหาความปลอดภัยภายใน

การรักษาความปลอดภัย

1. การตรวจสอบทะเบียนบัญชีผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในส่วนแสดงสินค้า

2. จัดระบบวิธีการมอบหมายและควบคุมเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ ในการดูแลความปลอดภัยของงานในส่วนจัดแสดง ส่วนผลิตและฝึกอบรม ส่วนจำหน่ายสินค้า และส่วนพัสดุภัณฑ์

3. ระบบป้องกันความเสียหายที่เกิดจากคน คือการโจรกรรม การจับต้องซึ่งต้องจัดระบบการดูแลความปลอดภัยด้วยการจัดเจ้าหน้าที่ ยามรักษาการ เจ้าหน้าที่ดูแลส่วน

เอกสารนี้จำหน่ายสินค้า การจัดระบบการเข้าออก รวมทั้งการจัดวางเครื่องอุปกรณ์ทางเทคนิคด้วย
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น สิ่งข้างต้นมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
ความปลอดภัย

4.2 การกำหนดกลุ่มกิจกรรมของโครงการ

จากประโยชน์ใช้สอยประเภทต่าง ๆ ในโครงการสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. ส่วน Public ประกอบด้วย ส่วนจำหน่ายสินค้า ส่วนบริหาร ห้องสมุด ห้องปฐมพยาบาล ร้านอาหาร และที่จอดรถ
2. ส่วน Semi-Public ประกอบด้วย ส่วนผลิตและฝึกอบรม ส่วนแสดงสินค้า ส่วนจัดประชุมและกิจกรรม และโรงอาหาร
3. ส่วน Private ประกอบด้วย ส่วนพักอาศัย

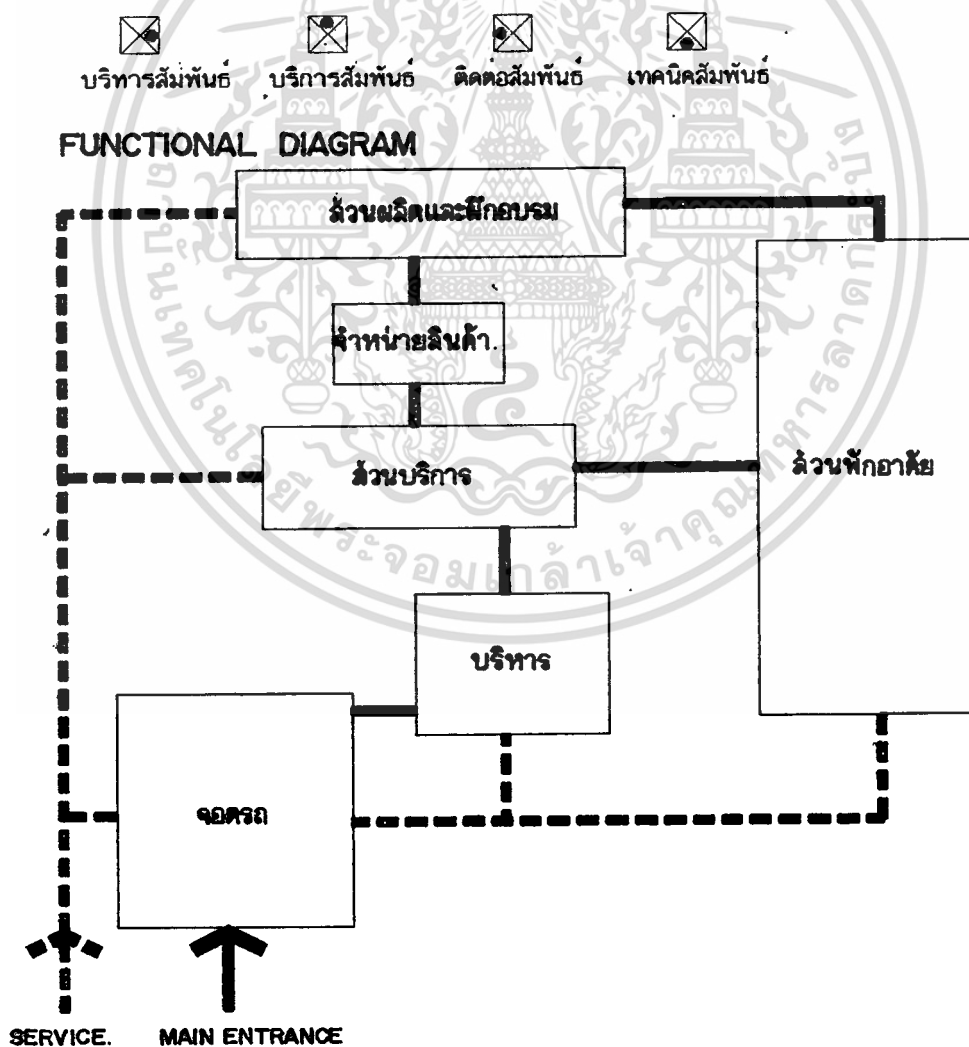

4.3 ความสัมพันธ์ของส่วนใช้สอยต่าง ๆ ในโครงการ

4.3.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักของโครงการ

INTERACTION CHART

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	รวม
1. ส่วนผลิตและฝึกอบรม		2	2	3	1	8
2. ส่วนจำหน่ายสินค้า	●		2	3	1	8
3. ส่วนบริหาร	●	●		3	1	8
4. ส่วนบริการ	●	●	●		1	10
5. ส่วนที่พักอาศัย	●	●	●	●		4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

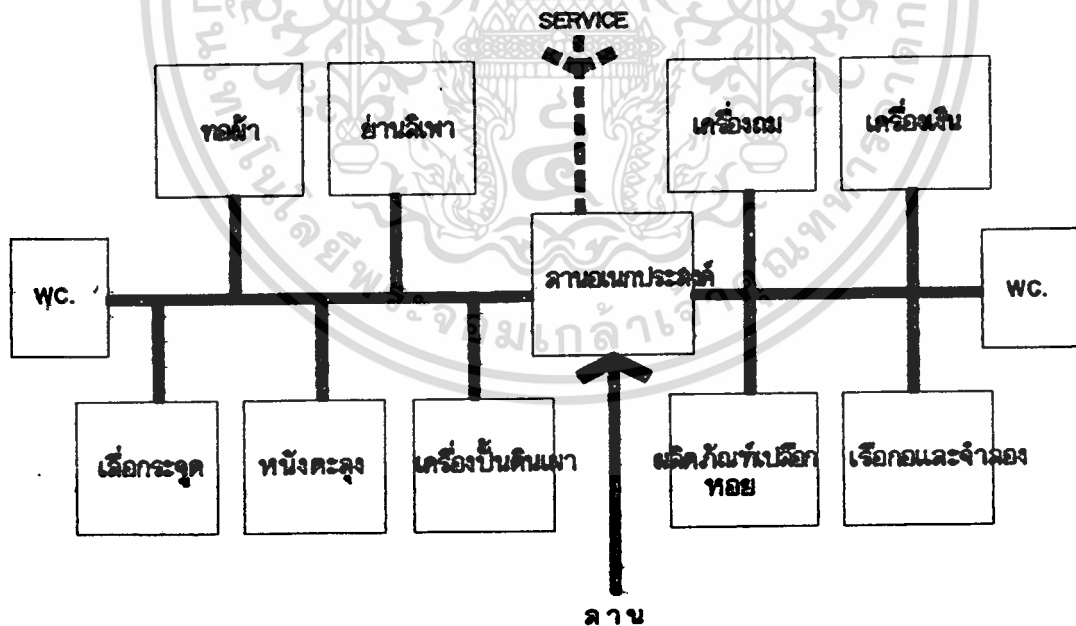
4.3.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนผลิตและฝึกอบรม

INTERACTION CHART

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	รวม
1.แผนกท่าอากาศยานเมือง		1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	12
2.แผนกถอดยานลิฟา	×		1	1	1	1	1	1	1	2	2	12
3.แผนกจัดการเครื่องระจุด	×	×		1	1	1	1	1	1	2	2	12
4.แผนกแกะสลักหนังตะลุง	×	×	×		1	1	1	1	1	2	2	12
5.แผนกเครื่องบินดินเผา	×	×	×	×		1	1	1	1	2	2	12
6.แผนกเครื่องถม	×	×	×	×	×		1	1	1	2	2	12
7.แผนกเครื่องเงิน	×	×	×	×	×	×		1	1	2	2	12
8.แผนกประติมากรรมแกะสลักไม้	×	×	×	×	×	×	×		1	2	2	12
9.แผนกประติมากรรมเครื่องและจำลอง	×	×	×	×	×	×	×	×		2	2	12
10.สถานอนุกรมประติมากรรม	×	×	×	×	×	×	×	×	×		2	20
11. W.C	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×		20

 บริหารสัมพันธ์
  บริการสัมพันธ์
  ติดต่อสัมพันธ์
  เทคนิคสัมพันธ์

FUNCTIONAL DIAGRAM

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในแผนกต่าง ๆ

INTERACTION CHART

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6	
1.พื้นที่ผลิตและฝึกอบรม		1	2	2	2	3	10
2.ลานอเนกประสงค์	●		1	1	2	2	7
3.ห้องพักรู	●	●		1	2	1	8
4.เก็บของ	●	●	●		0	3	7
5.WC.	●	●	●	●		1	7
6.ลานแสดงสินค้า	●	●	●	●	●		10

บริหารสัมพันธ์

บริการสัมพันธ์

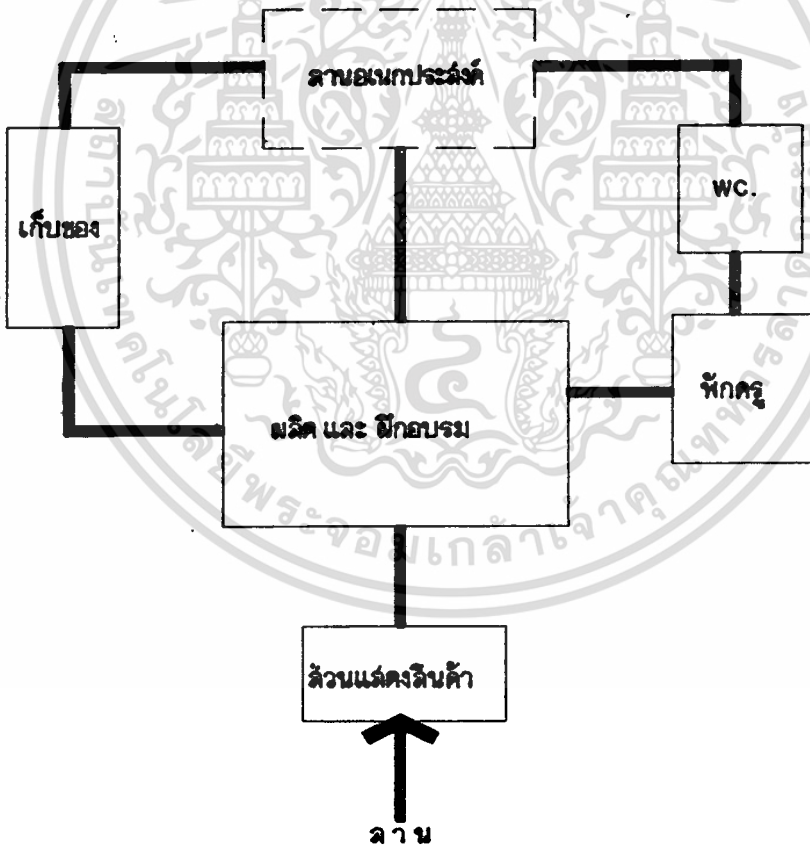

ติดต่อสัมพันธ์

เทคนิคสัมพันธ์

FUNCTIONAL DIAGRAM

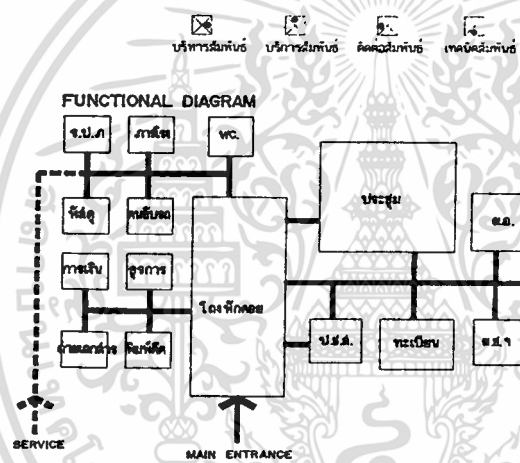
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบประกอบส่วนบริหาร

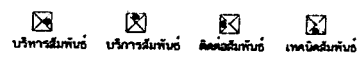
INTERACTION CHART (ฝ่ายบริหาร)

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	รวม
โสตศึกษา	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	26
2.ห้อง ส.ส.	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	1	1	1	1	1	32
3.ส.ร.1 ฝ่ายบริหาร	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	1	1	1	1	1	32
4.คูหา	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
5.ระเบียบ	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
6.ประชาสัมพันธ์	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
7.คูหาติดต่อ	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
8.ห้อง	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
9.ภาชนะ	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
10.ห้องประชุม	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	25
11.กับเอกสาร	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20
12.WC.	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	25
13.ส.ร.บริหาร	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	21
14.ภาชนะ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	22
15.ส.ป.ก	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	21

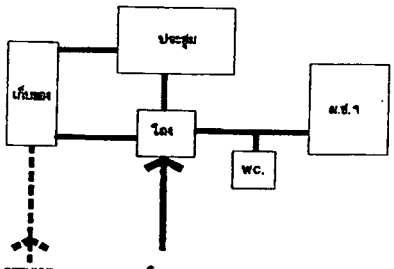

INTERACTION CHART (ฝ่ายบริหาร)

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	รวม
1.ส.ร.1 ฝ่ายบริหาร	2	2	1	2	1	7
2.ห้องประชุม	3	3	2	2	1	9
3.ห้องกับเอกสาร	1	2	1	1	1	6
4.WC.	2	2	2	2	2	6
5.โสต	2	2	2	2	2	6

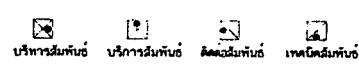

FUNCTIONAL DIAGRAM

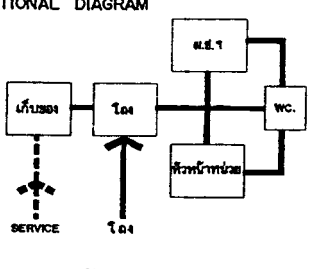

INTERACTION CHART (ฝ่ายบริหาร)

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	รวม
1.โสต	2	2	2	2	2	6
2.ส.ร.1 ฝ่ายบริหาร	3	1	2	2	1	6
3.ห้องกับเอกสาร	2	2	2	2	2	6
4.กับเอกสาร	1	2	2	2	2	6
5.WC.	2	2	2	2	2	7

FUNCTIONAL DIAGRAM

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนบริการ

INTERACTION CHART (ห้องสมุด)

องค์ประกอบ	1	2	3	4	รวม
1.บ้านหนังสือ		2	2	2	6
2.บงชอนาใช้กัน		2	2		6
3.เจ้าหน้าที				2	6
4. WC.					6

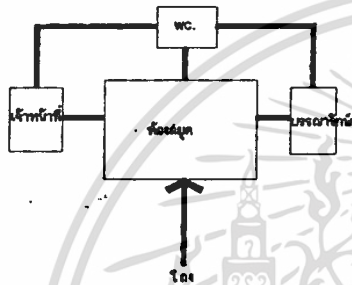
INTERACTION CHART (โรงพยาบาล)

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	รวม
1.เจานาพาหะ		1	2	3	2	8
2.ศิว		1	3	2	1	7
3.เจานา				2	1	8
4.มกษณ					1	8
5. WC.						5

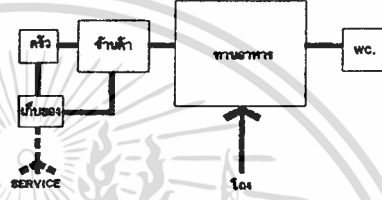
บริหารสัมพันธ์
 บริการสัมพันธ์
 วัสดุสัมพันธ์
 เทคโนโลยีสัมพันธ์

บริหารสัมพันธ์
 บริการสัมพันธ์
 วัสดุสัมพันธ์
 เทคโนโลยีสัมพันธ์

FUNCTIONAL DIAGRAM

FUNCTIONAL DIAGRAM

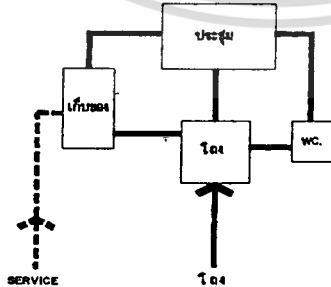

INTERACTION CHART (โรงพยาบาลและห้องสมุด)

องค์ประกอบ	1	2	3	4	รวม
1. ไอที		2	2	2	6
2. ห้องประชุม และ ห้องจอย		3	2		7
3. ห้องนักเรียน				1	5
4. WC.					5

บริหารสัมพันธ์
 บริการสัมพันธ์
 วัสดุสัมพันธ์
 เทคโนโลยีสัมพันธ์

FUNCTIONAL DIAGRAM

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.7 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนพักอาศัย

INTERACTION CHART (บ้านพัก)

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6	7	8	รวม
1.โถง	2	2	2	2	2	2	2	2	14
2.ห้องนอน	2	2	0	1	2	1			10
3.ห้องน้ำ	2	1	2	2	2	2			12
4.บันได		0	1	2	0				9
5.ครัว				3	1	2			9
6.สตาร์				1	1				11
7.WC.						0			10
8.จอดรถ									8

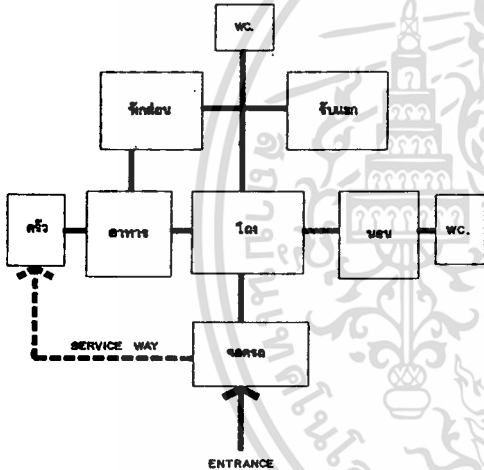
INTERACTION CHART (พื้นที่ใช้สอยรวม)

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6	รวม
1.โถง	2	2	2	2	2	3	11
2.ห้องนอน	2	2	2	2	1		9
3.ห้องพักผ่อน, รับประทานอาหาร	2	2	2	2			10
4.ห้องกีฬา				2	2		10
5.WC.					2		10
6.ที่จอดรถ							11

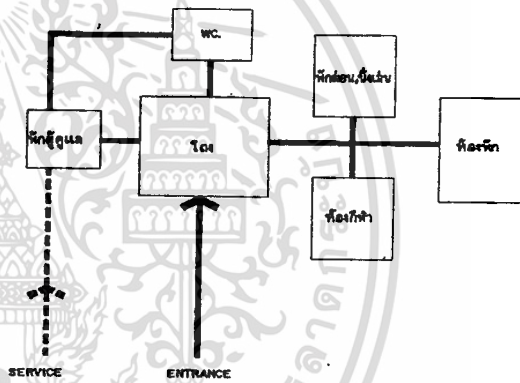
บริหารสัมพันธ์
  บริการสัมพันธ์
  ติดต่อสัมพันธ์
  เหนือสัมพันธ์

บริหารสัมพันธ์
  บริการสัมพันธ์
  ติดต่อสัมพันธ์
  เหนือสัมพันธ์

FUNCTIONAL DIAGRAM

FUNCTIONAL DIAGRAM

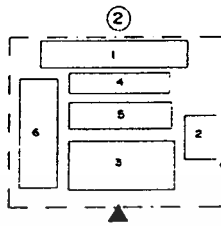
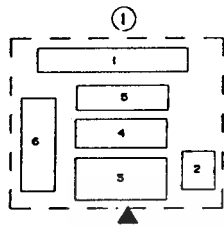
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

CRITERIA SCHEMATIC	FUNCTIONAL RELATION (X3)	ADDESSIBILITY (X3)	APPROACH (X2)	CONTROL (X2)	SERVICE (X2)	ENBIRONMENT (X2)	รวม
1	6	6	4	4	2	2	24
2	6	3	4	2	2	4	21
3	3	6	2	4	4	2	24
4	12	6	4	2	4	2	21
5	12	6	4	2	2	2	30
6	6	12	4	4	4	2	32
7	12	12	8	8	8	8	56
8	6	12	2	2	4	4	30
9	12	6	4	4	6	6	38
10	12	6	4	4	2	2	30
11	12	6	6	6	2	4	36
12	6	6	2	6	6	4	30
13	3	12	4	2	2	4	27
14	3	6	4	2	6	2	23
15	6	3	6	4	4	2	25
16	6	3	2	4	6	4	25

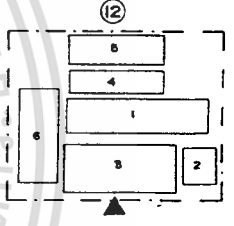
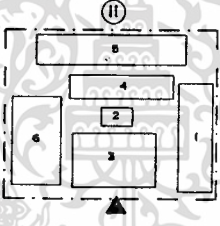
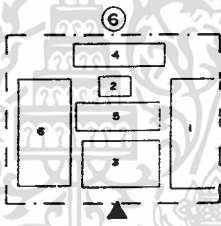
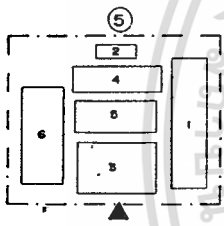
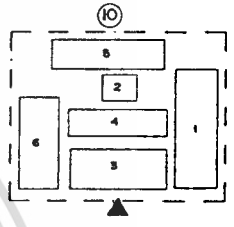
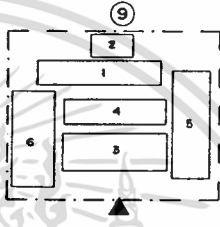
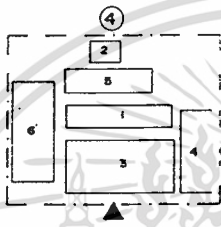
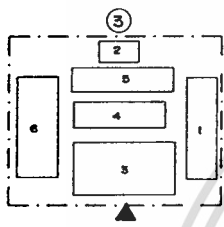
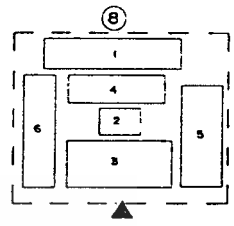
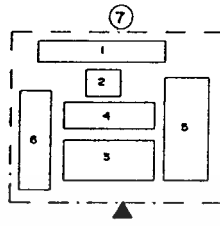
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.4 การจัดวางองค์ประกอบหลักของโครงการ

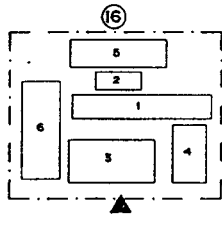
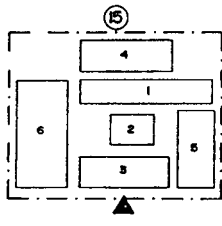
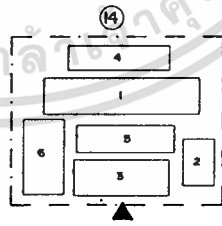
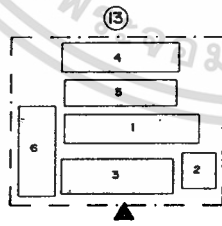
GROUPING ZONING ALTERNATIVE

GROUPING ZONING ALTERNATIVE

GROUPING ZONING ALTERNATIVE

1. ส่วนผลิตและฝึกอบรม   2. ส่วนจำหน่ายสินค้า   3. ส่วนบริหาร

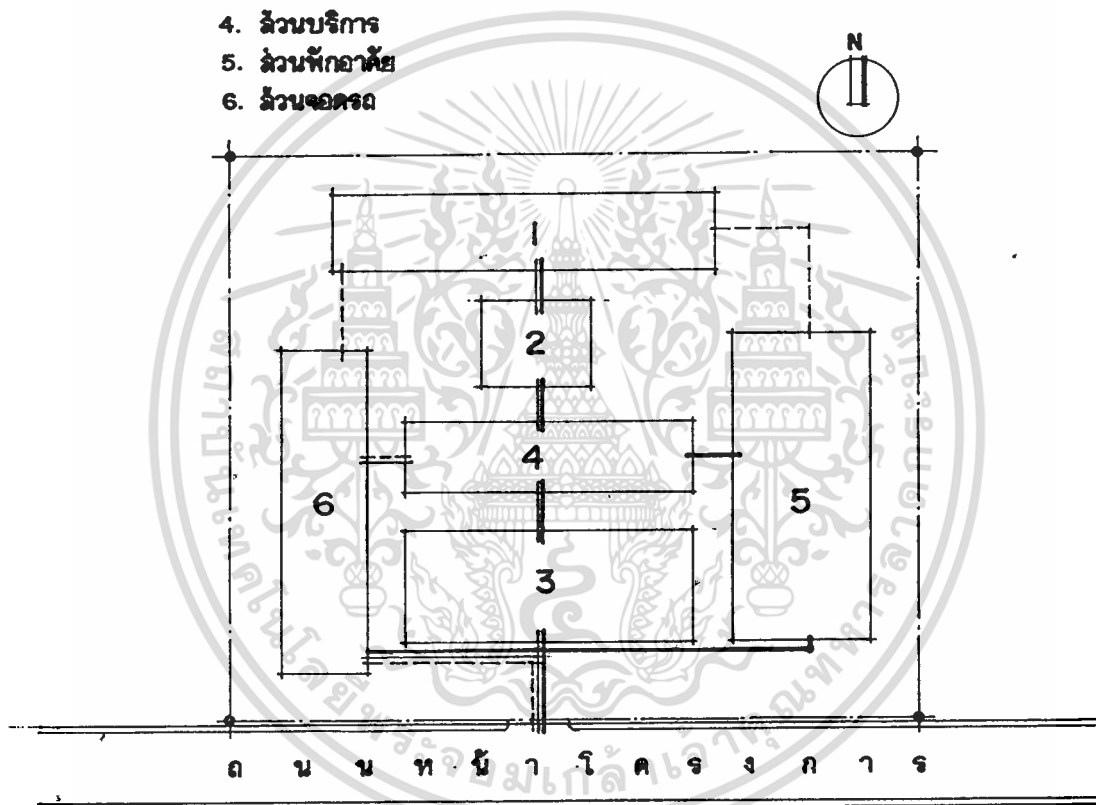
4. ส่วนบริการ   5. ส่วนพินิจ   6. ออตอปาร์ค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบกับที่ตั้งโครงการ

SITE STRUCTURE

1. ส่วนผลิตและฝึกอบรม, แลคซลิบร้า
2. ส่วนจำหน่ายสินค้า
3. ส่วนบริหาร
4. ส่วนบริการ
5. ส่วนพักอาศัย
6. ส่วนจอดรถ

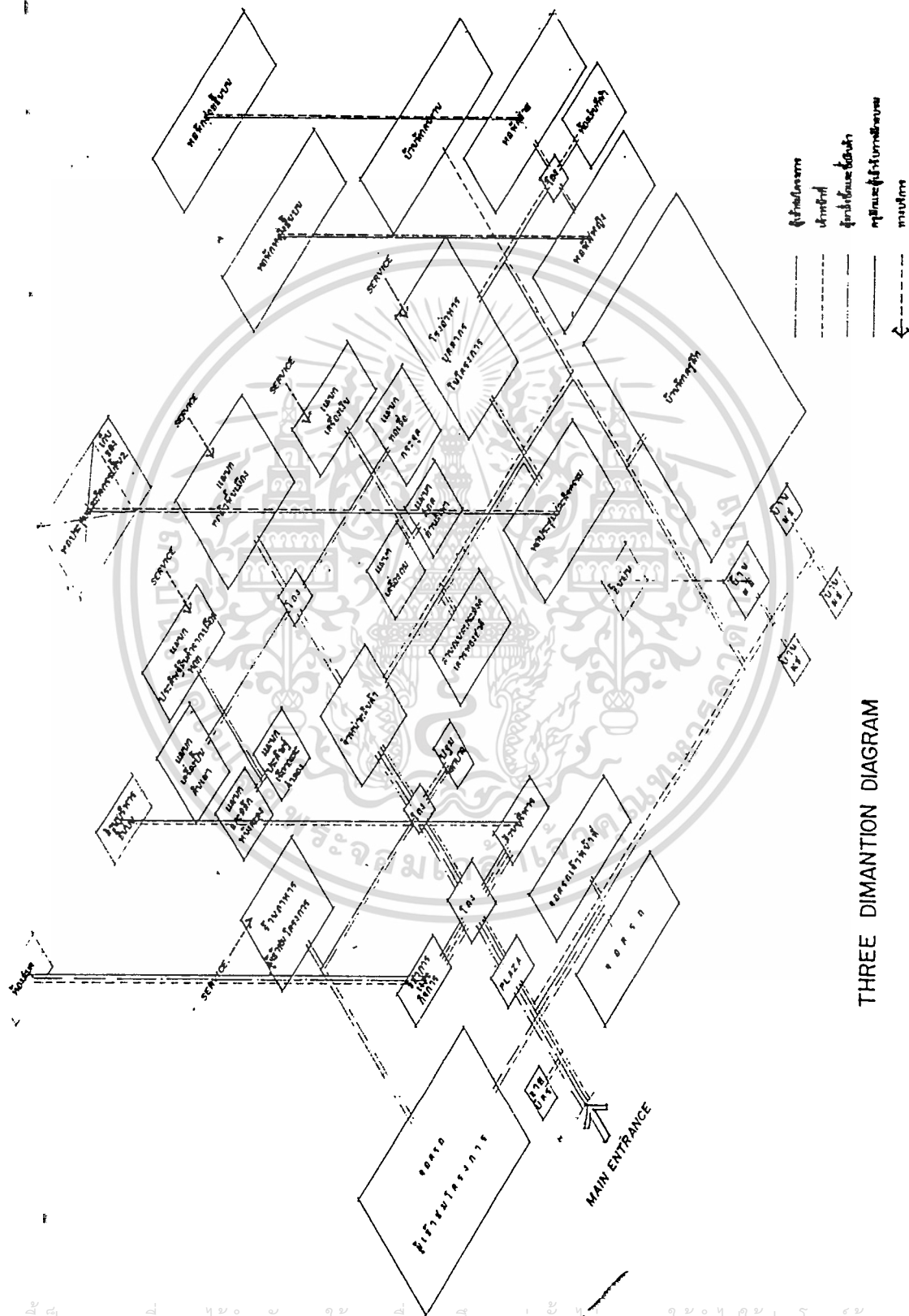

- PUBLIC WAY
- SERVICE WAY
- STAFF WAY

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.7 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบแบบ 3 มิติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

PHYSICAL

7

1. ลักษณะทั่วไปของภาคใต้

2. โครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ (หมู่บ้านสุขภาพดี 12 แห่ง)

หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 1 (อ. น. พังงา) ภูเก็ต	หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 11 (อ. พังงา) พังงา
หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 2 (อ. น. พังงา) พังงา	หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 12 (อ. พังงา) พังงา
หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 3 (อ. น. พังงา) พังงา	หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 13 (อ. พังงา) พังงา
หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 4 (อ. น. พังงา) พังงา	หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 14 (อ. พังงา) พังงา
หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 5 (อ. น. พังงา) พังงา	หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 15 (อ. พังงา) พังงา
หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 6 (อ. น. พังงา) พังงา	หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 16 (อ. พังงา) พังงา
หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 7 (อ. น. พังงา) พังงา	หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 17 (อ. พังงา) พังงา
หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 8 (อ. น. พังงา) พังงา	หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 18 (อ. พังงา) พังงา
หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 9 (อ. น. พังงา) พังงา	หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 19 (อ. พังงา) พังงา
หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 10 (อ. น. พังงา) พังงา	หมู่บ้านสุขภาพดีที่ 20 (อ. พังงา) พังงา

Southern Art And Craft Center
KING PONGJUE'S INITIATIVE OF TECHNOLOGY AND CRAFTING

Chart แสดงความเป็นไปได้ของโครงการทางด้านกายภาพ

8

พื้นที่โครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ในพื้นที่ภาคใต้ ของสถาบันสุขภาพดีใน 12 แห่ง

เอกสารนี้เป็น Chart ที่แสดงที่ตั้งโครงการหมู่บ้านสุขภาพดี 12 แห่งในภาคใต้ ประโยชน์ด้านกรค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

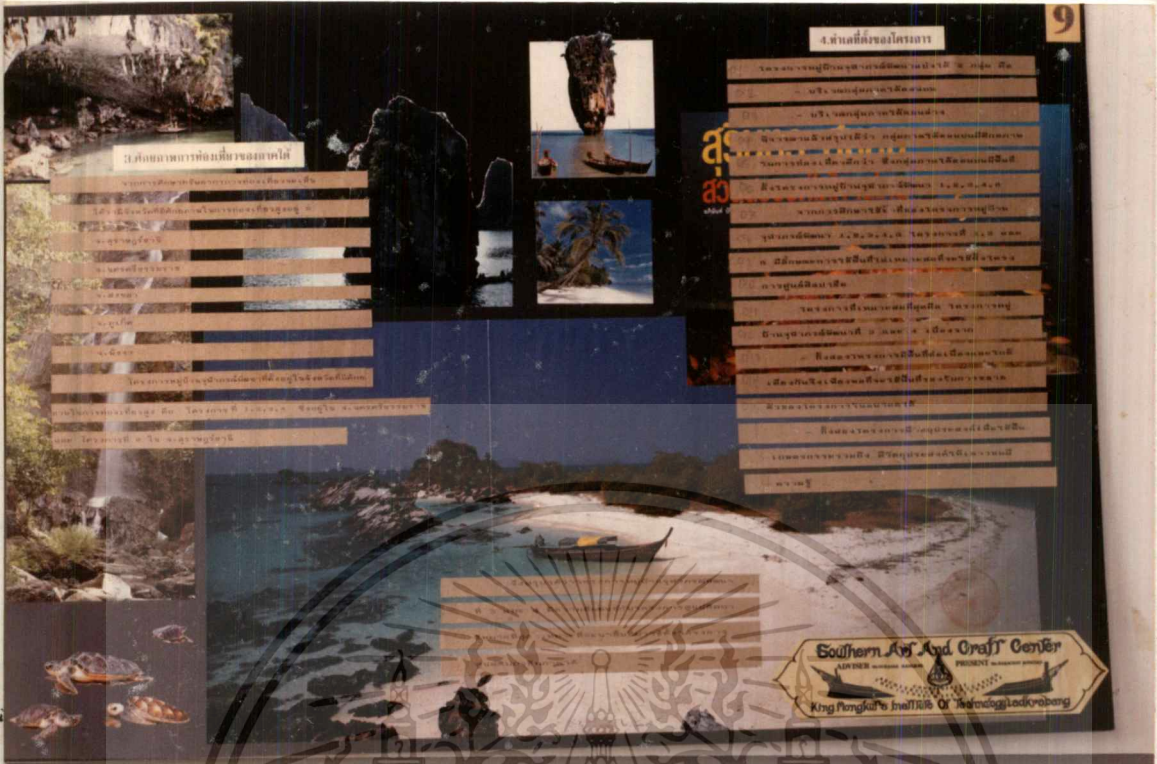
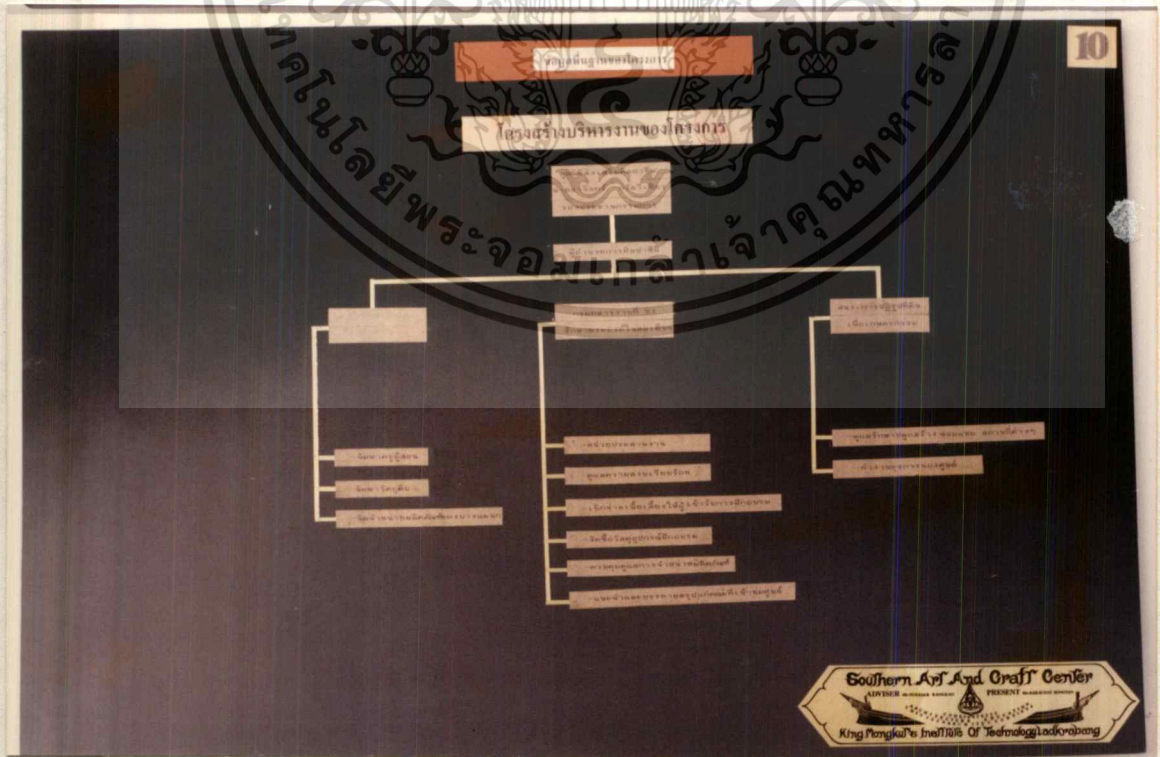

Chart แสดงศักยภาพการท่องเที่ยวของภาคใต้และทำเลที่ตั้งของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับ Chart ในแสดงข้อมูลพื้นฐานของโครงการภาคใต้หน้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

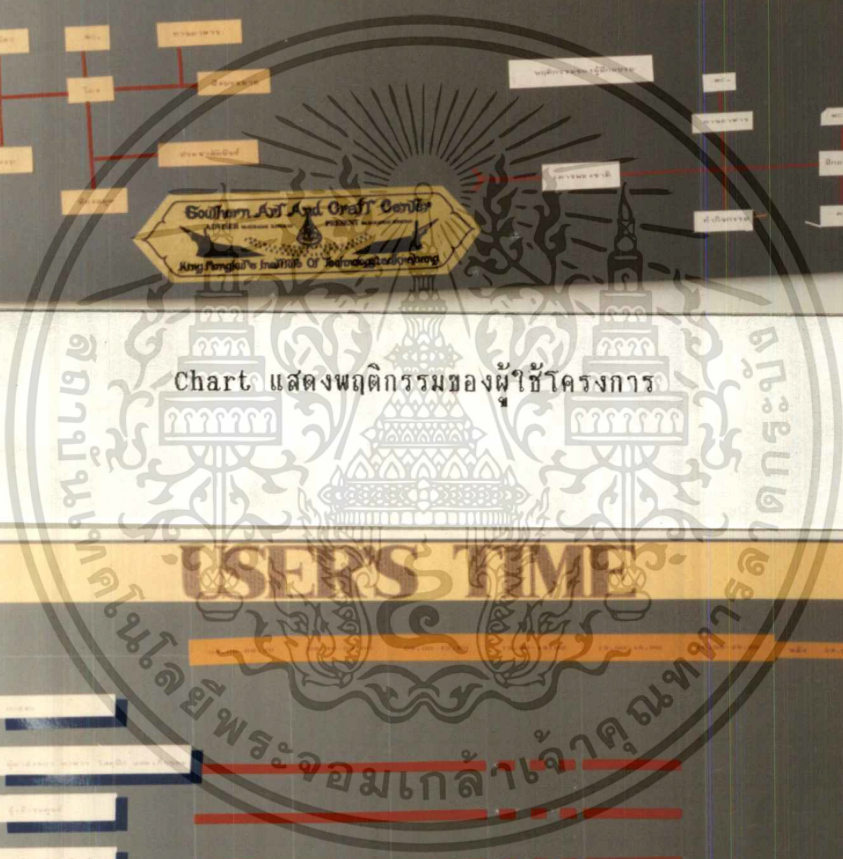
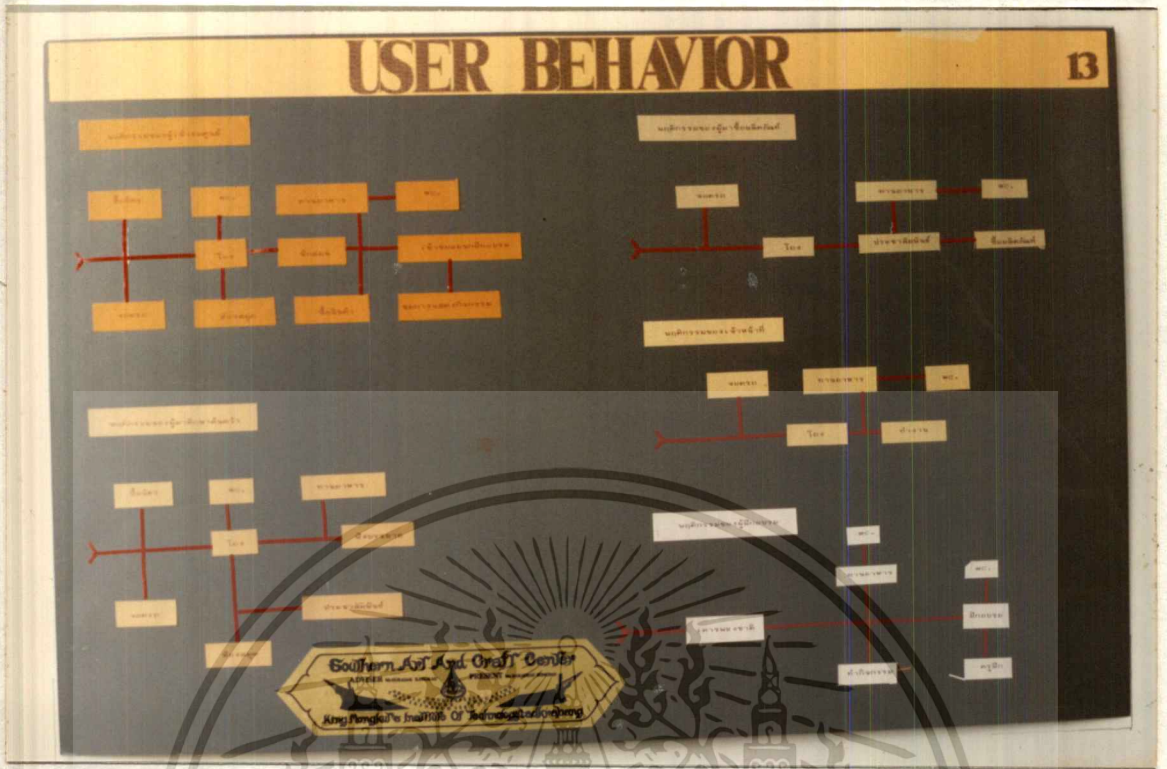
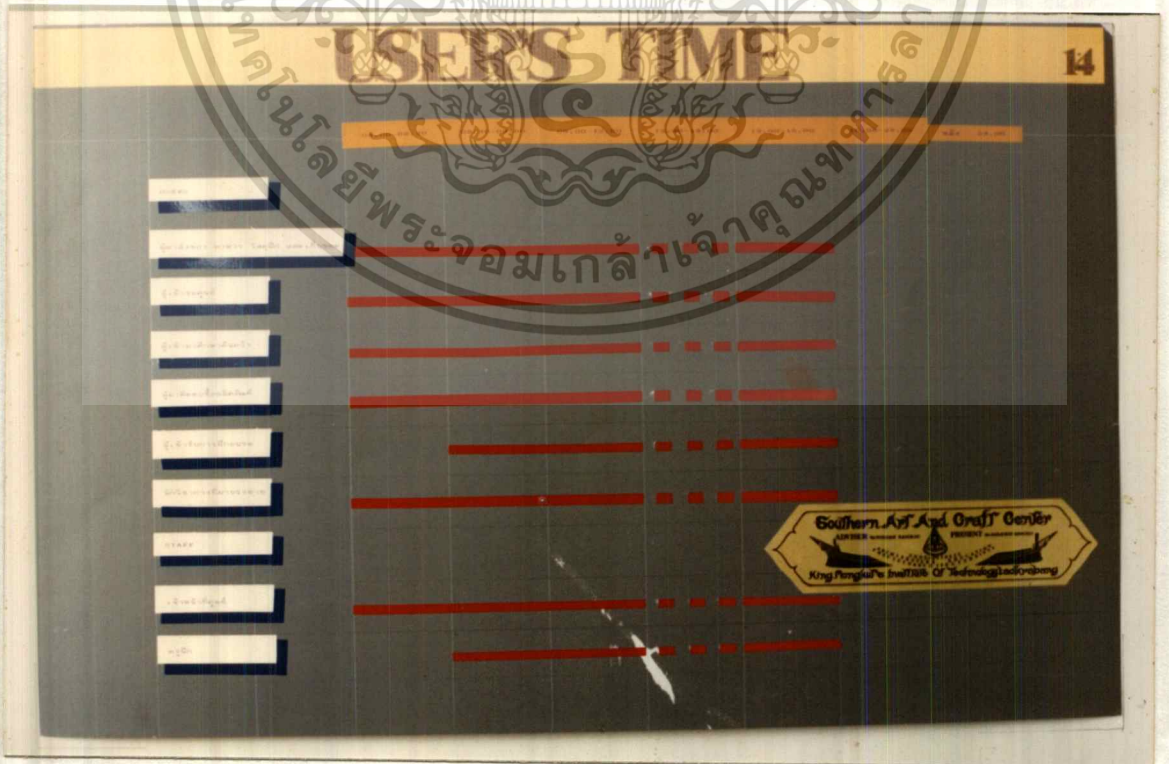

Chart แสดงพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับ Chart ใช้แสดงเวลาของผู้ใช้โครงการคุณภาพให้เข้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Chart แสดงขั้นตอนการผลิตหัตถกรรมแต่ละประเภท
และการหาพื้นที่ใช้สอยของส่วนผลิตและฝักอบรม

Southern Art And Craft Center
King Mongkut's University of Technology Thonburi

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์
ไม่ให้นำไปเผยแพร่

การคัด
ใช้

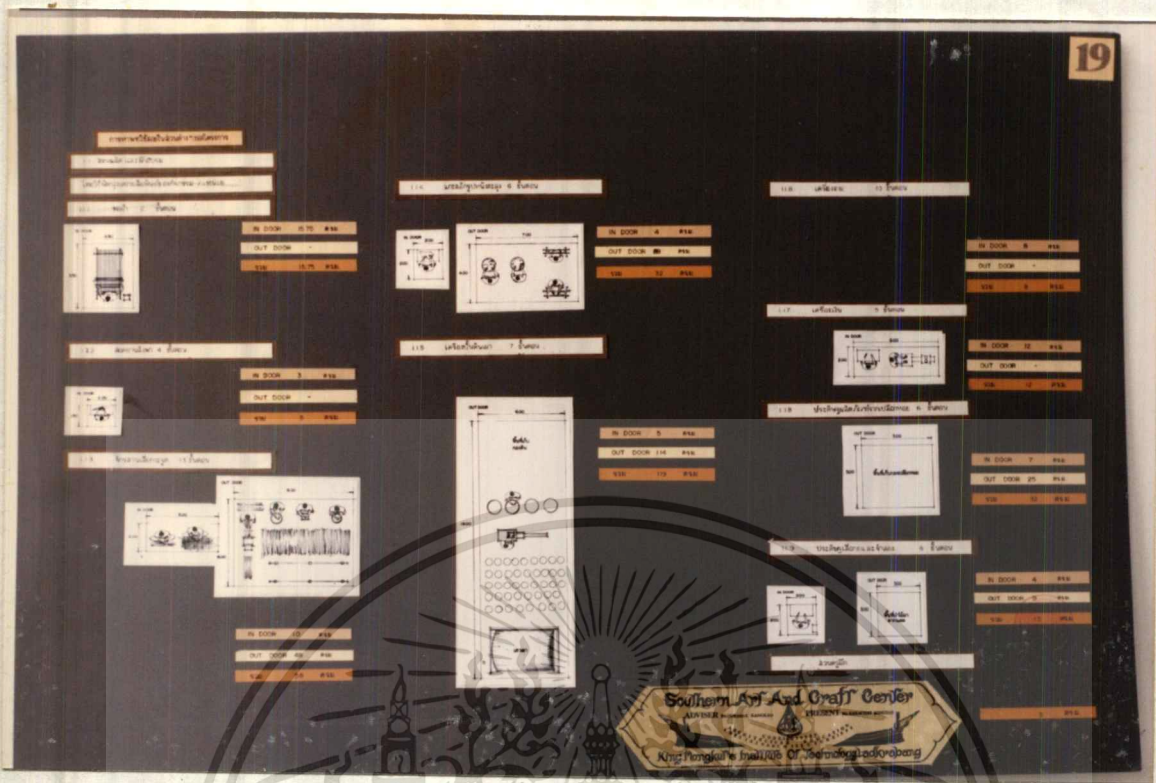

Chart แสดงการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ของกิจกรรม/1หน่วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้แก่ผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 Chart สรุปลักษณะที่ใช้สอยในส่วนต่าง ๆ ของโครงการ
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

21

22

Southern Art And Craft Center
King Rama IX Institute Of Technology Bangkok

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับเอาไว้ใช้เท่านั้น **Chart** แสดงการศึกษาที่ตั้งโครงการอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

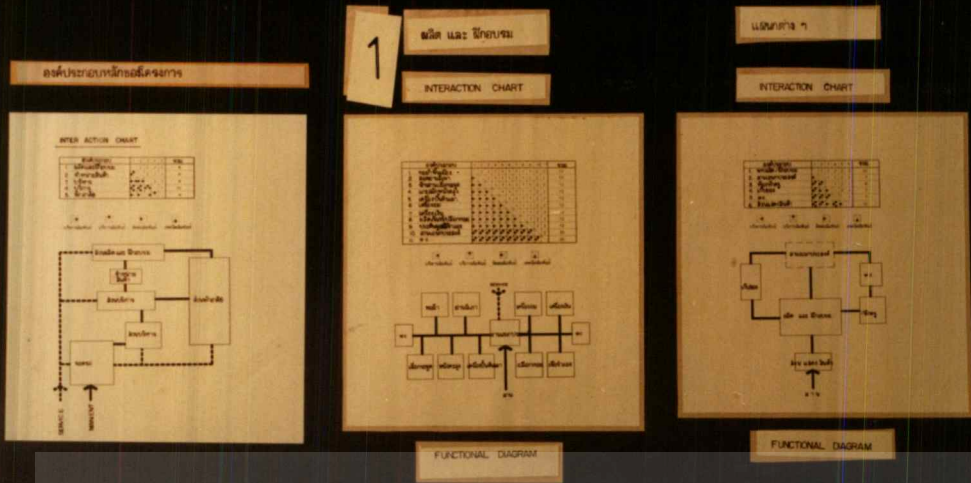

Chart แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ

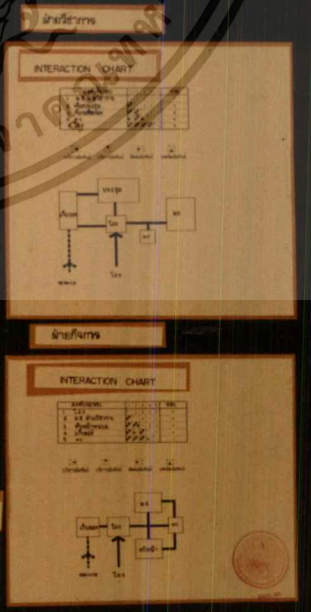
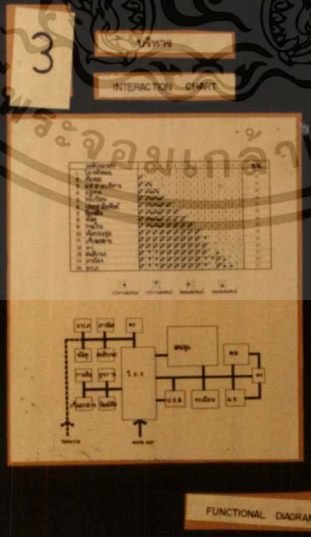
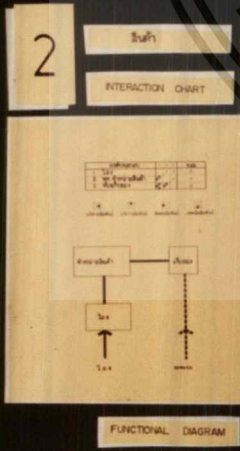

Chart แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

27

4

ส่วนศึกษา

INTERACTION CHART

FUNCTIONAL DIAGRAM

ทั้งหมด

INTERACTION CHART

FUNCTIONAL DIAGRAM

SYSTEM'S

INTERACTION CHART

FUNCTIONAL DIAGRAM

5

ส่วนผลิต

INTERACTION CHART

FUNCTIONAL DIAGRAM

Southern Art And Craft Center
KING PONGKOL'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LOISONG

Chart แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ

GROUPING ZONING

28

FUNCTIONAL DIAGRAM

FUNCTIONAL DIAGRAM

GROUPING ZONING ALTERNATIVE

GROUPING ZONING ALTERNATIVE

GROUPING ZONING ALTERNATIVE

Southern Art And Craft Center
KING PONGKOL'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LOISONG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรณีใช้งานจริงที่โครงการนำร่องไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 chart การจัดวางองค์ประกอบหลักของที่ตั้งโครงการ
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

CIRCULATION CHART

29

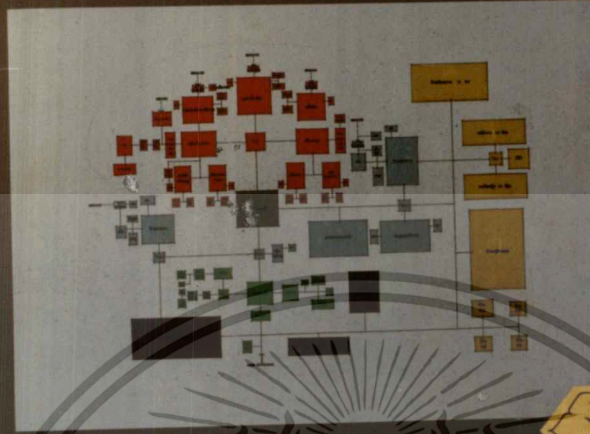
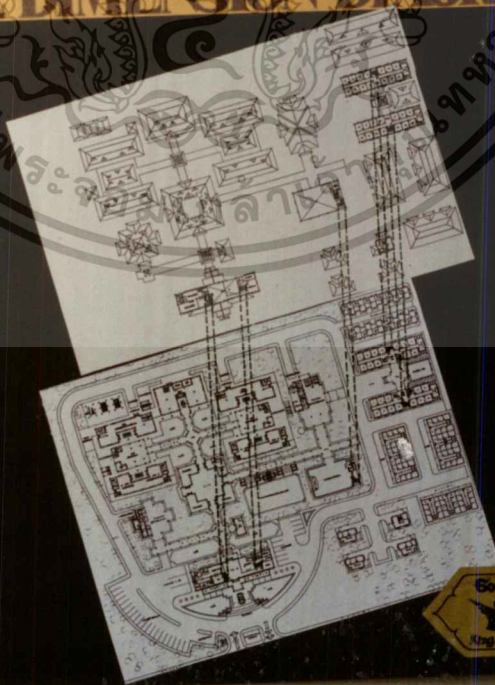

Chart การสัญจรระหว่างส่วนใช้สอยต่าง ๆ ในโครงการ

THREEDIMENSION DIAGRAM

30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนChartนี้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบแบบ 3 มิติถ้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

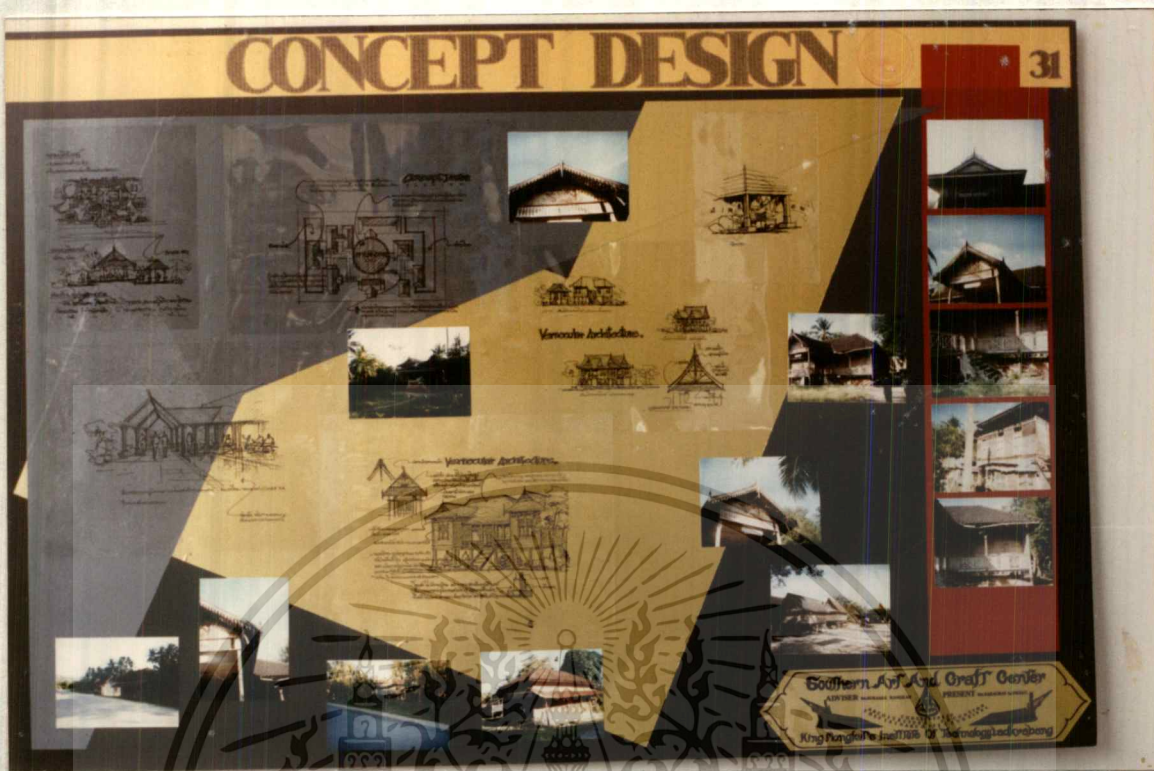
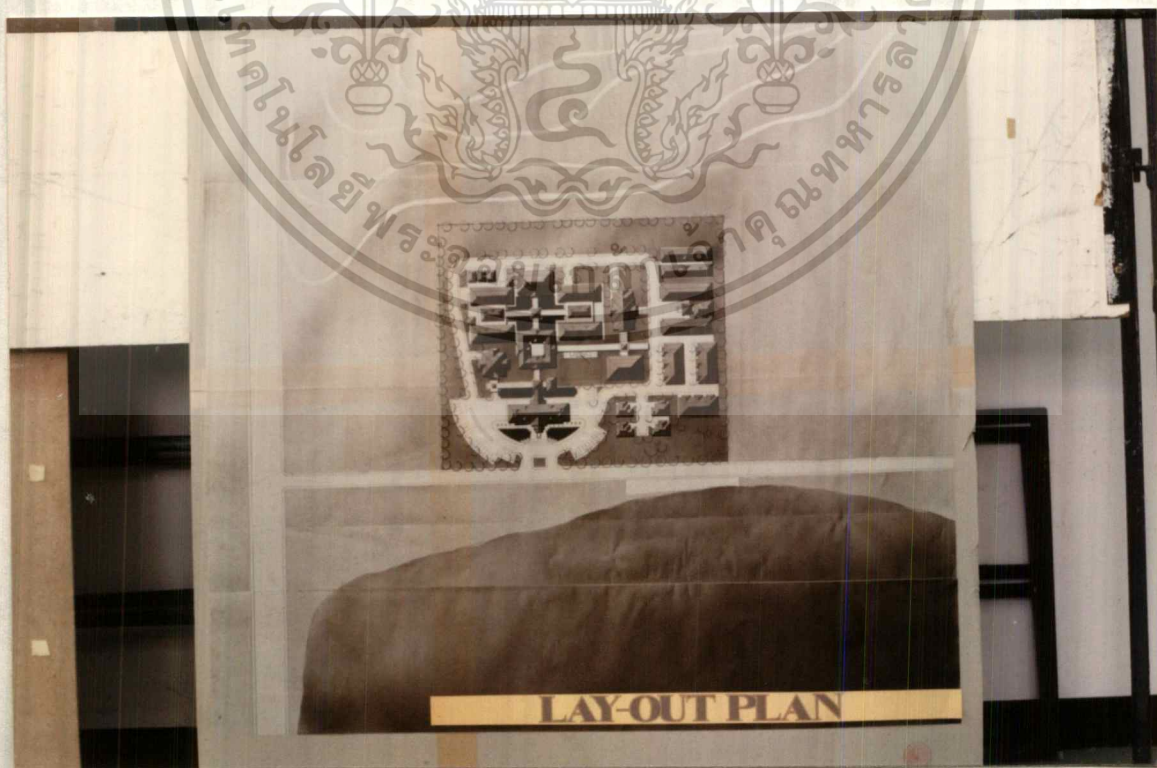
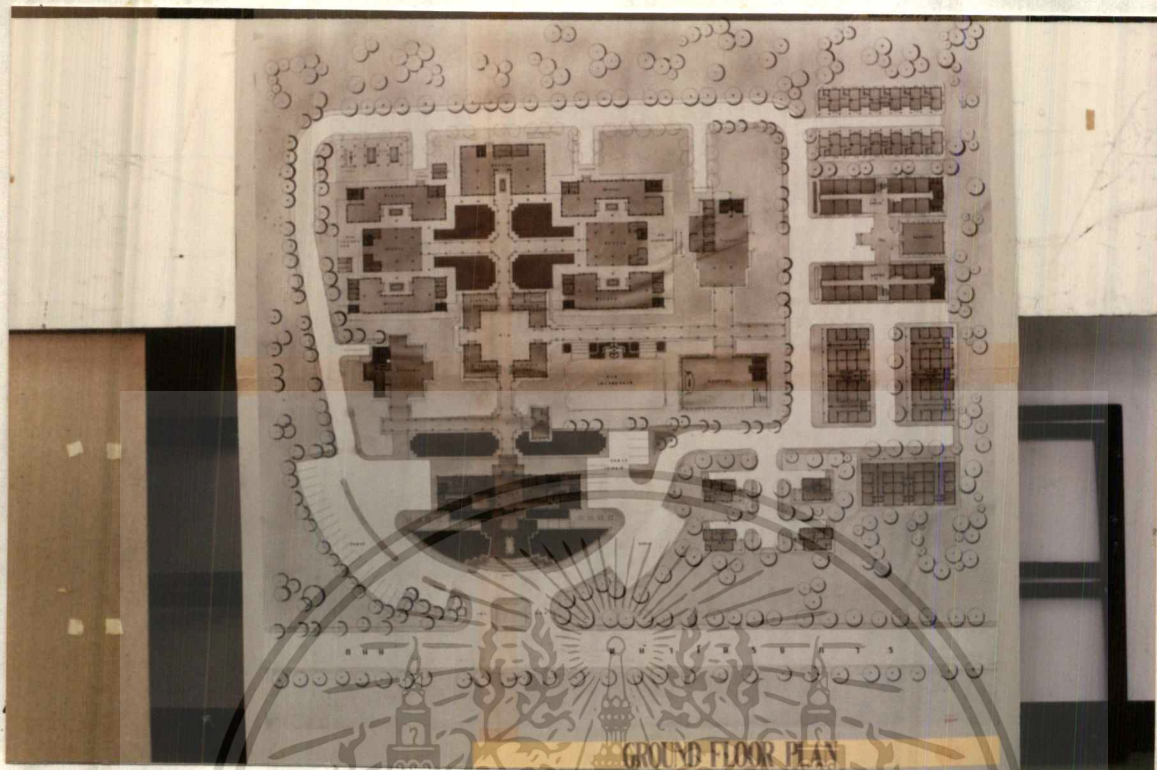

Chart แนวความคิดในการออกแบบ

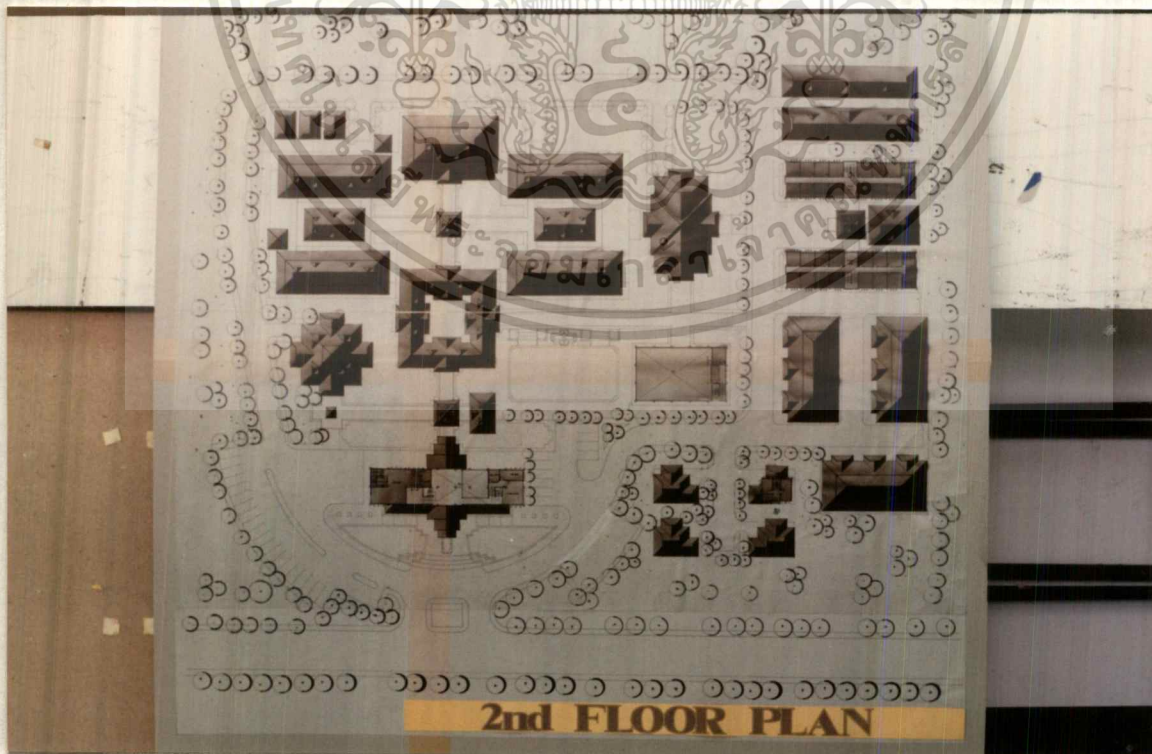

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานที่องค์กรของท่านนั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 แสดง ผังบริเวณ
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

GROUND FLOOR PLAN

แสดง แปลนชั้นล่าง

2nd FLOOR PLAN

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้แสดง แปลนชั้นสอง เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ELEVATION 1

ELEVATION 2

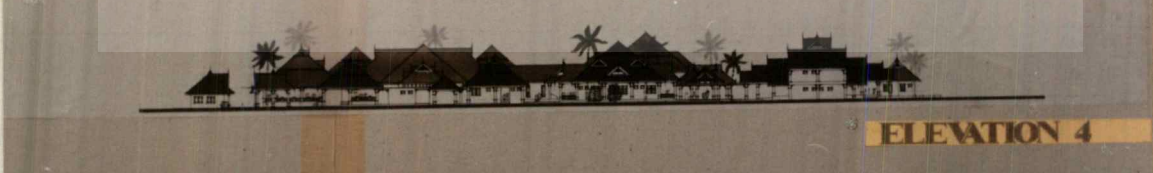
ELEVATION 3

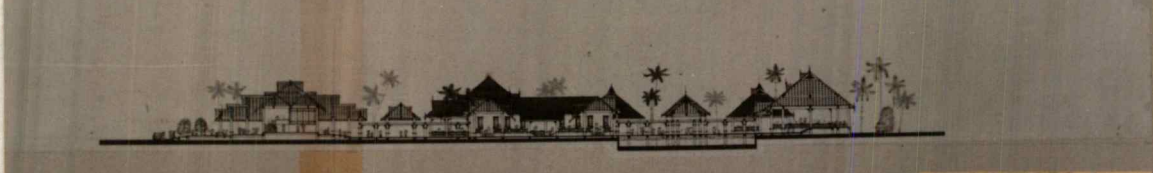
ELEVATION 2

ELEVATION 3

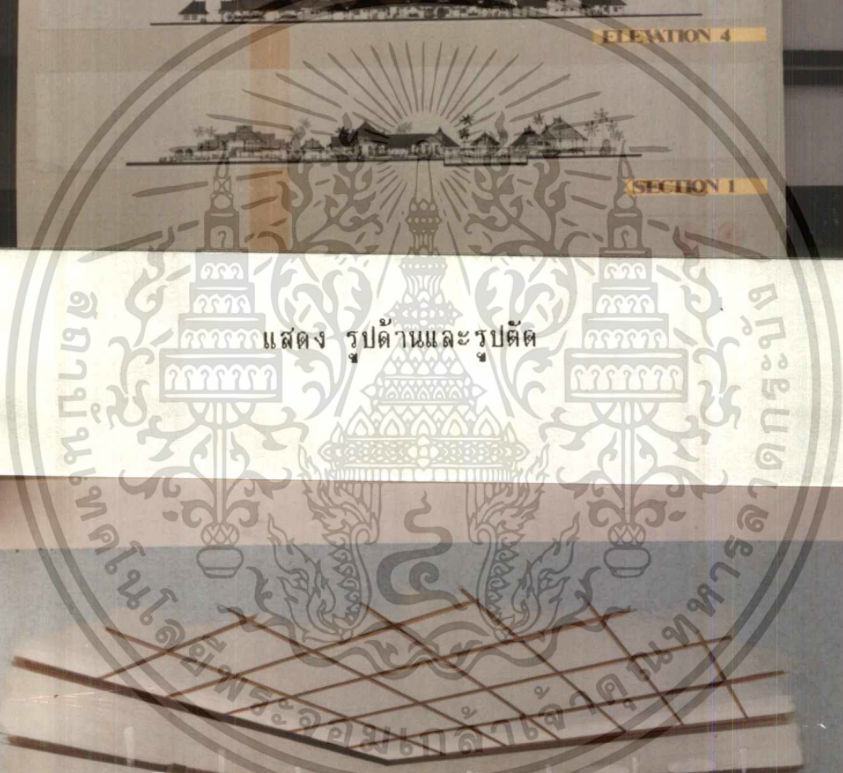
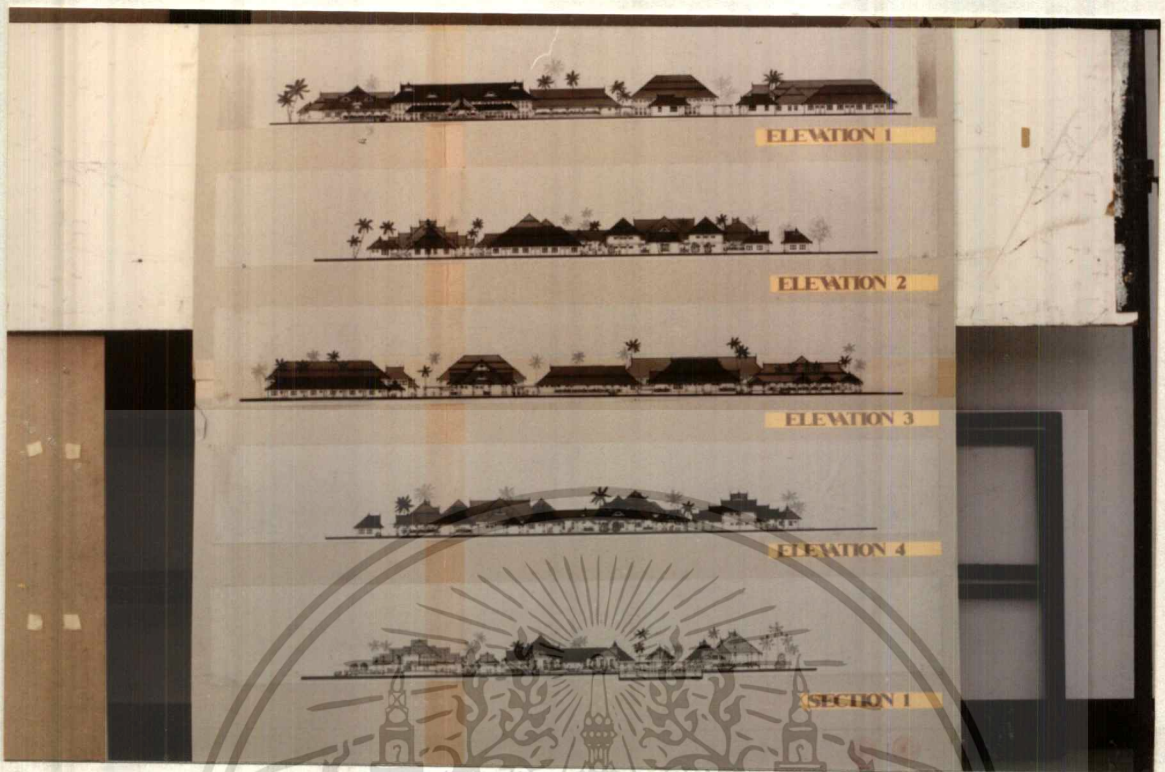

ELEVATION 4

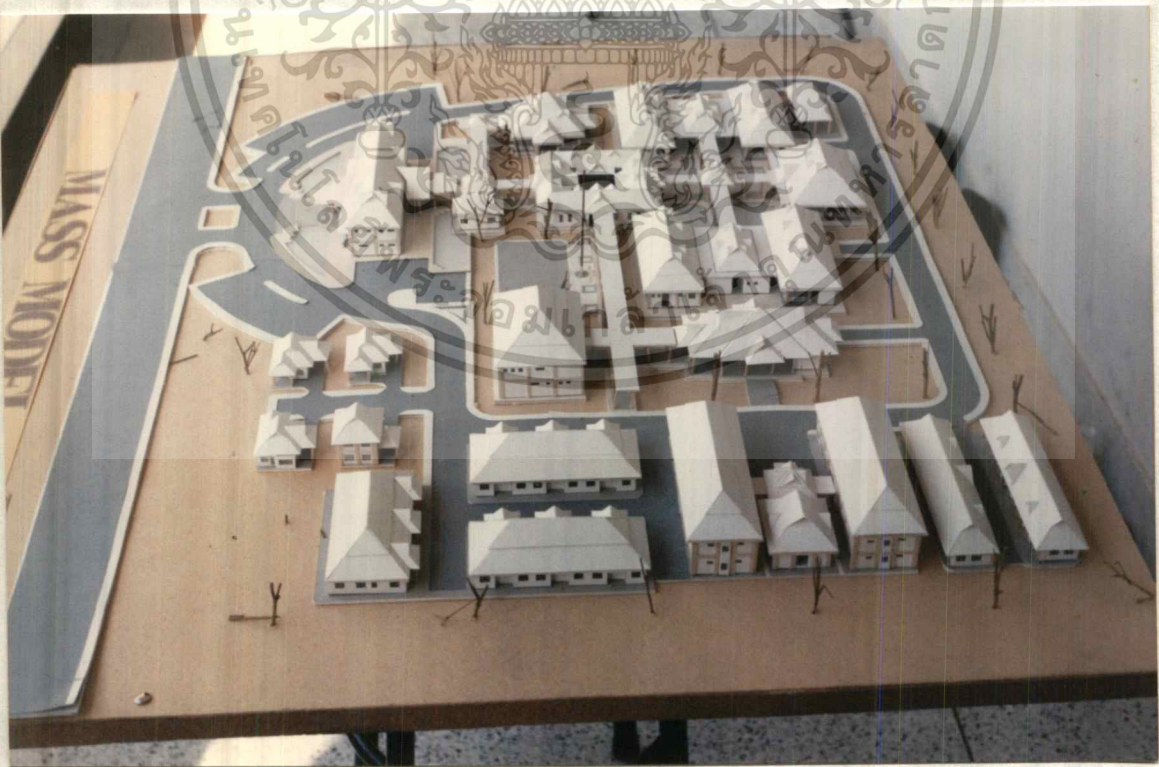

SECTION 1

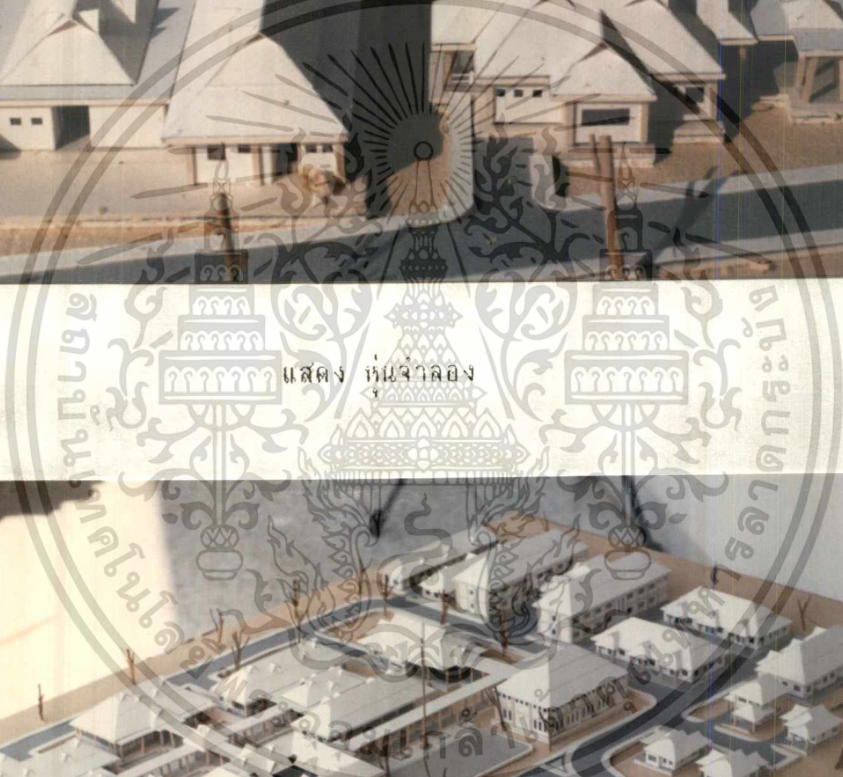
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้แสดง ทัศนียภาพภายในส่วนจำหน่ายสินค้าคุณภาพดีให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ **แสดง หุ่นจำลอง** เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 แสดง หุ่นจำลอง
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศูนย์ศิลป์ป้าชีพภาคใต้ การศึกษาข้อมูลหลักของโครงการ คือการศึกษาศิลปหัตถกรรมที่มีอยู่ในภาคใต้ และการศึกษาขั้นตอนต่างๆ การทำงานหัตถกรรมรวมถึงการหาพื้นที่ที่ใช้ทำงานหัตถกรรมในส่วนผลิตและฝึกอบรม ส่วนแสดงสินค้า ส่วนจำหน่ายสินค้า ส่วนบริหาร ส่วนบริการและส่วนพักอาศัย เพื่อนำมาออกแบบอาคารให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและกิจกรรมในโครงการได้ตรงตามวัตถุประสงค์

เนื่องจากศูนย์ศิลป์ป้าชีพในทุกภาคของประเทศไทยยังไม่มีมีการจัดรวบรวมให้เป็นเอกลักษณ์ประจำภาคที่โดดเด่นเท่าที่ควร ทำให้ประสบปัญหาในการหาข้อมูลที่ชัดเจน ส่วนใหญ่จะได้อาจมาจากการสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ และเอกสารต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมศิลปป้าชีพแล้วนำมารวบรวมวิเคราะห์ปรับปรุงโดยรวมกับความคิดของตนเอง

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ส่วนผลิตและฝึกอบรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นส่วนที่มีผู้มาใช้บริการมากที่สุด ก่อนการออกแบบควรศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยเข้าไปศึกษาในพื้นที่การผลิตหัตถกรรมจริง ๆ จึงจะได้ข้อมูล ที่จะนำมาออกแบบได้ถูกต้องและดี

2. การออกแบบควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมให้มาก เพราะโครงการประเภทนี้ ต้องมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ เช่น ในส่วนผลิตและฝึกอบรม การฝึกอบรมต้องมีบรรยากาศที่ดีมีธรรมชาติต่อเนื่องเข้ามาสู่อาคาร ผลงานที่ผลิตออกมาจึงจะมีความปราณีตและดีขายได้ราคา

3. ควรจะเข้าไปศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม และครูฝึก รวมถึงเจ้าหน้าที่ภายในศูนย์ศิลป์ป้าชีพ เพื่อที่จะได้อาคารที่ออกแบบมาแล้วมีข้อบกพร่องทางสถาปัตยกรรมน้อยที่สุด และสามารถตอบสนองผู้ใช้โครงการได้มากที่สุด

บรรณานุกรม

วิทยานิพนธ์ ศูนย์ศิลปะชาติภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดย นายสุรัตน์ ชื่นไมตรี คณะสถาปัตยกรรม-
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2534.

หนังสือรายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาจัดทำแผนพัฒนาศูนย์ศิลปะชาติบางไทรฯ จังหวัดพระนครศรี-
อยุธยา เสนอต่อ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จัดทำโดย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

หนังสือการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาศูนย์ศิลปะชาติบางไทร ด้านการออกแบบและฝึกอบรม งานศิลปะ-
หัตถกรรม โดยคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534.

หนังสือโครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ ของ
สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ กองทัพบก.

- หนังสืองานศิลปะ ศูนย์ศิลปะชาติบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
หนังสือคู่มือนักเรียนศิลปะชาติ.

หนังสือเรือนไทยภาคใต้ โดย นายสมโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ นายครั้น มณีโชติ
สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา พ.ศ. 2535.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้